

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

Vývoj a současný charakter strojírenského průmyslu města České Budějovice

Vypracovala: Aneta Marková

Vedoucí práce: doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

České Budějovice 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne:.....

.....

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD., za ochotu, vstřícnost, cenné rady, materiál a čas, které mi poskytovala po celou dobu realizace této práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a svému příteli, kteří mě podporovali při psaní této práce.

MARKOVÁ, A. (2015): Vývoj a současný charakter strojírenského průmyslu města České Budějovice. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 109 s.

Abstrakt

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat změny ve zpracovatelském a speciálně strojírenském průmyslu, které proběhly mezi lety 1989 a 2011 na území města Českých Budějovic. Průmysl byl analyzován ve čtyřech různých obdobích a to v letech 1989, 1999, 2006 a nakonec 2011. Mezi ukazatele, jež byly sledovány, můžeme zařadit velikostní strukturu, odvětvovou strukturu, vlastnickou strukturu a prostorové rozmístění průmyslové výroby ve městě. Základními údaji použitými pro hodnocení průmyslu ve sledovaných obdobích je počet podniků a především počet zaměstnanců v jednotlivých odvětvích zpracovatelského průmyslu. V úvodu práce je mimo jiné zahrnuta i vlastní charakteristika města, historický vývoj průmyslu na jeho území či rozbor literatury.

Klíčová slova: strojírenství, zpracovatelský průmysl, České Budějovice, průmyslová výroba, počet zaměstnanců

MARKOVÁ, A. (2015): Development and current character of engineering industry of the city Ceske Budejovice. Bachelor thesis. University of South Bohemia, Pedagogical faculty, 109 p.

Abstract

The main purpose of this thesis is to examine the structural changes of the processing industry with a focus on the machine industry during the periods between 1989 and 2011 in Ceske Budejovice. The processing industry can be examined through four different eras: 1989, 1999, 2006 and 2011. Leading indicators which were monitored during these eras are: size structure, segment structure, ownership structure and finally spatial distribution of the manufacturing industry in the city. The main data studied for the industry evaluation in these periods focus on the number of manufacturing facilities with emphases of the number of employees being employed in particular branches of the processing industry. Among other things this introduction involves urban characteristics, the history of industrial development in the city and a literary analysis.

The key words: machine industry, processing industry, Ceske Budejovice, manufacturing and number of employees

Obsah

Úvod.....	8
1. Datová základna a teoreticko-metodologická část.....	10
1.1 Metodika	10
1.2 Teoretická východiska	13
1.2.1 Geografie průmyslu a její objekt studia	13
1.2.2 Klasifikace průmyslových odvětví se zaměřením na strojírenství.....	14
1.2.3 Metody hodnocení průmyslu	15
1.3 Přehled literatury.....	19
1.3.1 Obecné poznatky o průmyslu.....	20
1.3.2 Průmysl v Československu a České republice	21
1.3.3 Průmysl v jižních Čechách a Českých Budějovicích.....	22
2. Historie a vývoj průmyslu.....	24
2.1 Vývoj průmyslu z globálního hlediska	24
2.2 Vývoj strojírenského průmyslu.....	26
2.3 Nástin vývoje průmyslu na území České republiky.....	27
3. Geografická charakteristika města České Budějovice	30
3.1 Fyzicko-geografické podmínky	30
3.2 Sociálně-geografické předpoklady rozvoje průmyslu.....	31
3.2.1 Obyvatelstvo	31
3.2.2 Doprava.....	33
3.2.3 Ekonomický potenciál.....	33
4. Historie a vývoj průmyslu v Českých Budějovicích.....	35
5. Strojírenství města České Budějovice v kontextu jeho zpracovatelského průmyslu mezi lety 1989-2011	42
5.1 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 1989.....	42
5.1.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 1989	42
5.1.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 1989	45
5.2 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 1999.....	46
5.2.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 1999	46
5.2.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 1999	48
5.2.3 Právní forma průmyslových podniků města	49
5.2.4 Vlastnická struktura průmyslových podniků města	51
5.2.5 Srovnání průmyslu města a okresu České Budějovice v r. 1999	52
5.3 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 2006.....	53
5.3.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 2006	53

5.3.2	Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 2006	56
5.3.3	Právní forma průmyslových podniků města	57
5.3.4	Vlastnická struktura průmyslových podniků města	58
5.3.5	Srovnání průmyslu města a okresu České Budějovice v r. 2006	60
5.4	Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 2011.....	61
5.4.1	Odvětvová struktura průmyslu města v r. 2011	61
5.4.2	Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 2011	64
5.4.3	Právní forma průmyslových podniků města	65
5.4.4	Vlastnická struktura průmyslových podniků města	66
5.5	Změny struktury průmyslu města mezi lety 1989 a 2011	68
5.5.1	Změna velikostní struktury průmyslové výroby	69
5.5.2	Změny počtu průmyslových podniků.....	76
5.5.3	Změny zaměstnanosti v průmyslu.....	77
5.5.4	Změny odvětvové struktury průmyslu	79
5.5.5	Změny prostorové diferenciaci průmyslu města	83
	Závěr	88
	Literatura.....	91
	Zdroje.....	95
	Seznam obrázků	99
	Seznam grafů	99
	Seznam tabulek.....	102
	Přílohy.....	103

Úvod

Průmysl patří mezi nejdůležitější složky národního hospodářství. Již od přelomu 18. a 19. století docházelo k prudkému hospodářskému a zvláště průmyslovému rozvoji, jenž s sebou přinesl velké společenské i ekonomické změny. Průmysl jako takový prošel od té doby složitým vývojem, který ovlivnil situaci v celé České republice.

Jižní Čechy jsou oblastí zaměřenou především na zemědělství, rybníkářství a lesnictví. Industrializace v Českých Budějovicích tudíž probíhala se zpožděním oproti průmyslovým střediskům na severu země. Pro hospodářský rozvoj města bylo zásadním momentem zprovoznění koněspřežní železnice do Lince v roce 1832. Průmyslovým odvětvím, jež mělo ve městě nejdelší tradici, bylo potravinářství (speciálně pivovarnictví), avšak strojírenských podniků ve městě postupně přibývalo. První strojírenský podnik Carla Fürsta zde vznikl již v roce 1856.

Bakalářská práce se však soustřeďuje především na evaluaci průmyslu v období od roku 1989 do roku 2011. Popisuje a analyzuje změny v průmyslové výrobě, které se uskutečnily po roce 1989 v Českých Budějovicích během přechodu z centrálně plánované na tržní ekonomiku. Velká část lidí byla v dobách socialismu zaměstnaná ve strojírenství a obecně v průmyslu. V 90. letech došlo v celém východním bloku k dramatickým ekonomickým i společenským změnám. Postupně docházelo ke snížení počtu pracovníků ve většině průmyslových odvětvích a jejich následnému přesunu do sektoru služeb. Tyto a jiné změny, ke kterým došlo v průběhu transformace, měly na odvětví strojírenství velký dopad.

Hlavním cílem bakalářské práce je zachytit vývoj a současný charakter strojírenského průmyslu v Českých Budějovicích. Podrobně analyzovat a porovnat jeho vlastnickou, velikostní, odvětvovou a prostorovou diferenciaci s využitím dat z Registru ekonomických subjektů ČSÚ a výsledků mapování průmyslu Českých Budějovic katedrou geografie. Tato data budou zpracována

pomocí statistických metod a výsledky budou prezentovány formou grafických, kartografických a tabulkových výstupů.

Vedlejším cílem odvíjejícím se od hlavního bude prostudování literatury týkající se vývoje průmyslu a průmyslové výroby jako takové, která má dopomoci k seznámení se se základní terminologií a metodami užívanými při analýzách průmyslové výroby.

Mezi další vedlejší cíle můžeme také zařadit zpracování fyzicko-geografické a sociálně-geografické charakteristiky města a také strojírenských podniků nacházejících se v Českých Budějovicích.

Hypotéza 1:

Vzhledem k současně probíhajícímu procesu deindustrializace hospodářství, jenž je způsoben změnami projevujícími se jak v sociální, tak i ekonomické sféře, předpokládáme, že nastane změna v odvětvové struktuře průmyslu a dojde k celkovému odlivu zaměstnanců z průmyslu do terciálního i kvartérního sektoru (Popjaková 2008, Toušek a kol. 2008). Zároveň však můžeme očekávat, že v důsledku zahraničních investic může dojít k nárůstu počtu zaměstnanců v některých strojírenských oborech. Jedná se především o obory zabývající se výrobou komponentů pro automobilový průmysl, jenž v 90. letech prošel silným rozvojem (Pavlínek 2003, 2012).

Hypotéza 2:

Politická a ekonomická transformace, jež nastala po roce 1989, měla zásadní vliv na změny v prostorové struktuře průmyslu. Zatímco období socialismu se vyznačovalo existencí velkých průmyslových center, přechod na tržní mechanismus vytvořil podmínky pro rozvoj malého a středního podnikání. V důsledku těchto změn předpokládáme, že v Českých Budějovicích výrazněji vzroste počet podnikatelských (strojírenských) subjektů a tím se zvýší i jejich hustota na území města (Popjaková 2001, 2008).

1 Datová základna a teoreticko-metodologická část

Následující kapitola popisuje nejen teoretická východiska práce, ale také vlastní metodiku práce. V metodice nalezneme jak podrobný popis postupu při zpracování, tak i problémy, které se při analýze průmyslu objevily a jež bylo nutno řešit.

1.1 Metodika

Nejdůležitější prvky této práce byly průmyslové podniky disponující počtem zaměstnanců vyšším než 20 se sídlem na území města České Budějovice. Roku 1989 měla většina podniků více provozoven, které byly rozmístěny v různých částech města i mimo něj a souhrnná data v podstatě neexistovala. Proto jsme se řídili jedinou ucelenou databází Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989, kterou poskytl děkan PF JČU Mgr. Michal Vančura Ph.D. (ČSÚ 1990). Data z let 1999 a 2006 byly poskytnuty Centrem pro regionální rozvoj Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Údaje z posledního sledovaného období (2011) byly čerpány z databáze průmyslu města, která byla zpracována na katedře geografie PF JČU studenty M. Kolářem a J. Bolkem na přelomu let 2012 a 2013.

Prvním problémem se ukázalo zařazení jednotlivých podniků mezi správná průmyslová odvětví, neboť mezi lety 1989 a 2011 došlo k několika změnám v odvětvové struktuře. Do roku 1991 se používala Jednotná klasifikace odvětví národního hospodářství (JKONH). V roce 1992 se začala používat Odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ). A v roce 2008 se přešlo na Klasifikaci ekonomických činností CZ-NACE. Přiřazení jednotlivých podniků ke konkrétnímu odvětví v daném roce probíhalo s pomocí tabulky Agregovaná odvětví průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ a CZ-NACE, kterou vytvořila Bašťová (2011) ve své disertační práci. Po přiřazení odvětví jsme vyloučili podniky zabývající se těžbou, energetikou a odpady, neboť jsme zpracovávali pouze analýzu zpracovatelského průmyslu. Dále jsme z tabulek vyfiltrovali položky, zahrnující pouze podniky se sídlem v Českých Budějovicích.

Tabulka 1: Agregovaná odvětví průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ A CZ-NACE

	JKONH	OKEČ	NACE
PO	Průmysl potravin a pochutin	15 Výroba potravinářských výrobků a nápojů	10 Výroba potravinářských výrobků
	38 Výroba mraz. výrobků, nápojů, tabáku	16 Výroba tabákových výrobků	11 Výroba nápojů
TOK	Textilní průmysl	17 Výroba textilní a textilních výrobků	12 Výroba tabákových výrobků
	33 Konfekční průmysl	18 Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin	13 Výroba textilií
	35 Kožedělný průmysl	19 Výroba usní a výrobků z usní	14 Výroba oděvů
DP	Dřevozpracující průmysl	20 Výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	15 Výroba usní a souvisejících výrobků
	31 Průmysl papíru a celulózy	21 Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	16 Výroba dřevěných výrobků kromě nábytku
	36 Polygrafický průmysl	22 Vydavatelství, tisk a rozmnožování nosičů	17 Výroba papíru a výrobků z papíru
	39 Ostatní průmyslová výroba	36 Výroba nábytku, zpracovatelství j.n.	18 Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
CH	Chemický a gumárensko-azbestový p.	23 Výroba koksů, rafinérské zpracování ropy	31 Výroba nábytku
	25 Chemický průmysl	24 Výroba chem. látek, léčiv a chem. vláken	32 Ostatní zpracovatelství průmysl
SK	Sklářský, keramický, stav. hmot	26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	19 Výroba koksů a rafinovaných ropných produktů
	32 Průmysl skla, keramiky, porcelánu	27 Výroba základních kovů a hutních výrobků	20 Výroba chemických látek a přípravků
K	Hutnický, kovo- zpracující	28 Výroba kovodělných výrobků (kromě strojí a zařízení)	21 Výroba farmaceutických výrobků
	27 Kovodělný průmysl	29 Výroba a opravy strojí a zařízení j.n.	22 Výroba pryžových a plastových výrobků
S	Strojirenský průmysl	34 Výroba motorových vozidel	23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
	26 Strojirenský průmysl	35 Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	24 Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů
E	Elektrotechnický průmysl	30 Výroba kancelářských strojí a počítačů	25 Výroba kovodělných výrobků
	27 Elektrotechnický průmysl	31 Výroba elektrických strojí a zařízení	28 Výroba strojí a zařízení j.n.
TE	Těžba, energetika, odpady	32 Výroba radiových a televizních zařízení	29 Výroba motorových vozidel
	21 Průmysl paliv	33 Výroba zdravotnických, přesných a optických přístrojů	30 Výroba ostatních dopravních prostředků
	22 Energetický průmysl	C Těžba nerostných surovin	33 Opravy a instalace strojí a zařízení
		E Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	26 Výroba počítačů, elektronických a optických z.
		37 Recyklace druhotných surovin	27 Výroba elektrických zařízení
			B Těžba a dobývání
			D Výroba a rozvod elektriny, plynu, tepla
			E Zásobování vodou, činnosti související s odpady

Převzato z: Baštová, M., (2011) Transformace průmyslu města Plzně, disertační práce, str. 22

Komplikace se objevily při analýze průmyslové výroby roku 1989, kdy u některých podniků počet provozoven oficiálně udávaný Českým statistickým úřadem nesouhlasí s přesnými údaji o průmyslových lokalitách na území města z Mapy Českých Budějovic M-33-113 (ČSLA 1987). Pravděpodobným důvodem je zřejmě skutečnost, že ne každá oficiální provozovna měla ve městě právě jednu lokalitu produkce, což znamená, že například dvě oficiální provozovny mohly být umístěny pouze v jedné lokalitě ve městě. Naopak mohlo být ve městě více průmyslových lokalit daného podniku, které však oficiálně spadaly pouze pod jedinou provozovnu. Vzhledem k tomu, že v roce 1989 byly ještě všechny podniky řízeny státem, analýza za toto období neobsahuje právní, ani vlastnickou strukturu podniků.

V tabulce za rok 2006 se vyskytlo několik duplicitních podniků. Vzhledem k tomu, že zmíněné duplicitní podniky měly stejné adresy, zaměření a další charakteristiky, rozhodli jsme se pro sečtení počtu zaměstnanců a úpravě na jediný podnik. V prvním případě se jednalo o Budějovický Budvar, národní podnik, který disponoval třemi názvy svých poboček. Proto bylo nutné sečíst počty zaměstnanců a zredukovat tyto tři řádky do jednoho. Druhý případ se týkal EGE-montáže, s.r.o. Nastal zde totožný problém a opět došlo k sečtení počtu zaměstnanců, tentokrát však pouze u dvou položek.

Kompletní vlastnická struktura včetně rozložení českého a zahraničního kapitálu je popsána pouze u roku 2011, neboť jsme neměli k dispozici tyto údaje za předchozí období.

Pomocí indexu specializace průmyslu v Českých Budějovicích jsme analyzovali odvětvovou strukturu průmyslu za všechna čtyři období v porovnání s Českou republikou. Údaje o zaměstnanosti v jednotlivých průmyslových odvětvích i celkově o průmyslu Českých Budějovic jsme měli k dispozici. Stejná data, ovšem za celou Českou republiku jsme zjistili ze Statistických ročenek 1990, 2000, 2007 a 2012. Koeficient koncentrace vyžadoval navíc údaje o ekonomicky aktivním obyvatelstvu v Českých Budějovicích i České republice jako takové. Tyto údaje jsme zjistili na internetových stránkách Českého statistického úřadu. Počet

ekonomicky aktivních obyvatel se však za České Budějovice zjišťuje pouze při sčítání obyvatel. Máme tudíž k dispozici jejich počet za rok 1991, 2001 a 2011. Koeficient růstu jsme tedy pro rok 1989 počítali s EAO za rok 1991 a pro rok 1999 jsme použili údaj ze sčítání 2001. Při výpočtu roku 2006 bylo využito průměru EAO ze sčítání z let 2001 a 2011.

1.2 Teoretická východiska

Následující text popisuje zařazení strojírenského průmyslu v jednotlivých klasifikacích ekonomických činností či vývoj geografie průmyslu. Stěžejní částí této kapitoly je však výčet metod podílejících se na hodnocení průmyslu, jako je velikost, struktura a koncentrace průmyslu.

1.2.1 Geografie průmyslu a její objekt studia

Geografie průmyslu je jedním z dílčích oborů ekonomické geografie, jež se zabývá popisem a vysvětlováním rozmístění průmyslu a územním uspořádáním průmyslové výroby. V jejím vývoji se střídala dvě období. Období směřující k propracování případových studií firmy, průmyslového odvětví, či průmyslového regionu bylo přerušováno obdobím, kdy vývoj geografie průmyslu směřoval spíše k vysvětlování teorie (Johnston 2003). Vzhledem k tomu, že rozvoj geografie průmyslu byl podmíněn rozvojem samotného průmyslu, patří geografie průmyslu mezi nejmladší geografické disciplíny. Počátky geografie průmyslu tedy můžeme datovat až do poloviny 18. století (společně s průmyslovou revolucí). Koncem 19. století a začátkem 20. století byly publikována první díla zabývající se lokalizací průmyslu, které se staly prvotním podnětem k vyčlenění samotné geografie průmyslu. V tomto období se geografie průmyslu rozvíjela hlavně v nejvyspělejších státech Evropy a Severní Ameriky (Popjaková 2001).

Geografie průmyslu se řadí společně s geografii zemědělství do geografie výroby a náleží do systému humánně-geografických disciplín. Průmysl je objektem studia různých vědních disciplín, které můžeme rozdělit do dvou kategorií. Do první kategorie patří technické a ekonomické vědy a druhá kategorie je tvořena vědami zabývajícími se vzájemné interakce průmyslu a prostředí (Toušek a kol. 2008).

Geografii průmyslu definuje Krajíček (1982, s. 7) jako „vědu zabývající se studiem vzájemných vztahů a podmíněností mezi průmyslovou výrobou a ostatními geografickými faktory.“ Dle Krajíčka můžeme za stěžejní úkol geografie průmyslu považovat zjištění a vysvětlení rozmístění průmyslu a jeho vývoj.

1.2.2 Klasifikace průmyslových odvětví se zaměřením na strojírenství

Jedním z významných znaků průmyslu je jeho diferencovaná struktura. V průběhu času rostl význam vybraných odvětví, zatímco jiná odvětví postupně upadala. Tato skutečnost byla značně v rozporu s dosavadním vnímáním průmyslu jako jediného celku. Z tohoto důvodu byla vytvořena klasifikace průmyslu, která spojovala a osamostatňovala menší celky průmyslu se společnými znaky. Do roku 1993 byla hlavním kritériem členění průmyslu funkce využití finálních výrobků, jež rozčlenilo průmysl na dvě hlavní části: *těžký* a *lehký* průmysl (Toušek a kol. 2008).

Toto rozdělení však nebylo zdaleka přesné a proto byla od roku 1994 zavedena tzv. Odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ). Tato klasifikace člení průmysl podle charakteru postavení výrobního procesu k výchozím surovinám na tři hlavní odvětví:

- Těžba nerostných surovin
- Zpracovatelský průmysl
- Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody

Od počátku roku 2008 platí nová Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE), která finálně rozděluje průmysl na:

- Těžbu a dobývání nerostných surovin
- Zpracovatelský průmysl
- Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

(Toušek a kol. 2008).

Tabulka 2: Odvětví strojírenského průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ a CZ-NACE

JKONH		OKEČ		NACE	
26	Strojírenský průmysl	29	Výroba a opravy strojů a zařízení j.n.	28	Výroba strojů a zařízení j.n.
		34	Výroba motorových vozidel	29	Výroba motorových vozidel
		35	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	30	Výroba ostatních dopravních prostředků
33	Opravy a instalace strojů a zařízení				

Zdroj: Bašťová 2011

1.2.3 Metody hodnocení průmyslu

Mezi základní metody hodnocení vývoje průmyslu, jeho rozložení, struktury atd. řadí Mládek (1972), Krajíček (1982), Popjaková (1997) a Toušek a kol. (2008):

- a) Velikost průmyslu
- b) Strukturu průmyslu
- c) Koncentraci průmyslu.

Velikost průmyslu

Velikost průmyslu patří mezi jednodušší ukazatele, pomocí kterých můžeme charakterizovat průmyslnou výrobu (Toušek a kol. 2008). Nejčastěji používaným kritériem pro měření velikosti průmyslu je počet pracovníků. Tyto údaje jsou poměrně snadno dostupné a používají se pro srovnání jednotlivých států či oblastí. Počet pracovníků ovšem není příliš spolehlivý, jelikož nebere v úvahu odlišnou úroveň průmyslu a především odlišnou náročnost jednotlivých odvětví na množství zaměstnanců. Mezi další kritéria hodnocení velikosti průmyslu můžeme zařadit hodnotu základních prostředků či množství výroby. Při měření velikosti průmyslu je tedy vhodné kombinovat všechna výše zmíněná kritéria (Krajíček 1982).

Struktura průmyslu

Hodnocení struktury průmyslu se provádí na základě stejných ukazatelů, jako velikost průmyslu. Jedná se o podíl jednotlivých průmyslových odvětví na celkové hodnotě průmyslu daného průmyslového regionu. Struktura průmyslu v dané územní jednotce se vyjadřuje pomocí ukazatele specializace a diverzifikace průmyslu (Popjaková 1997).

Mládek (1972) vnímá specializaci průmyslu jako strukturu průmyslu v dané územní jednotce, jež se vyznačuje velkým podílem jednoho nebo více průmyslových odvětví.

Ukazatel, jenž hodnotí specializaci průmyslu, nazýváme *index specializace*. Tento index popisuje specializaci území z hlediska odvětvové struktury průmyslu a s jeho pomocí zjišťujeme stupeň významnosti průmyslového odvětví v konkrétní územní jednotce v porovnání s postavením průmyslového odvětví v prostorové jednotce na hierarchicky vyšší úrovni (kraj-stát).

$$I_{si}^j = \frac{P_{io} / P_{ic}}{P_{jo} / P_{jc}}$$

I_{si} – index specializace i -té teritoriální jednotky ($i = 1, 2, \dots, n$),

P – počet zaměstnaných (hodnota produkce),

o – zaměstnaní (hodnota produkce) v daném průmyslovém odvětví,

c – zaměstnaní (hodnota produkce) v průmyslu celkem,

i – region hierarchicky nižší,

j – region hierarchicky vyšší.

Zdroj: Toušek a kol. 2008

Index specializace nabývá hodnot kolem 1. Pokud bude vyšší než 1, znamená to, že specializace průmyslu v konkrétní územní jednotce je větší než v hierarchicky vyšší jednotce. V případě, že bude index specializace nižší než 1, je specializace v dané územní jednotce menší než v jednotce hierarchicky vyšší (Popjaková 1997).

Specializaci průmyslu můžeme také vyjádřit grafickým způsobem a to pomocí Lorenzovy křivky. Čím větší je zakřivení dané křivky, tím má region vyšší stupeň specializace (Popjaková 1997).

Opakem specializace je *index diverzifikace*, který určuje rovnovážnou strukturu průmyslových odvětví v určitém regionu. V případě, že budou všechny průmyslové odvětví zastoupeny stejným podílem na struktuře průmyslu daného regionu, nastává absolutní diverzifikace (=minimální specializace). Nejběžnějšími mírami diverzifikace jsou čistý a hrubý index diverzifikace (Toušek a kol. 2008).

Koncentrace průmyslu

Prostorovou diferenciaci průmyslu, tj. úroveň jeho koncentrace, resp. rozptýlení v studovaném prostoru můžeme vyjádřit pomocí výpočtů *hustoty* (přepoččet základních ukazatelů na jednotku plochy) a *intenzity průmyslu* (přepoččet základních ukazatelů na počet obyvatel). Koncentraci průmyslu můžeme dále vyjádřit výpočtem *indexu koncentrace*, který vyjadřuje míru koncentrace průmyslu ve srovnání s rozmístěním obyvatelstva. Jeho výpočet probíhá ve třech krocích:

- 1) Zjistíme počet zaměstnaných v odvětví průmyslu v daných územních jednotkách, které poté seřadíme sestupně podle počtu zaměstnaných v jednotlivém odvětví.
- 2) Vyjádříme kumulativní četnost zaměstnaných v odvětví a zjistíme polovinu zaměstnaných v tomto odvětví v územní jednotce, které jsou hierarchicky výš, na základě toho určíme regiony s největším počtem zaměstnaných v odvětví tvořících polovinu pracovníků v hierarchicky vyšší územní jednotce.
- 3) Zjistíme počty obyvatel regionů v bodě 2, vyjádříme kumulativní četnost jejich obyvatel a vypočítáme index koncentrace podle vzorce:

$$I_k = 100 - (100 * \frac{1}{p} * \sum_{i=1}^k P_i)$$

I_k – index koncentrace,

P_i – počet obyvatel v regionech, které se účastní na koncentraci,

P – celkový počet obyvatel v hierarchicky vyšší územní jednotce,

k – počet regionů, které se účastní na koncentraci.

Zdroj: Toušek a kol. 2008

Index koncentrace nabývá hodnot okolo 100. Čím je hodnota vyšší, tím je vyšší i koncentrace průmyslového odvětví v porovnání s rozmístěním obyvatelstva.

Mezi ukazatele, pomocí kterých můžeme vyjádřit prostorovou koncentraci, patří také koeficient koncentrace neboli lokalizační kvocient. Lokalizační kvocient porovnává úroveň koncentrace průmyslu v dané územní jednotce a úroveň koncentrace průmyslu v územní jednotce hierarchicky vyšší.

$$K_{ki} = \frac{P_{ip} / P_{io}}{P_{jp} / P_{jo}}$$

K_{ki} – koeficient koncentrace,

P – počet,

p – zaměstnaní (hodnota produkce) v průmyslu,

o – obyvatelé (ekonomicky aktivní) celkem,

i – územní jednotka hierarchicky nižší,

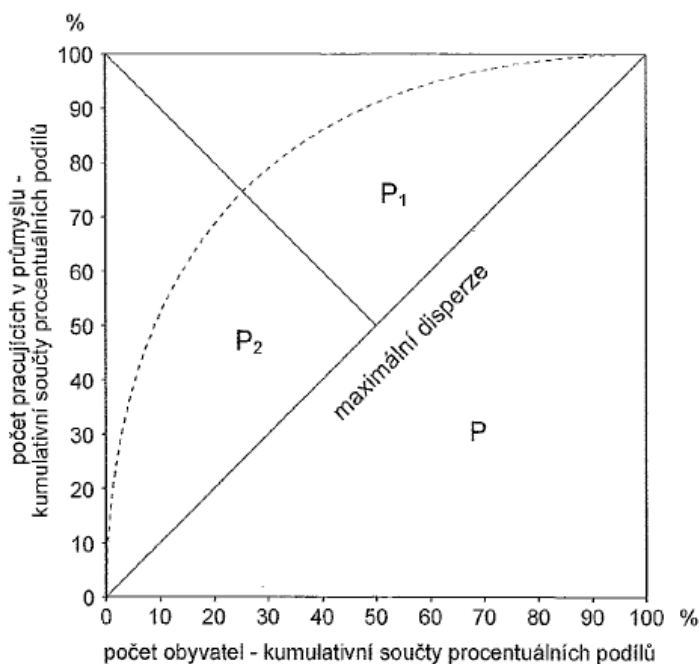
j – územní jednotka hierarchicky vyšší.

Zdroj: Toušek a kol. 2008

Lokalizační kvocient nabývá hodnot okolo 1. Výsledek vyšší než jedna poukazuje na nadprůměrné zastoupení průmyslu v regionu (Toušek a kol. 2008).

Jedním z nejpoužívanějších grafických vyjádření koncentrace průmyslu je Lorenzova křivka, která vyjadřuje koncentraci průmyslu (odvětví) v dané územní jednotce porovnáním základního ukazatele (počet zaměstnaných v průmyslu) k obecnému ukazateli (počet obyvatel, rozloha územní jednotky).

Obrázek 1: Lorenzova křivka

Zdroj: Toušek a kol. 2008

Na osu y nanášíme kumulativní hodnoty relativních podílů počtu základního ukazatele (počet zaměstnaných) v průmyslu podle obcí, okresů, regionů. Na ose x najdeme kumulativní hodnoty relativních podílů počtu obyvatel (EAO, plocha).

Podle tvaru křivky můžeme zhodnotit úroveň koncentrace průmyslu, neboť čím více se křivka blíží k úhlopříčce čtverce, tím je průmysl (odvětví) v dané územní jednotce méně koncentrovaný a naopak čím výraznější je zakřivení křivky, tím je koncentrace průmyslu větší (Toušek a kol. 2008).

1.3 Přehled literatury

Cílem této kapitoly je představení důležitých odborných publikací, které se zabývají různými aspekty průmyslové výroby a průmyslu jako takového. V současné době bohužel neexistuje literatura, ve které by byl popsán celkový vývoj průmyslu Českých Budějovic. Co se týká konkrétně strojírenského průmyslu, nejsou dostupné téměř žádné monografie, a proto je nutné vycházet z publikací, kde jsou obsaženy jen dílčí informace. Na základě seznamu

prostudované literatury by ji bylo možné rozdělit na tři specifické podkapitoly. První podkapitola obsahuje díla zabývající se geografii průmyslu obecně. Do druhé podkapitoly bychom zařadili publikace, jež popisují vývoj průmyslu v Československu a České republice. Poslední podkapitola se zabývá otázkami průmyslu na úrovni regionů a především průmyslem v Českých Budějovicích.

1.3.1 Obecné poznatky o průmyslu

Základem pro pochopení problematiky průmyslu je především kniha Ekonomická a sociální geografie, na jejímž vzniku se podíleli V. Toušek, J. Kunc, J. Vystoupil a kol., (2008). Autoři zde formulují definici průmyslu, postavení průmyslu v geografii, přírodní i socioekonomické lokalizační faktory a v neposlední řadě také metody hodnocení průmyslu, které jsou upraveny podle podobně zaměřeného díla D. Popjakové (1997) s názvem Základné kapitoly z geografie priemyslu, kde jsou poměrně podrobně popsána jednotlivá průmyslová odvětví včetně právě strojírenství. Popjaková (1997) zde uvádí, že se strojírenský průmysl řadí mezi indikátory vyspělosti státu a má významný vliv na rozvoj a modernizaci celého hospodářství. Geografií průmyslu se zabývá i L. Krajíček (1982), který se na rozdíl od předchozích autorů nevyjadřuje k lokalizačním faktorům, ale svou pozornost obrací k jednotlivým odvětvím a také k vývoji průmyslu ve světě, který dělí na vývoj průmyslu v socialistických zemích, ve vyspělých kapitalistických zemích a v rozvojových zemích. Jednotlivá průmyslová odvětví a jejich podrobnou charakteristiku podává M. Bursa (2006, 2008, 2009) ve třídílné sérii Geografie průmyslu ČR, kde se zabývá postupně potravinářským, spotřebním a „těžkým“ průmyslem.

Různorodé pojmy a termíny zabývající se mimo jiné i tematikou průmyslu jsou objasněné v cizojazyčné publikaci Johnstona (2003) The Dictionary of Human Geography. Mezi další, převážně anglicky psanou, odbornou literaturu patří Pavlínek (2002, 2003, 2012), který se zabývá především otázkami transformace ve střední Evropě a vývojem automobilového průmyslu v Čechách.

1.3.2 Průmysl v Československu a České republice

Tato kategorie zahrnuje především články z odborných periodik, ve kterých je průmysl na území Čech popisován za různé časové úseky, jako je například industrializace Československa, období socialismu a především průmyslová a ekonomická transformace. Industrializaci Československa popisuje článek J. Mareše (1988) publikovaný ve Sborníku Československé geografické společnosti. Poukazuje především na změny v rozmístění průmyslu, kdy byla pro existenci průmyslu zpočátku důležitá především lokalizace v místě zdrojů paliv. Zatímco v 18. století byly ideálním místem lesnaté pohraniční oblasti. Se zaváděním nových technologií a strojů v 19. století se průmysl přesouval z lesů do uhelných pánví a nakonec, v důsledku neustále se zlevňující dopravy, došlo k stěhování do blízkosti měst. Ve stejném periodiku publikoval L. Kopačka (1992) svůj článek týkající se československého průmyslu v období mezi roky 1962 až 1988, kde se negativně vyjadřuje především k zaostávání sektorové struktury způsobené silnou preferencí sekundárního sektoru a tím pádem podceňování terciálního sektoru, což silně kontrastovalo s vývojem ve vyspělých zemích. L. Kopačka (2010) se mimo jiné zabývá i transformací, která přinesla převrat v politice, společnosti, hospodářství i průmyslu.

Na téma průmysl bylo vytvořeno mnoho bakalářských, diplomových i disertačních prací. Mezi nejvýznamnější můžeme zařadit disertační práci M. Vančury (2002), který se zabývá průmyslovou transformací v České republice, disertační práci M. Baštové popisující transformaci města Plzně, či diplomovou práci O. Šerého (2010), jež se věnuje vývoji českého průmyslu po roce 1989.

Na Slovensku se průmyslem a zejména jeho transformací zabývá několik geografů, za všechny jmenuje například D. Popjakovou (1999, 2008), která popisuje ekonomickou transformaci jako „časově ohraničený interval evoluce hospodářství“, či například J. Mládka (1995).

1.3.3 Průmysl v jižních Čechách a Českých Budějovicích

Jak je již uvedeno výše, v této skupině dostupné literatury jsme velmi limitováni. Celkovou analýzou hospodářství jižních Čech na počátku 20. století podává O. Zwettler (1984) ve své knize Historicko-geografický obraz jižních Čech v letech 1900-1914. Autor zde v několika odstavcích popisuje i tehdejší zastoupení strojírenského průmyslu ve vybraných městech kraje a jejich konkrétní zaměření například na výrobu zemědělských strojů, mlýnských zařízení či stavbu lodí.

Jedním z hlavních materiálů pro zpracování této práce byl příspěvek J. Dvořáka a J. Kubeše (2009) v Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II., zachycující různé aspekty vývoje průmyslu v jihočeské metropoli od počátku 19. století až do 80. let 20. století. Autoři velmi podrobně popisují vznik a vývoj jednotlivých průmyslových podniků, zahrnující jejich majitele, okolnosti založení, odvětví, období jejich existence atd. Objasňují, že na rozvoj průmyslu na přelomu 19. a 20. století mělo nemalý vliv česko-německé soupeření, kdy velké množství českých průmyslových podniků napodobovalo specializaci a výrobní prostředky německých firem. Z tohoto důvodu ve městě existovalo několik průmyslových podniků zabývajících se výrobou stejného sortimentu. Naopak stagnaci průmyslu mezi léty 1914-1945 vysvětlují zhoršenými podmínkami exportu do bývalých zemí Rakouska-Uherska v důsledku vzniku Československa a tím i nových celních bariér, či nevhodným zaměřením zdejšího průmyslu zahrnující především nedostatek strojírenských a chemických podniků.

Informace o kultuře, sportu, přírodě a především o hospodářství a obyvatelstvu v Českých Budějovicích je možno čerpat z populárně vědecké Encyklopedie Českých Budějovic od J. Kopáčka a kol. (2006), která mapuje dějiny metropole od pravěku až do počátku 21. století.

V neposlední řadě jako prameny je třeba zmínit již dříve zpracované kvalifikační práce, jež popisují právě problematiku průmyslu v Českých Budějovicích. Jedná se například o bakalářskou práci na téma Průmyslová výroba města České Budějovice, jejímž autorem je M. Kolář (2013), který zmapoval současný stav

průmyslové výroby v Českých Budějovicích a porovnal ho se stavem před průmyslovou transformací. Velmi přínosná byla i bakalářská práce J. Bolka (2014) popisující průmyslové klastry v Českých Budějovicích. Dalším významným materiálem je diplomová práce D. Filípkové z roku 1973, která se přímo věnuje strojírenskému průmyslu v okrese České Budějovice. Velká část této práce je zaměřená na podrobnou analýzu jednotlivých strojírenských závodů nacházející se v dané oblasti. Filípková zde nerozebírá pouze vznik, umístění a počet zaměstnanců, ale věnuje se zde i způsobu dopravy zaměstnanců do závodu, vzdálenosti místa bydliště zaměstnanců od podniku a také definuje hlavní odběratele.

2 Historie a vývoj průmyslu

Následující kapitola přiblíží počátek a vývoj průmyslové výroby jak v celosvětovém měřítku, tak i na území dnešní České republiky.

2.1 Vývoj průmyslu z globálního hlediska

Od počátku své existence průmysl ovlivňoval všechna odvětví národního hospodářství. Největší vliv měl samozřejmě na rozvoj dopravy, zemědělství, stavebnictví a obchodu (Mareš 1988). Jak uvádí Popjaková (2001, s 17) „*průmyslná výroba je ovlivňována a zároveň výrazně ovlivňuje celou hospodářskou strukturu každého ekonomického vývoje.*“ Různé rozmístění průmyslu v rámci jednotlivých regionů mělo za následek skutečnost, že zatímco některá průmyslová centra rostla, jiná stagnovala či dokonce upadala. Tento odlišný rozvoj průmyslu měl nemalý vliv na rozmístění obyvatelstva, na strukturu osídlení a také na míru urbanizace (Mareš 1988).

Analýza historického vývoje průmyslové výroby nám pomůže objasnit změny zaměření výroby a její organizace, jejichž výsledkem se stala odvětvová struktura a prostorová diferenciací výroby. Díky těmto a dalším změnám průmyslové výroby, můžeme vyčlenit konkrétní vývojové etapy průmyslu (Popjaková 2001).

1. Etapa

Jedná se o počátek rozvoje průmyslu, tzv. Průmyslovou revoluci. Tento termín původně označoval dramatické změny, jež proběhly v britském hospodářství na konci 18. století. Původní hospodářský systém se rozpadl v důsledku objevu parního stroje a tkalcovského stavu (Johnston 2003). Postupně docházelo k přeměně manufaktur na první moderní průmyslové závody. Transformace tvoří přechod od malovýroby řemeslníků k modernímu velkoprávnímu strojovému výrobě (Krajíček 1982).

Vynález parního stroje zmenšil závislost člověka na přírodních zdrojích energie (voda) a umožnil rozmístění průmyslové výroby na jakémkoliv místě. Díky novému

průmyslu využívajícího strojovou výrobu vzniklo nové průmyslové odvětví – strojírenství. Rozvoj strojírenství souvisel se zvyšováním poptávky po kovech a tím také s rozvojem metalurgických závodů. Etapa končí v poslední třetině 19. století a s ním i nadvládá Velké Británie ve světovém hospodářství (Krajíček 1982).

2. Etapa

Etapa označovaná jako tzv. fordismus, zahrnuje období od konce 19. století přibližně do konce šedesátých let 20. století (Popjaková 2001). Název této etapy je odvozený od výrobních technik, které vyvinul Henry Ford. Díky svému systému založenému na 4 principech způsobil revoluci v produkci automobilů, stejně jako ve výrobě samotné.

- a) Vertikální integrace, kdy se všechny prvky výrobního procesu nacházely na jednom místě, a k montáži docházelo na pohyblivém výrobním pásu.
- b) Vědecký přístup, pomocí kterého docházelo k zvýšení produktivity zaměstnanců.
- c) Limitovaný počet produkováných modelů, nebo pouze jeden nabízený model.
- d) Štědře placení zaměstnanci, kteří se tím pádem stávali samotnými zákazníky.

3. Etapa

Poslední etapa označovaná za postfordismus či postmodernismus se zformovala jako reakce na krizi fordismu a probíhá od sedmdesátých let 20. století do současnosti. V této etapě se silně rozmáhá deindustrializace, kterou můžeme chápat jako snížení počtu zaměstnanců v průmyslových odvětvích a jejich následný „přesun“ do sektoru služeb. Ve vyspělých státech se deindustrializace projevuje přesunem výroby do rozvojových zemí, jako důsledek rostoucí ceny pracovní síly a nedostatku surovinových zdrojů právě v těchto vyspělých státech.

Tento proces je spojený s tvorbou a rozvojem nadnárodních společností a vysokou mírou globalizace (Toušek a kol. 2008).

V tomto období dochází k rozvoji nových technologií, které kladou vysoké nároky na vědecké a technické znalosti a dovednosti. Jedná se především o výrobu elektroniky, telekomunikačních zařízení či optických přístrojů. S tímto procesem souvisí například i výstavba vědeckotechnických parků, kde právě dochází k prolínání průmyslu a vědy (Toušek a kol. 2008).

2.2 Vývoj strojírenského průmyslu

Jak uvádí Krajíček (1982) strojírenství patří k nejvýznamnějším odvětvím průmyslu a své vedoucí postavení zaujímá již několik desetiletí. Ačkoliv má strojírenství kratší historii než většina ostatních průmyslových odvětví, zaznamenalo velmi rychlý růst a stalo se hlavním odvětvím celosvětového průmyslu.

Strojírenství se začalo rozvíjet ve Velké Británii již ve druhé polovině 18. století. Z Velké Británie se strojírenství šířilo v průběhu 19. století nejen do dalších evropských států, ale došlo ke vzniku nové významné oblasti ve Spojených státech a na přelomu 19. a 20. století také v Japonsku. Strojírenství se začalo významněji rozvíjet na počátku 20. století díky zavedení tovární výroby a také v průběhu světových válek na území válečných mocností. Zásadní rozmach se projevil až v poválečném období díky probíhající vědecko-technické revoluci a to především v budoucích socialistických státech a poněkud překvapivě také v Japonsku, které se v současné době řadí mezi strojírenské velmoci. Docházelo k zavedení nových technologií, ale také ke vzniku nejen nových druhů výrobků, ale i samotných průmyslových odvětví (Krajíček 1982). V rámci strojírenského průmyslu vznikaly různé specializace. Mezi nejdůležitější patřil a stále patří automobilový průmysl. Jedná se o odvětví s velmi rychlým vývojem, které bylo hnacím motorem pro inovace v ostatních průmyslových odvětvích. Svědčí o tom i fakt, že dvě z nejzásadnějších období vývoje průmyslu se nazývají podle výrobce automobilů (Švik 2014).

V následujících letech došlo také k významnému nárůstu mechanizace a automatizace ve výrobě. Množství nabízených strojírenských výrobků neustále roste, což má vliv na nutnost vyšší specializace pracovníků ve strojírenské výrobě. Většina vyspělých států i přesto, že mají strojírenský průmysl na vysoké úrovni a některé výrobky vyvázejí do zahraničí, nejsou schopny uspokojit všechny své potřeby v tomto odvětví a proto se i takovéto státy musí přiklonit k dovozu (Krajíček 1982).

2.3 Nástin vývoje průmyslu na území České republiky

Industrializační procesy na našem území nastaly o půl století později, než tomu tak bylo ve vyspělých západních zemích Anglii či Francii. Manufakturní výroba se zde vyskytovala již koncem 18. století. Tento druh výroby umožnil rozrůstání trhu a odbyt většího množství zboží a výrobků. První manufaktury se zaměřovali především na lehký průmysl, jako bylo sklářství či textilní výroba, ale později se rozšířily do všech průmyslových odvětví (Škodová-Parmová 2006). Manufaktury potřebovaly ke své existenci dostatečné množství paliv, která poháněla výrobní stroje. Kvůli řídké a nekvalitní silniční síti, která znemožňovala dopravu jak surovin, tak i paliv do vzdálenějších oblastí, vznikaly manufaktury téměř výhradně v pohraničních oblastech s dostatkem dřeva (Šumava, Jeseníky atd.) či v hlavních metropolích jako Praha a Brno. Jednalo se o malé výrobny, které zaměstnávali pouze pár desítek zaměstnanců, zatímco většina obyvatel tehdejší ČSSR i nadále pracovala v zemědělství (Mareš 1988).

Zlom nastal až s příchodem první průmyslové revoluce, jež s sebou přinesla nové technologie a stroje, které byly značně náročnější na zdroje energie. V této době vznikají první parní stroje a palivové dřevo je nahrazováno uhlím. Nové závody tak již nevznikaly v lesnatých oblastech, ale byly zakládány poblíž nalezišť uhlí především na severu území. V první polovině 19. století došlo k silnému rozvoji oblastí jako Kladensko, Ostravsko a později také Mostecko či Ústecko. Velký vliv na zvyšování počtu průmyslových závodů v průběhu 19. století měl rychlý rozvoj železniční dopravy. Díky železnici došlo k výraznému snížení dopravních nákladů

a také k urychlení přepravy. Kromě textilního a potravinářského průmyslu začínají na našem území vznikat ve velkém závody těžkého průmyslu, jako strojírenství či chemie. Průmysl však byl na našem území rozmístěn značně nerovnoměrně. Zatímco průmysl všeho druhu v severní části republiky vzkvétal, jižní polovina Čech a Moravy byla z hlediska průmyslové výroby zaostalá (Mareš 1988).

Když v roce 1918 vznikla samostatná Československá republika, řadila se mezi vyspělejší státy Rakouska-Uherska. Československo patřilo mezi industrializované země, kde průmysl převažoval nad zemědělstvím (Škodová-Parmová 2006). Průmyslová výroba zde však byla poměrně zastaralá. Jednalo se o více než 16 000 malých provozoven, zaměstnávajících v průměru 70 pracovníků. Velký zvrat nastal se znárodněním průmyslu a socialistickou výstavbou. Sepsání smluv o hospodářské spolupráci přineslo nárůst průmyslové výroby, neboť Čechy produkovaly stroje a spotřební zboží do méně rozvinutých socialistických zemí. O rozšiřování, rušení či výstavbě nových průmyslových podniků rozhodovala státní plánovací komise. Socialistická industrializace se dotkla téměř celého Česka. Pouze v některých oblastech západních a jižních Čech průmysl i nadále stagnoval. Rozvoj zaznamenal chemický průmysl a především kovoprůmysl prosperující téměř v každém okrese (Mareš 1988).

V roce 1960 již textilní průmysl v pohraničním pásmu ztratil svůj význam. Naopak došlo k rozmachu pražské strojírenské, brněnské, ostravské a plzeňské aglomerace. Na více než polovině našeho území se nacházely oblasti s rozvinutou průmyslovou výrobou. Průmysl však nebyl modernizován a tak se postupně výrobní fondy staly zastaralými (Mareš 1988). Dalším problémem bylo upřednostňování velkých, v mnoha případech až monopolních podniků před podniky malých a středních velikostí, které se zde téměř nevyskytovaly (Šerý 2010).

V roce 1989 došlo k zásadním strukturálním změnám nejen v hospodářské sféře. V důsledku přechodu k tržní ekonomice docházelo k tomu, že některá odvětví

byla utlumována a jiná naopak vzkvétala (Šerý 2010). Nejvýznamnějším procesem v transformaci české ekonomiky byla privatizace podniků. Privatizace se uskutečnila prostřednictvím malé a velké privatizace, a také restituce, což je navrácení majetku původním vlastníkům. Malá privatizace probíhala z velké většiny formou dražeb, kdy byly v letech 1990 a 1993 odprodávány menší podniky. Velká privatizace se zaměřovala na prodej bývalých státních, především průmyslových podniků. Velká privatizace probíhala od července 1991 prostřednictvím dražeb, veřejných zakázek, bezúplatného převodu, či přímého prodeje domácím i zahraničním zájemcům (Škodová-Parmová 2006, Popjaková 1998, 2008). Na počátku transformace bylo nejvíce obyvatel zaměstnáno v sekundéru. Ovšem hned na počátku 90. let se začal v tomto sektoru projevovat masivní úbytek, který se dotkl i sektoru priméru. Již od roku 1992 bylo více lidí zaměstnaných ve službách, než v sektoru průmyslu a o dva roky později již ve službách pracovala více než 50 % zaměstnanců (Šerý 2010).

3 Geografická charakteristika města České Budějovice

České Budějovice jsou s počtem 93 467 obyvatel největším městem v Jihočeském kraji (k 31. 12. 2012, ČSÚ 2014a). České Budějovice byly založeny na soutoku řek Vltavy a Malše v roce 1265 králem Přemyslem Otakarem II. Založení města vedlo k upevnění mocenského postavení Přemysla Otakara II. v jižních Čechách. Díky výhodné poloze (na cestě z Prahy do Rakous) České Budějovice rychle hospodářsky vzkvétaly a zanedlouho se staly obchodním centrem celé jižní části Čech. Největšího rozkvětu dosáhly České Budějovice v 16. století, díky ziskům z těžby stříbra v okolních dolech, vaření piva, rybníčního hospodářství a také obchodům se solí (ČB 2014a).

3.1 Fyzicko-geografické podmínky

České Budějovice jsou statutárním městem a hospodářským, správním a kulturním centrem Jihočeského kraje. Město tvoří 11 katastrálních území, které mají rozlohu 5 580 ha (ČSÚ 2014b). Katastrální území 1 až 7, dále pak Haklovy Dvory a České Vrbné tvoří celek, zatímco Třebotovice a Kaliště u Českých Budějovic jsou oddělena (Průvodce 2014).

Vnitřní město leží v jihovýchodní části Českobudějovické pánve v nadmořské výšce pohybující se mezi 380 až 400 m n. m. Východní část města se nachází na okraji poměrně příkrého Lišovského prahu, jež spojuje Českobudějovickou pánev s pánví Třeboňskou. Směrem na jih a jihozápad od Českých Budějovic se rozprostírá Šumavské a Novohradské podhůří a na severu pak Středočeská pahorkatina (Kubeš 2012).

Z geologického hlediska můžeme katastrální území města rozdělit na tři části. Východní polovina města je tvořena druhohorními usazenými horninami: pískovci, jílovci a opuky, zatímco v západní části města se nacházejí čtvrtohorní usazené horniny, jako hlíny, spraše, štěrky či písky. Třetí část zahrnuje pouze

menší výběžek v severozápadním směru, který tvoří třetihorní usazeniny, mezi které můžeme zařadit jíly a písky (Geology 2014).

Klima Českých Budějovic je ovlivněno přechodnou polohou mezi mírným oceánským klimatem a mírným kontinentálním klimatem. Průměrná roční teplota vzduchu se pohybuje okolo 8,3°C (v centru města je tepleji) a průměrný úhrn srážek je 597 mm (Kubeš 2009a). Vzhledem k tomu, že jsou České Budějovice situovány v kotlině, udržuje se tu velmi často, především v podzimních a zimních měsících, inverze (Kubeš 2012).

Jak již bylo zmíněno výše, leží České Budějovice na soutoku řek Vltavy a Malše. Množství vody po soutoku řek umožňuje vodní dopravu od Českých Budějovic po Vltavě. Na území města se nachází větší či menší vodní plochy, mezi nejrozsáhlejší patří Vrbenské rybníky (Kubeš 2009a).

3.2 Sociálně-geografické předpoklady rozvoje průmyslu

Následující kapitola je zaměřená na faktory, které přímo či nepřímo ovlivňují právě průmyslovou výrobu města. Z tohoto důvodu je zde uvedena stručná analýza populace, jako zdroje pracovních sil pro průmysl, dále dopravy, jako jeden z hlavních socioekonomických lokalizačních faktorů a vybraných ekonomických ukazatelů, jako je například průměrná mzda, či nezaměstnanost.

3.2.1 Obyvatelstvo

Populační vývoj Českých Budějovic závisí na přirozeném, ale také na migračním přírůstku, který hraje na tomto území významnou roli. Již od dob průmyslové revoluce se v důsledku probíhajících změn lidé koncentrovali do velkých měst na úkor venkova, a tak docházelo k jejich poměrně rychlému rozvoji (Kubeš 2009b).

Vlivem demografické revoluce nastal v průběhu 19. století významný nárůst počtu obyvatel, kdy v roce 1869 žilo ve městě necelých dvacet tisíc obyvatel a o třicet let později stoupl počet lidí žijících ve městě na 45 524 obyvatel. V roce 1930 bylo zjištěno už necelých šedesát tisíc obyvatel. Následkem druhé světové

války došlo k poklesu počtu obyvatel na 55 709, avšak v dalších několika desítkách let počet obyvatel poměrně výrazně rostl (ČSÚ 2014c).

Populační růst města se zastavil v roce 1995, kdy k 1. 1. žilo v Českých Budějovicích 99 793 obyvatel. Koncem tohoto roku už byl záporný nejen přirozený přírůstek, který činil -26, ale i migrační přírůstek, který byl více než dvojnásobný (proti přirozenému přírůstku). V následujících letech přirozený přírůstek nabýval střídavě kladných a záporných hodnot, avšak migrační ztráty stále narůstaly. Na přelomu tisíciletí už dosahoval migrační úbytek hodnoty okolo -800 obyvatel (ČSÚ 2014a). Na tomto úbytku má největší podíl především suburbanizace, jejíž nejmasivnější etapa začíná ve městě a okolí právě na přelomu roku 1997 a 1998, kdy rozmáhá působení developerů realizujících zmiňovanou výstavbu (Kubeš 2009b).

V Českých Budějovicích se v roce 2012 narodilo 1 071 dětí a zemřelo 1 021 obyvatel, tudíž přirozený přírůstek v absolutním vyjádření tvoří pouze 50 obyvatel. Jedná se o značný pokles oproti předchozímu roku, kdy byl přirozený přírůstek o 24 obyvatel vyšší a především v kontrastu s rokem 2010, kdy přirozený přírůstek činil 212 obyvatel. Ve stejném roce se do města přistěhovalo 1991 obyvatel a zároveň se však 2 194 obyvatel vystěhovalo. Migrační saldo bylo tedy záporné a celkový počet obyvatel se v porovnání s rokem 2011 snížil z 93 620 na 93 467 obyvatel (ČSÚ 2014a). S počtem 93 467 obyvateli jsou České Budějovice osmým největším městem České republiky. Podle údajů z roku 2011, na sedmé Ústí nad Labem ztrácí České Budějovice 280 obyvatel a devátý Hradec Králové má o 432 obyvatel méně (ČSÚ 2014d). Obyvatel ve věkové kategorii 0-14 bylo v roce 2012 14,3 %, v kategorii 15-64 bylo 67,5 % a v kategorii 65 a více 18,2 %. Průměrný věk obyvatel Českých Budějovic vzrostl od roku 2011 o dvě desetiny na 42,1 roku. V roce 2012 bylo uzavřeno 464 sňatků, což je o 14 méně než v předchozím roce. Zároveň se však snížil i počet rozvodů a to o 5 na 278. Během tohoto roku došlo k 492 potratům (ČSÚ 2014e).

3.2.2 Doprava

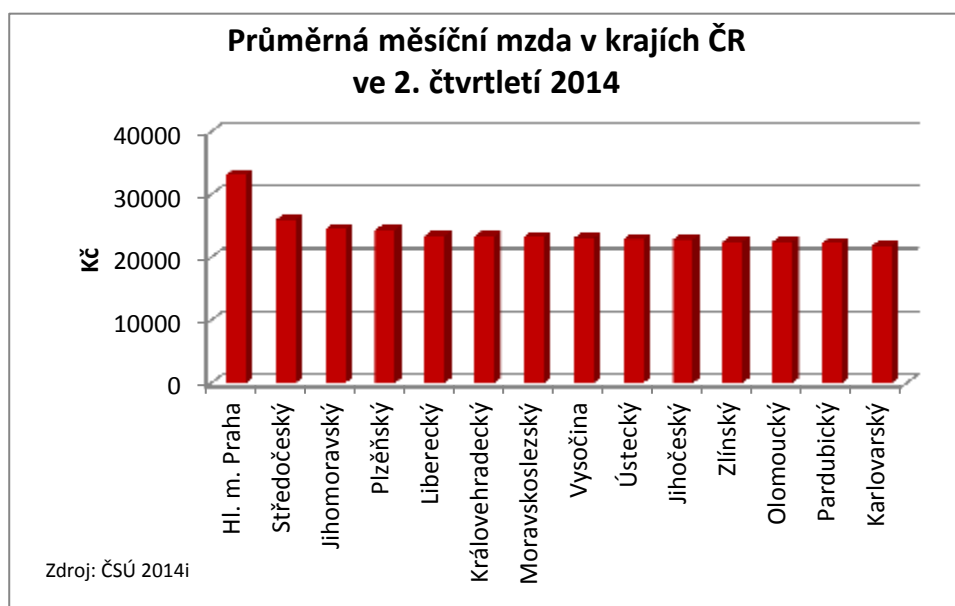
Nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím dopravní význam města je jeho poloha vůči hlavním centrům osídlení ve střední Evropě. V Českých Budějovicích se kříží silnice celorepublikového významu, jež směřují od Plzně, Prahy, Brna a Lince. Z tohoto křížení silnic město hospodářsky profituje, ale silnou dopravou zároveň velmi trpí, protože zde stále není vybudován obchvat (Kubeš 2012). Dopravní poloha Českých Budějovic je také silně znevýhodněna neexistencí dálniční sítě což se ovšem negativně projevuje na rozvoji jak samotného města, tak i celého kraje (Kraft 2009). Dálnice, jejichž celková délka má být 171 km, povede od Prahy přes Tábor, České Budějovice (zde bude tvořit obchvat) a Český Krumlov. Odtud bude pokračovat jako rychlostní silnice R3 až na rakouské hranice, kde se spojí s rakouskou rychlostní silnicí S10. V současné době je v provozu pouze 42 km mezi Meznem a Veselím nad Lužnicí (ŘSD 2013). Z hlediska železniční dopravy je situace o mnoho lepší, neboť Českými Budějovicemi prochází IV. Železniční koridor, jež vede z Drážďan, přes Prahu a České Budějovice do Lince. Postupně se rekonstruuje bývalé vojenské letiště v Plané u Českých Budějovic. První etapa rekonstrukce započala již v roce 2010. Postupná modernizace vede ke snaze vybudovat standartní regionální a meziregionální letiště (ČB 2014b).

3.2.3 Ekonomický potenciál

Jihočeský kraj se roku 2013 v žebříčku krajů s nejnižší nezaměstnaností nacházel na 4. pozici s hodnotou 6,47 %. Nejnižší nezaměstnanost byla evidovaná v Praze (4,8%) a naopak nejvyšší v Ústeckém kraji a to 11,1% (ČSÚ 2014f). V okrese České Budějovice bylo v lednu stejného roku evidováno 7782 uchazečů o zaměstnání. Nezaměstnanost dosáhla 5,8 % a na jedno pracovní místo bylo registrováno 9,2 uchazečů. Jedná se o nejnižší hodnotu nezaměstnanosti v rámci jednotlivých okresů v kraji. Nejvyšší nezaměstnanosti dosáhl v Jihočeském kraji okres Český Krumlov s hodnotou 9,7 % (ČSÚ 2014g). Konkrétně v Českých Budějovicích bylo na počátku roku 2012 evidováno 3233 uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti činila 6 % (ČSÚ 2014h).

Podle předběžných výsledků za 2. čtvrtletí roku 2014 činila v této době průměrná hrubá měsíční mzda v České republice 25 500 Kč, přičemž nejvyšší byla samozřejmě v Praze (33 122 Kč) a nejnižší v Karlovarském kraji (necelých 21 848 Kč). Co se týká Jihočeského kraje, jak můžeme vidět v grafu 1, průměrná hrubá mzda zde dosahovala 22 862 Kč, což je o 2 638 Kč méně než je celorepublikový průměr. České Budějovice se tak řadí až na 10. příčku v celorepublikovém žebříčku (ČSÚ 2014i).

Graf 1:

4 Historie a vývoj průmyslu v Českých Budějovicích

České Budějovice mají v polovině 18. století status administrativního centra jižních Čech a dochází k postupnému územnímu i populačnímu růstu. Město se stalo centrem nejen proto, že se zde nacházelo značné množství různorodých druhů řemesel a živností, ale především díky své výhodné poloze, kdy se stalo prostředníkem pro obchodování mezi horním Podunajím, západními i jižními Čechami a také Vídní. V této době se jednalo hlavně o obchody se solí z rakouské Solné komory a dřevo ze Šumavy a Novohradských hor plavené po Malši a Vltavě do Prahy a dále (Dvořák, Kubeš 2009). Koncem 18. století měl celorepublikově majoritní význam především textilní průmysl, který zaměstnával 95 % lidí ze všech průmyslových odvětví. V Českých Budějovicích se však textilní výroba téměř neobjevovala (Škodová-Parmová 2006).

Jedním z předpokladů industrializace byl výskyt ložisek uhlí. Na Českobudějovicku se však těžil pouze málo kvalitní lignit, kterého zde navíc nebylo mnoho (Dvořák, Kubeš 2009). Hospodářský růst města, který můžeme nazvat průmyslovou revolucí, se projevil až se zdokonalením komunikací. Velký význam měla především koněspřežní železnice, kopírující starou obchodní cestu. Jednalo se o první železnici v Evropě, která vedla z Českých Budějovic do Lince. Ačkoliv byla vystavěná za účelem přepravy zboží, o 4 roky později se začala využívat i k osobní dopravě (Škodová-Parmová 2006). Původní myšlenka na propojení jižních a severních částí rakouské monarchie se měla uskutečnit prostřednictvím spojení dvou velkých řek – Dunaje a Vltavy umělým vodním kanálem. Od tohoto plánu bylo ale upuštěno v důsledku značného výškového převýšení a tak byla v roce 1825 zahájena stavba koněspřežné železnice. (Kunc 2004). Z hlediska dopravy měla v Českých Budějovicích význam také loděnice, nacházející se ve Čtyřech Dvorech, kterou vedla rodina Lannů. Lodní přeprava se uplatňovala v transportu soli, tuhy a obilí po Vltavě (Dvořák, Kubeš 2009).

Jediným významnějším podnikem textilního průmyslu v Českých Budějovicích byla přádelna vlny, který působila v letech 1837-1850 v hostinci u Zelené

ratolesti. V dalších letech již mnoho textilních podniků nevzniklo (Škodová-Parmová 2006). Poblíž zmiňované koněspřežné železnice byl v první polovině 19. století zřízen první českobudějovický cukrovar, který byl ovšem v činnosti pouze 10 let. Díky nalezištím jílu, grafitu a dostatku dřeva byla do Českých Budějovic (roku 1848) přesunuta Hradtmuthova továrna na výrobu kameninových produktů, tužek a kříd. V roce 1889 byl podnik přejmenován na Koh-i-noor tužkárna L. & C. Hardtmuth. Mezi významné podniky, jež také zahájily svou výrobu v polovině 19. století patří bezesporu slévárny barevných kovů Stegmann a sirkárny Pollak (Dvořák, Kubeš 2009). V roce 1853 byl na Lineckém předměstí vystavěn nový strojní pivovar s průmyslovou technologií. Přibližně o 20 let později se pivo začalo ve větší míře vyvážet a Měšťanský pivovar se stal jedním z největších vývozců piva z českých zemí (Vondra 2006).

Ve druhé polovině 19. století docházelo k rozšiřování jak Hardtmuthovy továrny, tak i továrny na výrobu sirek – Pollak, která přesto na konci 19. století zanikla. Prvním strojírenským podnikem v Českých Budějovicích se stala strojírna C. Fürsta, jež byla založena na Lineckém předměstí v roce 1856 a od roku 1905 se jejím majitelem stal E. Rehm. Jednalo se o podnik specializovaný na výrobu a opravy zemědělských strojů. Roku 1859 byla založena A. Strnadelem „Cvočkárna“ – podnik na výrobu hřebíků a drátů (Dvořák, Kubeš 2009).

Roku 1868 nastaly v Českých Budějovicích pozitivní změny. Za první změnu můžeme považovat vystavění nové plynárny, která s sebou přinesla i plynové veřejné osvětlení. Ve stejném roce byla vybudována první parostrojní železnice od Plzně a postupně došlo k zavádění železničních vleček do průmyslových podniků. V průběhu dalších několika let bylo město propojeno parní železnicí s Vídní, Prahou či Lincem a stalo se důležitou dopravní křižovatkou. Mezi významnější podniky zabývající se potravinářskou výrobou patřil ve 2. polovině 19. století závod na výrobu likérů či cukrovinek a také tabákové továrny produkující doutníky a cigarety (Dvořák, Kubeš 2009).

Od 80. let 19. století let do první světové války narůstá výrazně počet obyvatel. Do města se stěhuje velké množství lidí, především z českého zázemí města, což má za následek až dvojnásobnou převahu české národnosti nad německou na konci zmíněného období. Vyšší počet obyvatel se projevuje na vyšším zastoupení českých živnostníků, kteří ovšem ve velké většině případů nejsou finančně zajištěni a proto zakládají akciové společnosti. Postupně dochází k tomu, že české podniky kopírují zaměření i výrobní postupy podniků německých, což se projevuje vysokou mírou konkurence a rivality mezi oběma národy. Tato skutečnost však byla příčinou rozvoje nejen českobudějovického průmyslu, ale i celého města na přelomu století (Dvořák, Kubeš 2009).

Roku 1871 byla v Českých Budějovicích vybudována papírna na výrobu lepenky, která funguje dodnes. Ve městě se nacházelo několik závodů vyrábějící smaltované nádoby. Nejznámějším podnikem s tímto zaměřením byla Česká smaltovna, později přejmenovaná na Sfinx, založena roku 1894. Mezi další smaltovny patřil podnik Bohemia či Westen. Na konci 19. století došlo k založení Českého akciového pivovaru u Kněžských Dvorů. Tento pivovar se stal konkurencí pro výše zmíněný německý Měšťanský pivovar, který ovšem nedosahoval kvalit Českého akciového pivovaru (v současnosti funguje pod názvem Budweiser Budvar) (Dvořák, Kubeš 2009).

Ve 2. polovině 19. století nastává období silného rozvoje českobudějovického průmyslu. Tento rozvoj se týká zejména malých a středně velkých podniků zabývajících se lehkým spotřebním průmyslem, který byl upřednostňován před těžkým průmyslem (strojírenstvím a hutnictvím). Významnější podnik zaměřený na strojírenskou výrobu byl založen J. Škrlantem v roce 1887. O 12 let později se závod přesunul do Kněžských Dvorů pod názvem První jihočeská továrna na stroje a stavbu mlýnů a v roce 1911 došlo k dalšímu přejmenování na Union. Jednalo se o závod vyrábějící turbíny, stroje pro pivovary a cukrovary. V dobách socialismu se Union stal základem pro vznik velkého podniku dodnes známého pod názvem Motor. V tomto období průmyslového rozmachu byly vybudovány rozsáhlejší průmyslové zóny, které se s mírnými obměnami dochovaly dodnes:

zóna v jihovýchodní části Vídeňského předměstí, zóna v Pětidomí, zóny podél Novohradské, Rudolfovské a Pražské silnice (Dvořák, Kubeš 2009).

Období první světové války znamenalo pro České Budějovice ukončení vývozu svých výrobků do zámoří, západní a jižní části Evropy či do Ruska. Velký vliv na průmysl měl i fakt, že většina dělníků byla povolána do armády, což se projevilo v úbytku jak zaměstnanosti, tak i samotné průmyslové výroby. Mnohé podniky byly kvůli potřebám rakousko-uherské armády přeorientovány na válečnou výrobu (např. strojírna Union). Rozpad Rakouska-Uherska s sebou přináší další exportní problémy. Vývoz do bývalých států monarchie je omezován celními bariérami a znatelně větší konkurencí. Jižní Čechy se navíc ocitly na samé periferii nově vzniklé republiky, což prohloubilo jejich hospodářskou zaostalost. Jižní Čechy však netrpěly jen díky své okrajové poloze, ale také nevhodným zaměřením průmyslu, kde se jen v malé míře vyskytoval strojírenský a chemický průmysl (Dvořák, Kubeš 2009).

Velká hospodářská krize ve 30. letech se podepsala i na poklesu výroby, kdy došlo k zániku některých závodů, jako například sirkáren či bývalých strojíren C. Fürsta, jejichž majitelem se v roce 1905 stal Ernest Rehm (Vondra 2006). Po utišení hospodářské krize začalo opět dařit strojírně Union i Českému akciovému pivovaru. Naproti tomu výroba tužek, smaltovaného nádobí a tabáku stagnovala (Dvořák, Kubeš 2009).

Do vývoje průmyslu v Českých Budějovicích silně zasáhla v březnu 1939 nacistická okupace. Podniky, jejichž vlastníci měli židovské vyznání, byly těmto lidem odebrány a do jejich vedení byli dosazováni správci německé národnosti. Docházelo k přizpůsobování hospodářství potřebám války, což se projevilo v centrální kontrole průmyslu, v určování cen, mezd a rozmístění pracovních sil, v uzavírání českých podniků a v neposlední řadě také v produkci a ve výrobě pro německou armádu. V objektech dvou podniků, jež zkrachovali při hospodářské krizi (Fürstovy strojírna a České sirkárny), vznikly nové závody specializované na výrobu příslušenství do vojenských letadel (Vondra 2006).

Po druhé světové válce byla postupně obnovována výroba civilního sortimentu. Potíže způsobil poválečný odsun německého obyvatelstva, protože, jak již bylo uvedeno výše, v čele velkého množství průmyslových podniků působili právě Němci. Dalším problémem bylo zásobování a především zaměření exportu, neboť německý trh již nebyl životaschopný. V roce 1948 dochází k znárodnování průmyslových podniků a dále pak k jejich slučování na základě podobného zaměření do národních podniků. O rušení vybraných průmyslových podniků, které jsou příliš malé nebo nevýkonné, o výrobě, o spolupráci s jinými podniky a o velkém množství dalších faktorů, ovlivňujících činnost podniků rozhoduje státní plánovací komise. Všechna strojírenská výroba spolu s menší slévárenskou výrobou byla ve stejném roce sloučena do podniku Motor Union, národní podnik, ze kterého se později stal Motor Jikov a Motor. Vznikly dva areály Motoru Union a to areál původní strojírný a slévárny v Kněžských Dvorech a areál bývalé Šroubárny a smaltovny u Novohradské silnice. Součástí tohoto podniku se o rok později stala i bývalá Fürstova strojírna. Motor Union produkoval motory, karburátory, mopedy, hydrauliku či odlitky z litiny i barevných kovů (Dvořák, Kubeš 2009).

Stejně došlo roku 1948 ke sloučení všech závodů vyrábějících tužky a ostatní kancelářské potřeby a byl vytvořen národní podnik Koh-i-noor Hardtmuth. Produkty jako tužky, pastelky, pera, fixy, pravítka atd. nesloužily pouze pro domácí trh, ale podnik je vyvážel také do zahraničí. V tomtéž roce byly sdruženy jak oba českobudějovické pivovary, tak i další pivovary nacházející se v jižních Čechách do národního podniku Jihočeské pivovary. V 60. letech proběhla kompletní rekonstrukce Budějovického Budvaru, díky níž se se zdvojnásobila výroba piva. Po této rekonstrukci se stal z Budějovického Budvaru pivovar určený pro vývoz, zatímco Měšťanský pivovar (později Samson) zásoboval České Budějovice a okolí. Ke spojení českobudějovických smaltoven do národního podniku Sfinx došlo v roce 1953 a v 80. letech obsadil první místo na žebříčku evropských výrobců nádobí. Nádobí se vyváželo do zemí RVHP a také do rozvojových států (Dvořák, Kubeš 2009).

Během 50. a 60. let pokračovala v Českých Budějovicích reorganizace průmyslové výroby, která s sebou přinesla například zrušení Tabákové továrny či továrny na výrobu cukrovinek – Merkur. Naopak zde byly uvedeny do provozu nové závody, především potravinářského průmyslu. V areálu bývalého podniku Merkur je založen nový závod Tesla, jež zaměstnává cca 1000 zaměstnanců výrobou elektrosoučástek a telefonních ústředěn (Dvořák, Kubeš 2009).

Areál bývalé sirkárny v Novém Vráti poskytl roku 1947 zázemí novému národnímu podniku na výrobu jehel a kovových sponek – Igla Akra. Igla se s počtem 1 300 zaměstnanců řadila mezi největší zaměstnavatele ve městě. Tento podnik byl velice úspěšný zejména v 80. letech, kdy vyvážel své produkty do 116 států. V důsledku potřeby posílení těžkého průmyslu vznikla v Českých Budějovicích roku 1964 pobočka Škody Plzeň, která se zabývala zpracováním kvalitní oceli využívané v dopravním strojírenství. Jednalo se o velký areál umístěný u Nového Vráta zaměstnávající více než 1 800 zaměstnanců. Pro potřeby této slévárny byly vybudovány v Českých Budějovicích nové byty i školící ústav. Tento podnik ovšem nepřinášel pouze klady v podobě velkého počtu pracovních míst a zázemí pro zaměstnance, ale také zápory, mezi které se řadilo především velké znečištění místního ovzduší (Dvořák, Kubeš 2009).

I přes to, že jsou v období socialismu v Českých Budějovicích zakládány nové podniky orientující se hlavně na strojírenský, elektrotechnický či chemický průmysl, se metropole jižních Čech řadí mezi krajská města s nejmenším průmyslovým významem. Na tuto skutečnost má vliv především silná převaha lehkého průmyslu nad těžkým, který je charakteristický vyšší hodnotou výroby na jednoho pracovníka. Celkově byly obyvatelé Českých Budějovic zaměstnáni převážně v armádě či službách, než v průmyslu, což bylo přesně naopak než v obdobně velkých městech (Dvořák, Kubeš 2009).

Rok 1989 přinesl zásadní změny ve vlastnictví díky obnovení tržní ekonomiky. Ze státních podniků se postupně stávaly akciové společnosti, nebo společnosti s ručením omezeným. Pouze malé procento průmyslových podniků bylo

navráceno svým původním majitelům. Ve většině případů byl majetek podniků přerozdělován prostřednictvím kuponové privatizace. Po pádu „železné opony“ se České Budějovice opět stávají křižovatkou dopravních cest s možností spolupracovat s Rakouskem a Německem. K hlavním průmyslovým odvětví v Českých Budějovicích patřily strojírenské a kovodělné firmy, které se věnovaly především výrobě produktů pro automobilový průmysl. Mezi největší podniky tohoto zaměření se řadil Bosch, Motor Jikov, Motoco, Slévárna České Budějovice a smaltovna Belis s. r. o (Vondra 2006).

5 Strojírenství města České Budějovice v kontextu jeho zpracovatelského průmyslu mezi lety 1989-2011

Strojírenství patří mezi tradičně nosné odvětví zpracovatelského průmyslu města. Odvětví zaznamenalo jisté změny ve sledovaných obdobích. Tyto změny jsou analyzovány v kontextu vývoje zpracovatelského průmyslu Českých Budějovic.

5.1 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 1989

V roce 1989 bylo v Českých Budějovicích činných 27 podniků zpracovatelského průmyslu, které spolu provozovaly produkci v 62 lokalitách. Tento stav byl důsledkem slučování podobně zaměřených firem do národních podniků na konci 40. let 20. století (Dvořák, Kubeš 2009). Zpracovatelský průmysl zaměstnával v tomto roce celkem 15 948 osob.

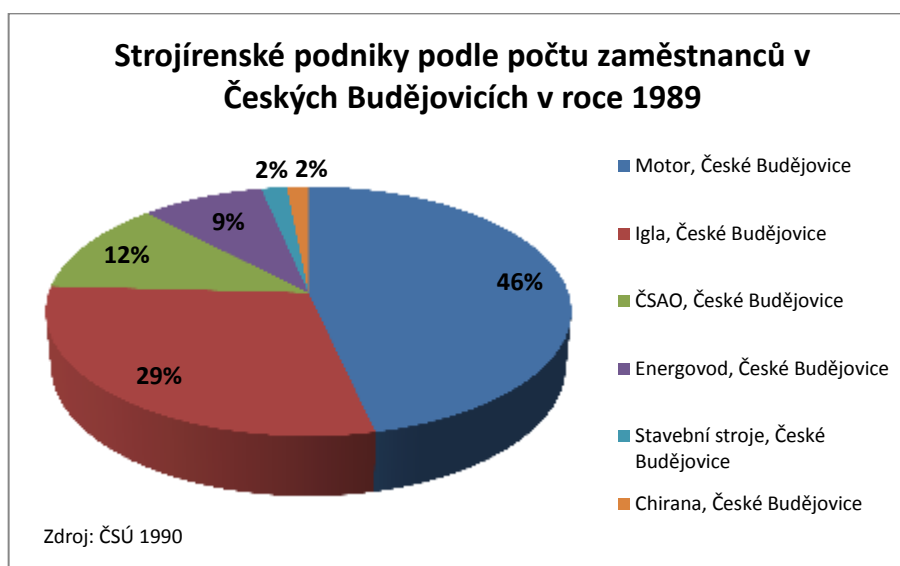
5.1.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 1989

Nejvýznamnějším odvětvím z hlediska zaměstnanosti byl v roce 1989 strojírenský průmysl s 28 %. 6 strojírenských podniků bylo rozmístěno do 14 provozoven a zaměstnávalo 4 440 lidí. Do tohoto odvětví patřil i největší českobudějovický podnik Motor, České Budějovice s 2 063 zaměstnanci. V Motoru, České

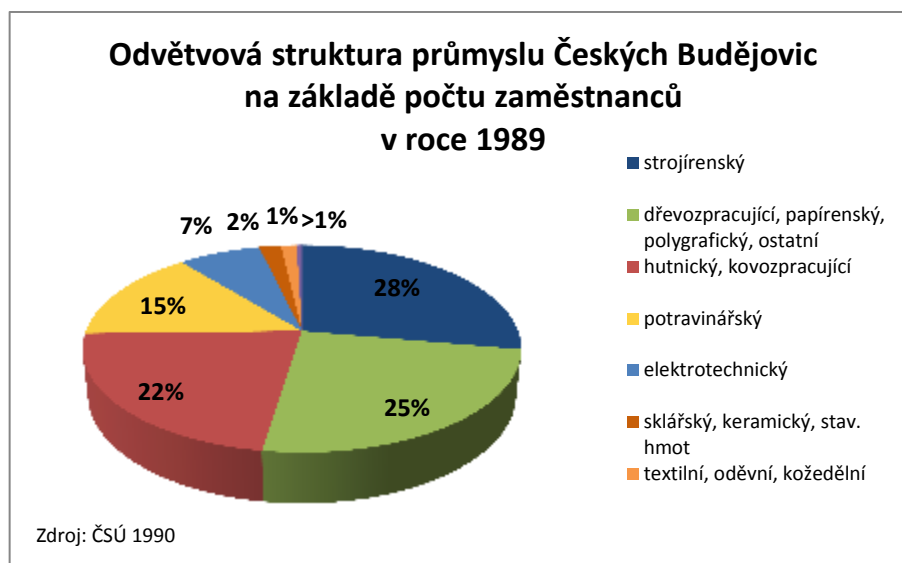
Budějovice pracovalo 13 % ze všech lidí zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu. V pořadí druhým největším strojírenským podnikem byla Igla, České Budějovice s 1 305 zaměstnanci, kteří tvořili 29% podíl na zaměstnanosti ve strojírenství. 534 lidí (12 %) pracovalo v podniku ČSAO České Budějovice. Posledním větším podnikem byl Energovod Praha s 389 zaměstnanci a 9% podílem. Zbýlé tři podniky se podílely na zaměstnanosti pouze 2 %, nejednalo se tudíž o významnější subjekty.

Druhé nejvýznamnější průmyslové odvětví města bylo zařazeno do kategorie dřevozpracujících, papírenský, polygrafický a ostatní průmysl, jenž zaměstnával necelé 4 000 lidí v 7 podnicích. Největším závodem byl KOH-I-NOOR HARDTMUTH (1 738 zaměstnanců), který byl s 11% podílem zároveň 3. největším zaměstnavatelem ve zpracovatelském průmyslu. Mezi větší podniky, patřící do tohoto odvětví, můžeme zařadit také Jihočeské papírny, Větrní s téměř 700 zaměstnanci.

Graf 2

Graf 3

22 % lidí pracujících ve zpracovatelském průmyslu zaměstnávaly dvě hutnické a kovo zpracující firmy. Jednalo se o podniky Škoda Plzeň a Sfinx České Budějovice. Škoda byla s 1 807 zaměstnanci druhou největší firmou ve městě, zatímco Sfinx měl o 85 zaměstnanců méně a řadil se na 4 příčku.

Tabulka 3: Počty podniků, pracovišť a zaměstnanců v odvětvích zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích

odvětví	podniky	pracoviště	zaměstnanci	
			abs.	rel. (%)
strojírenský	6	14	4440	27,8
dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní	7	13	3927	24,6
hutnický, kovo zpracující	2	4	3529	22,1
potravinářský	8	24	2312	14,5
elektrotechnický	1	1	1143	7,2
sklářský, keramický, stav. hmot	1	4	305	1,9
textilní, oděvní, kožedělní	1	1	219	1,4
chemický	1	1	73	0,5
celkem	27	63	16089	100

Zdroj: ČSÚ 1990

Čtvrtým nejsilnějším odvětvím ve městě byl s 8 podniky a 2 312 zaměstnanci potravinářský průmysl. Potravinářství a především pivovarnictví má ve městě velmi bohatou tradici, proto není překvapením, že největším potravinářským podnikem byly právě Jihočeské pivovary (560 zaměstnanců) v čele s Budějovickým Budvarem. Zmíněné průmyslové odvětví je rozprostřeno mezi největší počet pracovišť (24). Jedná se především o pobočky Jihočeských mlékáren, masen, či pekáren.

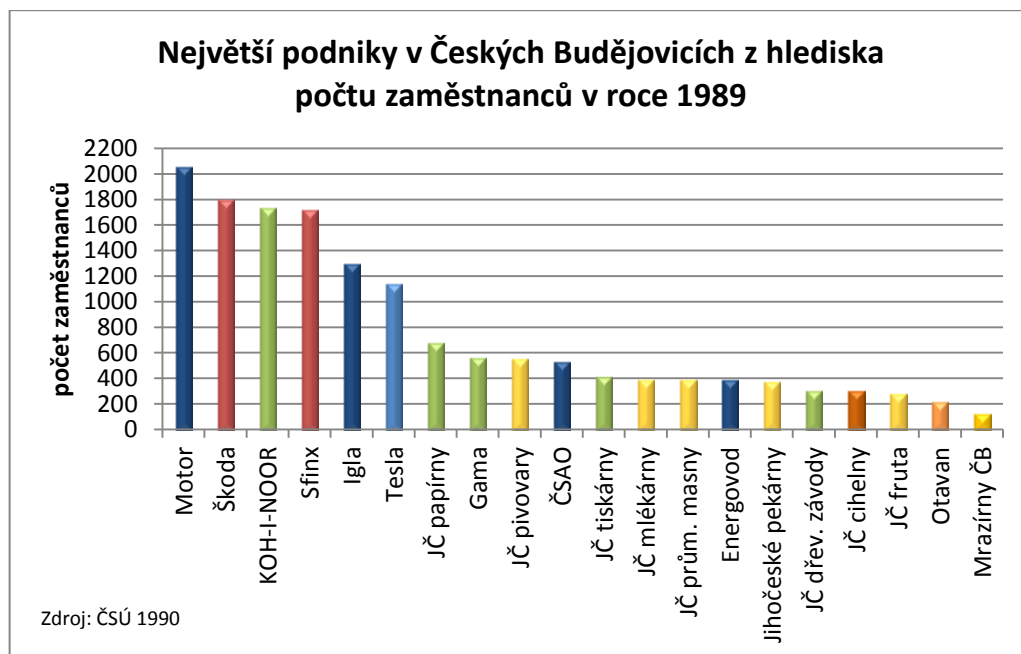
Poslední výraznější podíl (7 %) na zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu má elektrotechnika. Toto odvětví reprezentuje jediná firma a to Tesla k.p. Karlín s 1 143 zaměstnanci.

Zbývá 3 průmyslová odvětví jsou poměrně zanedbatelná. Na 6. pozici se nacházel průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot s 305 zaměstnanci a 2% podílem.

5.1.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 1989

V grafu 4 si můžeme všimnout, že v roce 1989 přesně 6 českobudějovických podniků zaměstnávalo více než 1 000 osob. Toto číslo je nejvyšší ze všech sledovaných období, což je způsobeno již několikrát zmiňovaným slučováním podniků se shodným zaměřením do národních. V dobách socialismu byly tudíž v provozu především velké podniky s vysokým počtem zaměstnanců a naopak minimální počet malých provozoven s počtem zaměstnanců nižším než 100. V šestici nejvýznamnějších firem figurovaly dva strojírenské, dva hutnické, jeden dřevozpracující a jeden elektrotechnický podnik, přičemž největším podnikem byl strojírenský Motor s více než 2 000 zaměstnanci. Mezi top 20 podniky nalezneme 4 z celkového počtu 7 strojírenských podniků. V žebříčku zastupuje 5 podniků dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní průmysl a také potravinářství. Ačkoliv bylo hutnictví v žebříčku zastoupeno pouze dvěma podniky, jednalo se o významné průmyslové odvětví, neboť obě zmíněné firmy zaměstnávaly více než 1 700 osob.

Graf 4

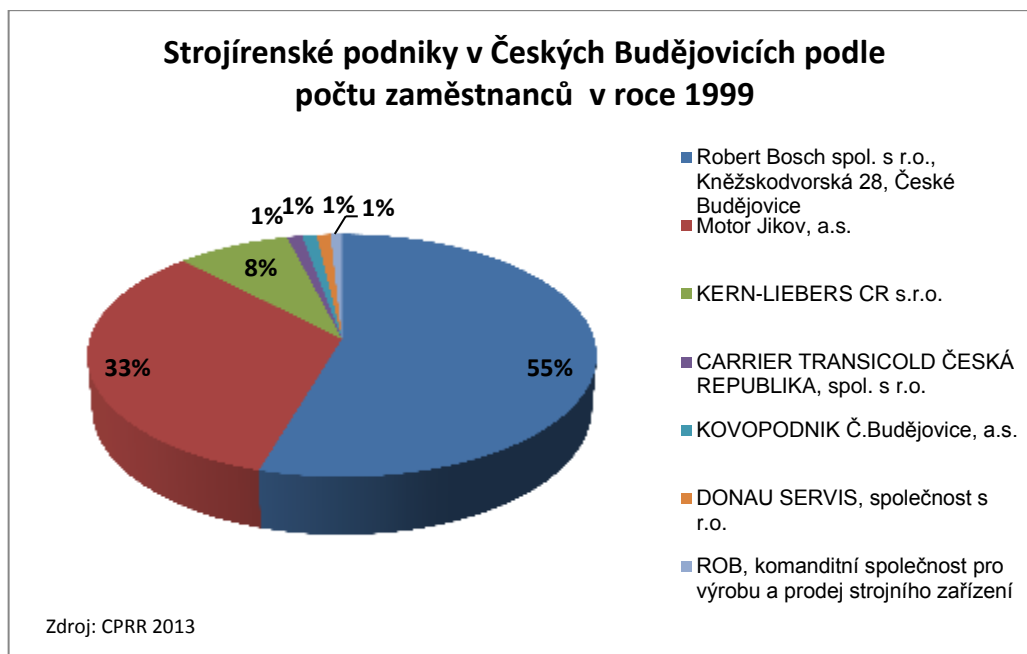
5.2 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 1999

V roce 1999 bylo ve zpracovatelském průmyslu činných 73 podniků, ve kterých pracovalo celkem 11 646 zaměstnanců. Z hlediska strojírenského průmyslu působilo v Českých Budějovicích pouze 7 firem s 3 012 zaměstnanci. Z toho vyplývá, že se strojírenský průmysl podílel 26 % na celkové zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, což odpovídá 11 % z celkového počtu 73 podniků ve městě.

5.2.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 1999

Jak již bylo uvedeno výše, z celkového počtu 11 646 pracujících ve zpracovatelském průmyslu jich bylo více než 3 000 zaměstnáno právě ve strojírenství, jež bylo v roce 1999 nejsilnějším průmyslovým odvětvím ve městě. Více než polovina z nich (55 %) byla zaměstnaná v největším podniku nejen v Českých Budějovicích, ale i v celém Jihočeském kraji Robert Bosch spol. s r.o. Na celkové zaměstnanosti v průmyslu se tento podnik podílel 12 %. Druhým největším podnikem, s necelým tisícem zaměstnanců, jak z hlediska strojírenství, tak i celkové průmyslové výroby ve městě byl Motor Jikov, a.s. Motor Jikov, a.s. se na celkové zaměstnanosti v průmyslu podílel 8 %, zatímco v odvětví strojírenství představoval útočiště pro 33 % pracovníků. S počtem 248 zaměstnanců se na třetí příčku řadí podnik KERN-LIBERS CR s.r.o., jehož podíl na zaměstnanosti ve strojírenství činí 8 %. Všechny tři zmíněné podniky se zabývají výrobou dílů a příslušenství pro dvoustopá motorová vozidla (osobní a nákladní automobily, autobusy atd.). Zbylé čtyři strojírenské podniky se svým počtem zaměstnanců pohybují v rozmezí 25 až 33. Jedná se například o podniky CARRIER TRANSICOLD Česká republika s.r.o. zabývající se výrobou chladicího a klimatizačního zařízení, či KOVOPODNIK Č. Budějovice, a.s. vyrábějící stroje pro potravinářství.

Graf 5

Druhým nejsilnějším odvětvím průmyslu byl dřevozpracující a papírenský průmysl. Podílel se na zaměstnanosti v průmyslu města v r. 1999 21 %. Ve 23 podnicích tohoto odvětví bylo evidováno 2 496 zaměstnanců. Dřevozpracující a papírenský průmysl měl v Českých Budějovicích silnou pozici. Bylo tomu tak především díky třetímu největšímu podniku s dlouhou tradicí KOH-I-NOORu HARDTMUTH a.s. Tento podnik zde, díky dostatku dřeva i těžbě grafitu, funguje již od poloviny 19. století (Dvořák, Kubeš 2009). KOH-I-NOOR HARDTMUTH se se svými 844 pracovníky podílí na celkové zaměstnanosti v průmyslu 6 %.

Potravinářský průmysl se svými 1800 (16 %) zaměstnanci v 11 podnicích řadí na třetí příčku z hlediska významnosti ve městě. Nejsilnější je stále odvětví výroby piva, kde celkově pracovalo 788 osob. Znamená to, že až téměř polovina (44 %) všech zaměstnaných v potravinářském průmyslu města pracovalo v pivovarech. Největším potravinářským podnikem ve městě byl právě Budějovický Budvar n.p., který zaměstnával v roce 1999 525 pracovníků.

Hutnický a kovozapracující průmysl disponoval 1697 zaměstnanci. Byl to čtvrtý nejvýznamnější průmysl města. V rámci tohoto odvětví fungovalo 14 podniků.

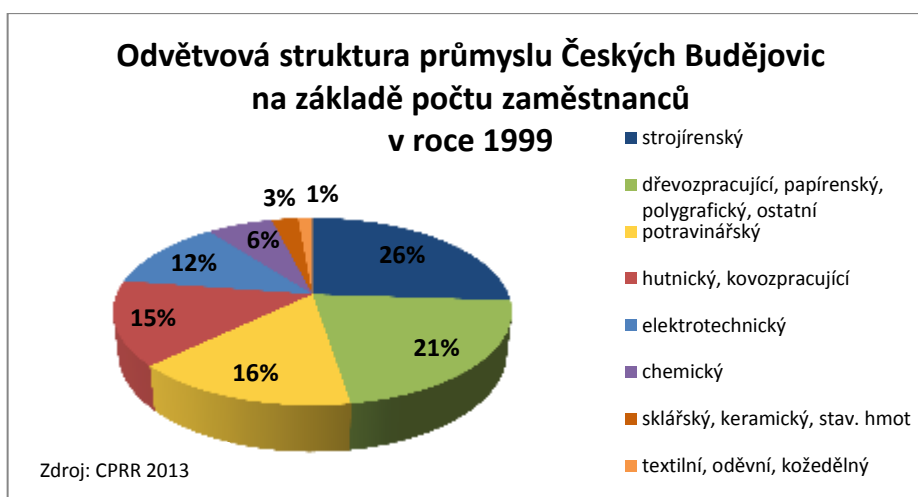
Mezi největší hutní a kovo zpracující podniky ve městě se řadily AKRA, s.r.o. (374 zaměstnanců) a SFINX, a.s. (330 zaměstnanců). Tyto dvě společnosti tvoří 42% podíl na celkové zaměstnanosti v odvětví.

S počtem 1430 zaměstnanců a podílem 12% se elektrotechnický průmysl řadí až na pátou pozici. Největším podnikem, z celkového počtu osmi firem zaměřujících se na elektrotechnickou výrobu, je EGE, s.r.o., v které pracovalo více než 400 lidí.

Od roku 1989 poměrně značně posílil chemický průmysl. Zatímco roku 1989 zde působila jediná firma se 73 pracovníky, roku 1999 to bylo již 5 firem zaměstnávajících 748 zaměstnanců (6 %). Zajímavostí je, že více než 60 % z nich zaměstnává pouze jediná firma a to GAMEX, a.s., ve které působí 473 pracovníků.

Zanedbatelnou pozici má sklářský, (3 %) a textilní (1 %) průmysl. Sklářský, keramický a průmysl stavebních hmot zaměstnává necelých tři sta zaměstnanců v pouhých dvou podnicích. Ačkoliv textilní, oděvní a kožedělní průmysl disponuje třemi firmami, počet pracovníků činí pouze 164.

Graf 6

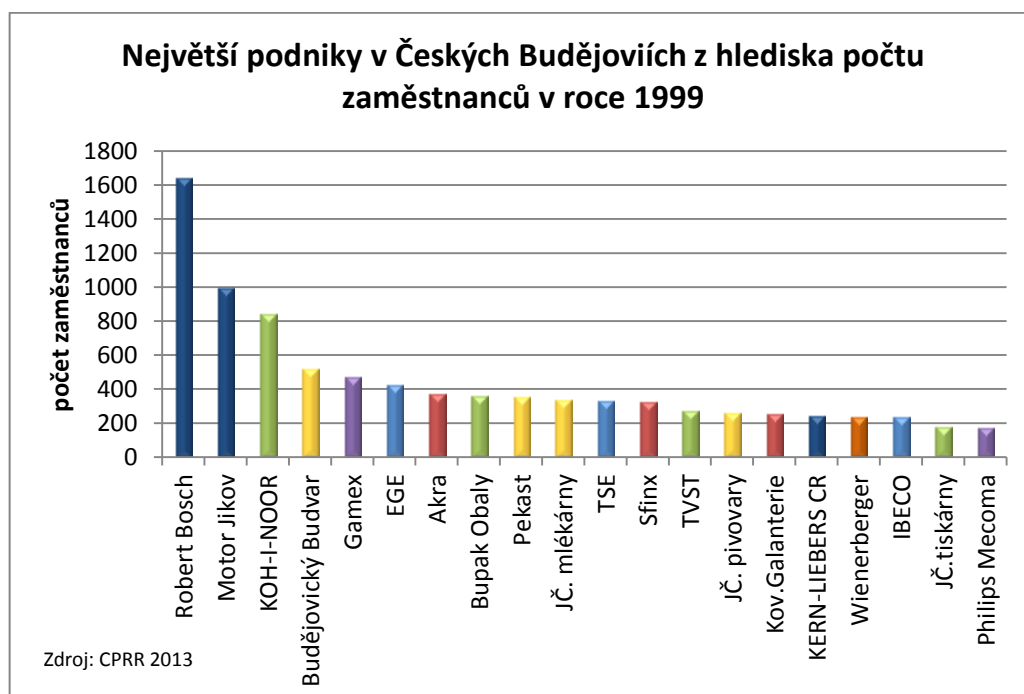
5.2.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 1999

Od roku 1989 počet podniků s více než 1 000 zaměstnanci poklesl z šesti na jeden (strojírenský Motor Jikov měl však 999 zaměstnanců). Ačkoliv v roce 1999 dva

největší podniky patří do strojírenského odvětví, celkově v žebříčku působí pouze 3 firmy zabývající se strojírenskou výrobou (o 2 méně než v předchozím období). Pokles nastal i u potravinářského a dřevozpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního průmyslu. Obě zmíněná odvětví byly v žebříčku zastoupena čtyřmi podniky. Naopak elektrotechnický a hutnický průmysl posílily svojí pozici a disponovaly třemi podniky. Značná změna nastala také u chemického průmyslu. Zatímco v roce 1989 nebyl v tomto žebříčku ani jeden chemický podnik, o deset let později to byly již dva. Jeden z nich (Gamex) se dokonce umístil již na 5. příčce.

Graf 7

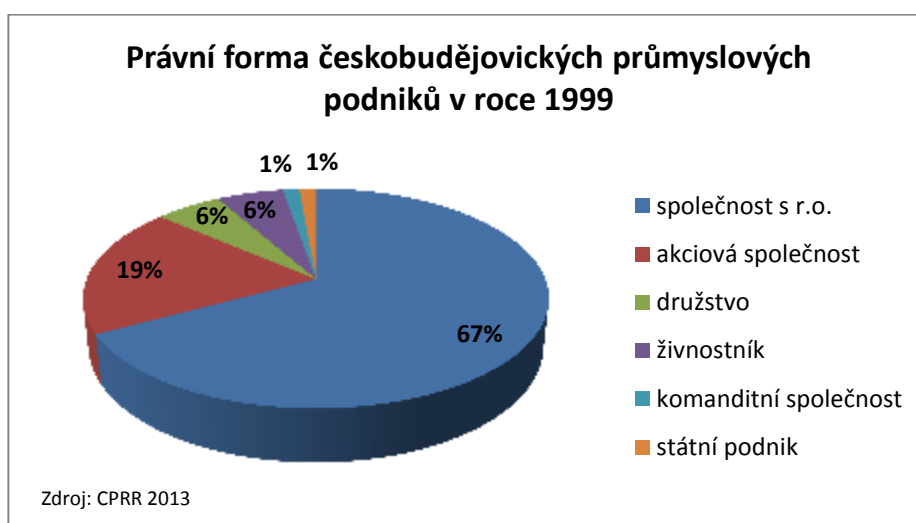

5.2.3 Právní forma průmyslových podniků města

Průmyslové podniky v Českých Budějovicích můžeme z hlediska právní formy rozdělit do šesti kategorií. Nejčastěji se vyskytující právní formou v roce 1999 ve městě byla společnost s ručením omezeným. Jednalo se o celkem 49 firem, což znamená 67 % podíl. Společnost s ručením omezeným patří mezi kapitálové společnosti, kde je podíl na zisku jednotlivých majitelů ve stejném poměru, jako výše jejich počátečních vkladů (SCFM 2014a). Druhou nejčastější formou byla

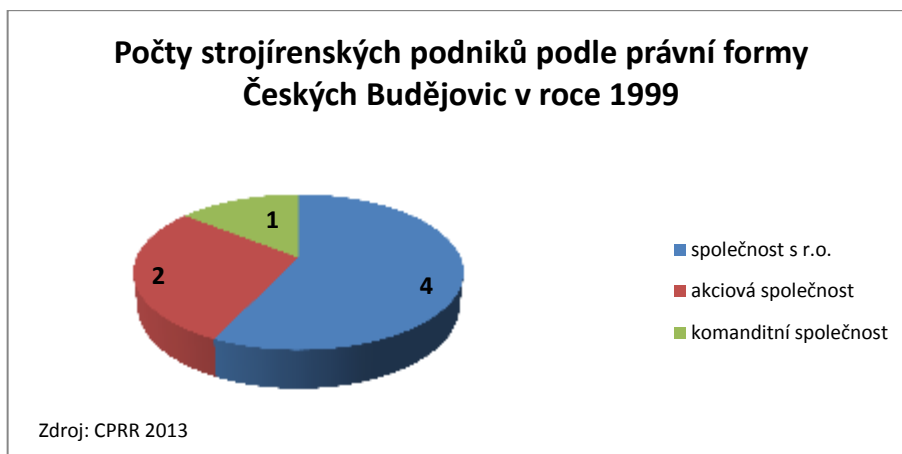
akciová společnost, kde je zisk přerozdělován podle počtu akcií o konkrétní nominální hodnotě (SCFM 2014b). Akciové společnosti tvořily 19% podíl (14 podniků). Po 4 podnicích byly ve městě zastoupeny družstva a živnosti. Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, avšak musí mít alespoň 5 členů. Za své závazky družstvo ručí celým svým majetkem, ale členové za závazky družstva neručí (SCFM 2014c). Živnost je činnost provozovaná samostatně podle podmínek živnostenského zákona. Pouze jednou firmou byl zastoupen státní podnik a také komanditní společnost.

Graf 8

Podniky strojírenské výroby se v Českých Budějovicích z hlediska právní formy řadily pouze do 3 skupin. 4 z celkového počtu 7 firem patřily mezi společnosti s ručením omezeným. Společností s ručením omezeným byla i největší průmyslová firma ve městě: Robert Bosch s.r.o. Mezi akciové společnosti spadaly 2 podniky a to Motor Jikov a.s. a Kovopodnik České Budějovice a.s. Poslední právní formou je komanditní společnost, jež je zastoupena pouze jedním podnikem (ROB, komanditní společnost pro výrobu a prodej strojírenského zařízení). Komanditní společnost zakládají dva a více společníků, přičemž alespoň jeden z nich ručí za závazky společnosti celým svým majetkem - komplementář a minimálně jeden ručí do výše svého vkladu – komanditista (SCFM 2014d). Podíl jednotlivých forem je zachycen v následujícím grafu.

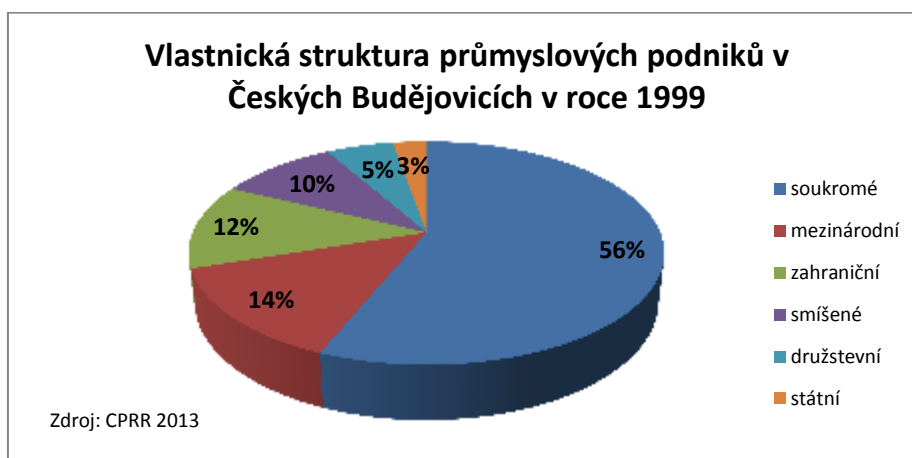
Graf 9

5.2.4 Vlastnická struktura průmyslových podniků města

Největšího zastoupení ve městě dosáhly soukromé podniky, které se na celkové vlastnické struktuře podílely 56 %. Druhou nejčastější vlastnickou formou byly v 14 % podniky s částečným zahraničním kapitálem (mezinárodní). S 12 % bylo další častou formou právě zahraniční vlastnictví. Čistě zahraničním kapitálem je ovládáno 9 českobudějovických podniků. Ostatní druhy vlastnictví byly již zastoupeny pouze v malé míře. Jednalo se o smíšené vlastnictví (9 %), družstevní vlastnictví (5 %) a státem řízené podniky, které byly roku 1999 v Českých Budějovicích pouze dva: Budějovický Budvar n.p. a Jihočeské dřevařské závody a.s.

Graf 10

Vezmeme-li do úvahy pouze strojírenské podniky, v soukromém vlastnictví byly 3 z 8 podniků. Jednalo se však pouze o menší firmy do 75 zaměstnanců. Zahraničním kapitálem disponovaly 2 podniky: Robert Bosh spol. s r.o. a KERN-LIBERS CR s.r.o., které zaměstnávaly bezmála 1900 lidí. Po jednom podniku je zastoupeno smíšené (Motor Jikov a.s.) a mezinárodní (Carrier transicold ČR spol s r.o.) vlastnictví.

Graf 11

5.2.5 Srovnání průmyslu města a okresu České Budějovice v r. 1999

Jak již bylo uvedeno, přímo ve městě České Budějovice bylo ve zpracovatelském průmyslu zaměstnáváno celkem 11 646 pracovníků v 73 podnicích. Mimo město, v okrese České Budějovice bylo evidováno 2 984 zaměstnanců pracujících ve 46 firmách. V rámci celého okresu si tedy můžeme všimnout, že ve městě bylo umístěno 61 % průmyslových podniků českobudějovického okresu a celých 80 % zaměstnanců.

Z hlediska strojírenského průmyslu se v celém okrese nacházelo 11 podniků zaměstnávajících celkem 3190 lidí. Mimo město působily pouze 4 firmy se 178 zaměstnanci. Procentuální podíl strojírenských podniků se sídlem v okresním městě je 64 %, zatímco procentuální podíl zaměstnanců ve strojírenském průmyslu v Českých Budějovicích je až 94 %.

Graf 12

Tabulka 4: Počet strojírenských podniků a zaměstnanců strojírenského průmyslu ve městě České Budějovice a českobudějovickém okrese v roce 1999

	počet strojírenských podniků		počet zaměstnanců strojírenského průmyslu	
	abs.	rel. (%)	abs.	rel. (%)
město České Budějovice	7	63,6	3012	94,4
zbytek českobudějovického okresu	4	36,4	178	5,6
celkem	11	100,0	3190	100,0

Zdroj: CPRR 2013

5.3 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 2006

Roku 2006 působilo ve zpracovatelském průmyslu 72 podniků zaměstnávajících 11 330 pracovníků. Počet strojírenských podniků vzrostl od roku 1999 na více než dvojnásobek, mezi které bylo rozmístěno 3 586 zaměstnanců. Můžeme tedy říci, že na celkové zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu se strojírenství podílí 32 %.

5.3.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 2006

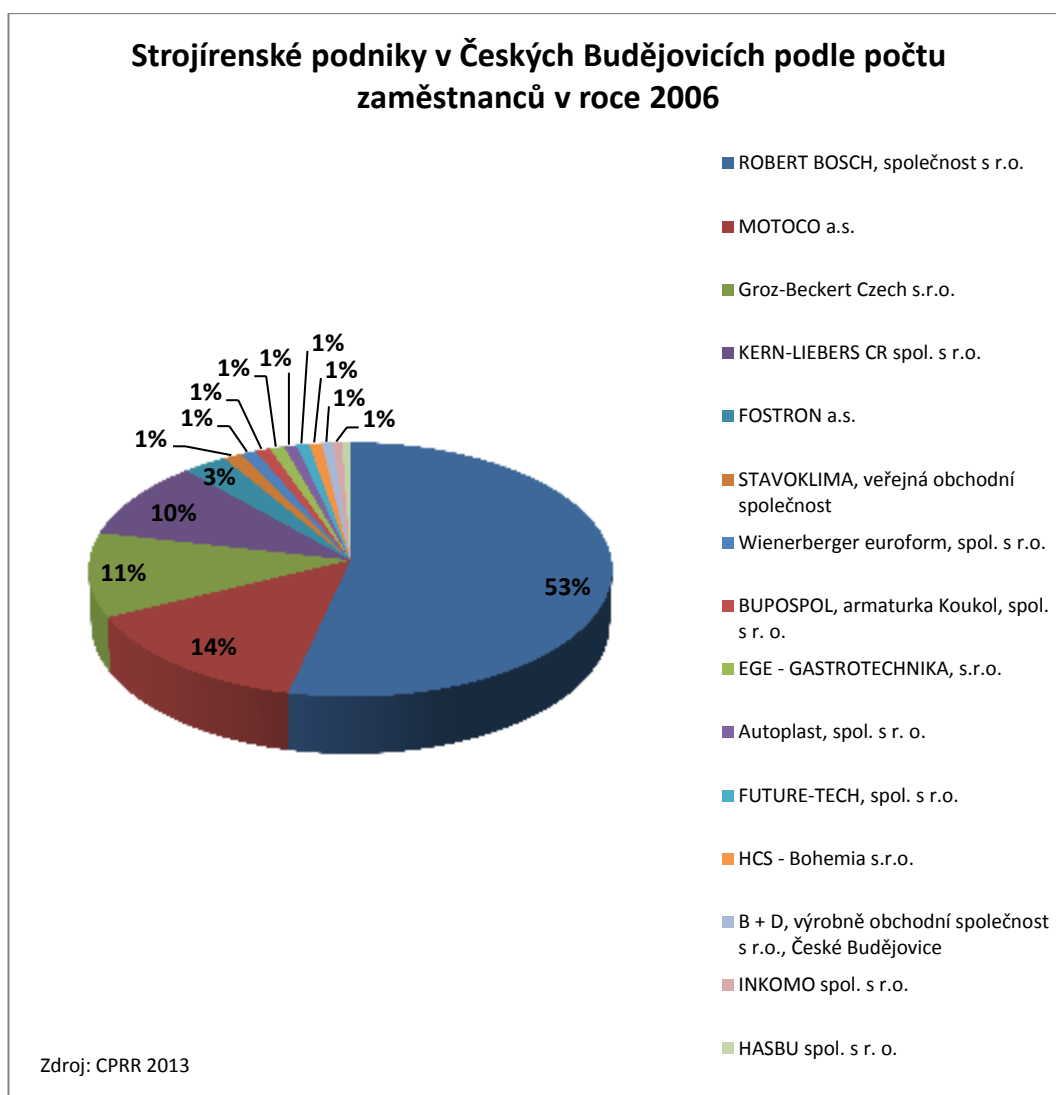
Nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím bylo v roce 2006 stále strojírenství, které zaměstnávalo v 15 podnicích o téměř 500 pracovníků více než v roce 1999. Z 3 586 lidí působících ve strojírenství jich 1 920 (53 %) pracovalo v největším českobudějovickém podniku Robert Bosch s.r.o. Nejednalo se však pouze o

největší podnik, ale byl zároveň jediným podnikem, který měl více než 600 zaměstnanců. Robert Bosch měl 3krát více zaměstnanců než druhý největší podnik ve městě. Tato skutečnost dokazuje, o jak významný podnik v Českých Budějovicích se jednalo. Druhým nejsilnějším strojírenským podnikem s 511 zaměstnanci bylo Motoco a.s. Motoco a.s. se na celkové zaměstnanosti ve strojírenském průmyslu podílelo 14 %. Oba výše uvedené podniky se zabývaly výrobou dílů pro dvoustopá motorová vozidla. Třetí a čtvrtou příčku obsadily podniky Groz-Beckert Czech s.r.o. a Kern-Liebers CR s.r.o. Oba podniky měly lehce přes 350 zaměstnanců a podíl na zaměstnanosti ve strojírenství činil 11 a 10 %. Posledním podnikem disponujícím více než 100 zaměstnanci byl Fostron a.s., jenž se na zaměstnanosti podílel 3 %. Zbýlých 10 strojírenských podniků nebylo příliš významných. Počet zaměstnanců se pohyboval mezi 20 až 43 a jejich podíl na zaměstnanosti byl tudíž zanedbatelný. Jednalo se o podniky vyrábějící například stroje pro potravinářský či papírenský průmysl, chladicí

Od roku 1999 došlo v Českých Budějovicích k posílení pozice elektrotechnického průmyslu. Zatímco v předchozím sledovaném období dosahoval pouze na 5. pozici, o sedm let později se již s 2 136 zaměstnanci řadí na druhé místo. Elektrotechnický průmysl se na celkové zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu podílí 19%. Největším elektrotechnickým podnikem ve městě byl Würth Elektronik iBE CZ s.r.o. s 527 zaměstnanci. Tato firma se zabývala výrobou elektromotorů a generátorů. Nižším počtem zaměstnanců disponovala firma EGE s.r.o. zabývající se výrobou kabelů a vodičů.

Na třetí příčku klesl s podílem 17 % zaměstnaných dřevozpracujících a papírenský průmysl. Počet podniků dřevozpracujícího a papírenského průmyslu byl však nejvyšší ze všech odvětví zpracovatelského průmyslu. Do tohoto odvětví spadal i druhý největší průmyslový podnik ve městě, který se na celkové zaměstnanosti v průmyslu podílel 5%. Jedná se opět o KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s., jež se zabýval výrobou kancelářských a školních potřeb.

Graf 13

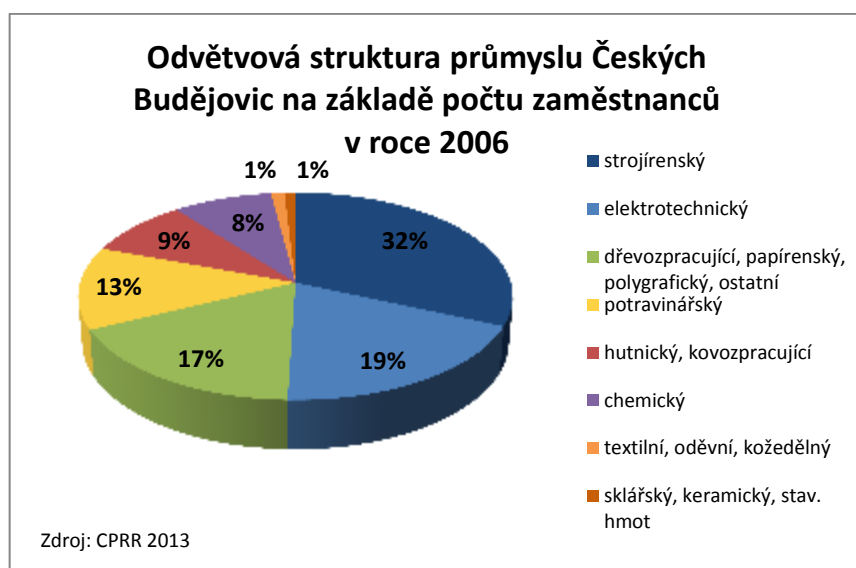
Podíl potravinářského průmyslu poklesl z 16 na 13 % a řadí se tudíž na čtvrté místo. Největším potravinářským podnikem je stále Budějovický Budvar n.p., který je se svými 535 zaměstnanci zároveň čtvrtým největším podnikem ve městě. Dalším významným podnikem věnujícím se výrobě másla a sýrů byla MADETA a.s. s necelými 300 zaměstnanci.

Hutnický a chemický průmysl disponoval téměř shodným počtem zaměstnanců. Zmíněná průmyslová odvětví se podílely na zaměstnanosti 9 a 8 %. Zatímco pracovníci působící v hutnickém průmyslu byli rozmístěny mezi 9 podniků, chemický průmysl působil pouze ve 4 provozovnách. Právě chemický průmysl má

poměrně silnou pozici především díky třetímu největšímu průmyslovému podniku ve městě Gamex ČB s.r.o. Firma s 576 zaměstnanci se specializuje na výrobu desek, folií a profilů z plastů.

Na posledních dvou příčkách s počtem mírně nad 100 zaměstnanců se stejně jako v roce 1999 nacházeli textilní a sklářský průmysl. Obě průmyslová odvětví se na celkové zaměstnanosti podílely pouze 1 %.

Graf 14

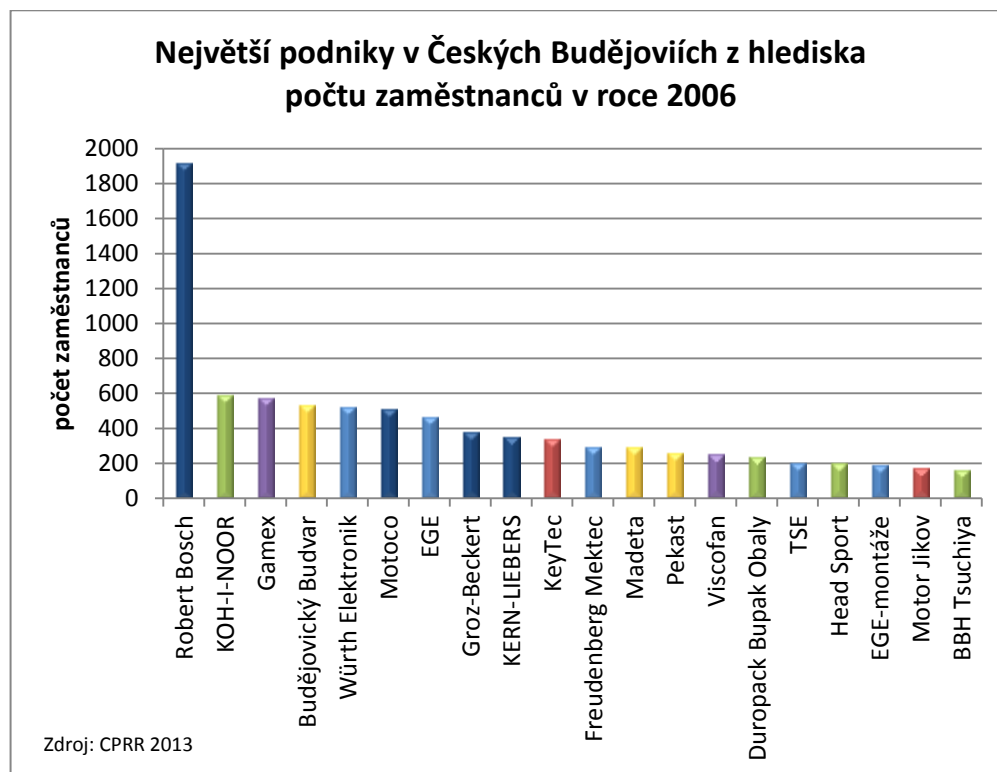
5.3.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 2006

V roce 2006 byl v Českých Budějovicích stále pouze jediný podnik (Robert Bosch), jenž disponoval více než 1 000 zaměstnanci. Rozdíl mezi největším a druhým největším podnikem z hlediska počtu zaměstnaných osob však byl mnohem znatelnější. Zatímco v roce 1999 tento rozdíl činil necelých 650 zaměstnanců, v roce 2006 se jednalo již o 1 325 osob. Můžeme tedy říci, že stav mezi druhým a dvacátým podnikem byl v podstatě vyrovnaný a docházelo pouze k mírnému poklesu v počtu zaměstnanců. Nejvíce zastoupeným průmyslovým odvětvím v žebříčku se v roce 2006 stala elektrotechnika (5 podniků). Čtyřmi podniky disponovalo strojírenství a dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní průmysl. Počet potravinářských podniků v top dvacítce poklesl na 3 a

hutnických dokonce na pouhé 2. Chemický průmysl zůstal beze změny se dvěma podniky. Největší chemická firma Gamex se však posunula z 5. na 3. místo.

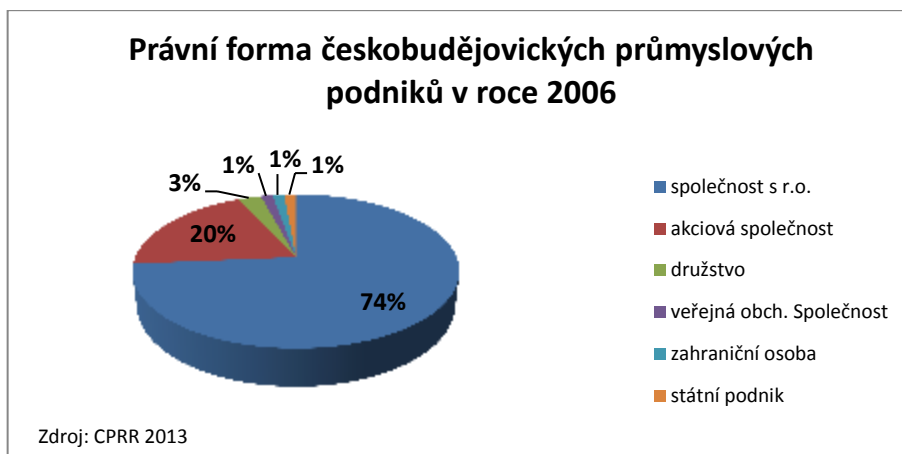
Graf 15

5.3.3 Právní forma průmyslových podniků města

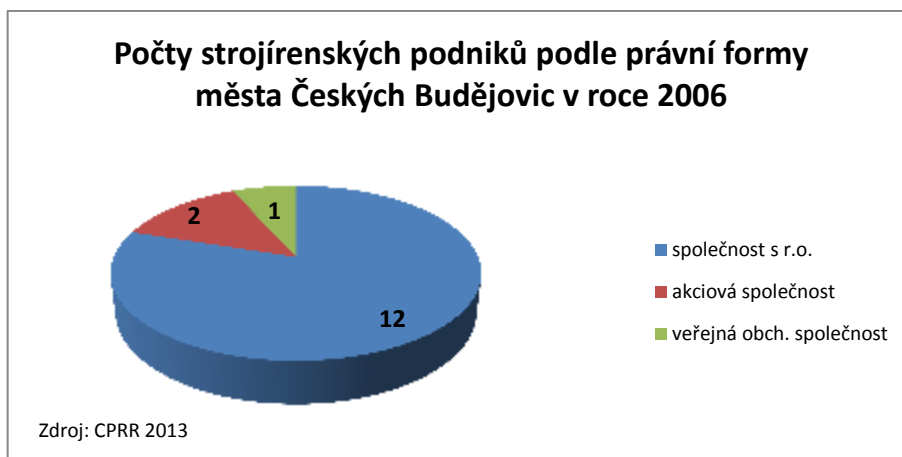
Prvenství v počtu podniků má samozřejmě stále společnost s ručením omezeným. Celých 53 ze 72 podniků (74 %) se řadí právě k této právní formě. Což je pouze o 3 podniky více, než v roce 1999. Stejného počtu, jako v předchozím sledovaném období dosáhly akciové společnosti. Majetek rozdělený na konkrétní počet akcií mělo v Českých Budějovicích v roce 2006 20 % (14) podniků. Další právní formou bylo družstvo s 3% podílem. Jedná se pouze o 2 firmy zabývající se hutnickou a dřevozpracující výrobou. Zbýlé tři právní formy se ve městě vyskytují pouze po jednom exempláři. Jedná se o veřejnou obchodní společnost, státní podnik a podnik vedený zahraniční osobou.

Graf 16

Strojírenské podniky disponovaly pouze třemi druhy právní formy. Jednalo se opět o společnost s ručením omezeným, pod kterou spadalo 12 z celkových 15 podniků. Mezi společnostmi s.r.o. patřila také největší českobudějovická firma Robert Bosch. Dva strojírenské podniky, Motoco a Fostron, se řadily mezi akciové společnosti. Poslední podnik, Stavoklima, byl veřejnou obchodní společností. Veřejná obchodní společnost je společnost založena nejméně 2 členy, kteří ručí za závazky společnosti celým svým majetkem (SCFM 2014e).

Graf 17

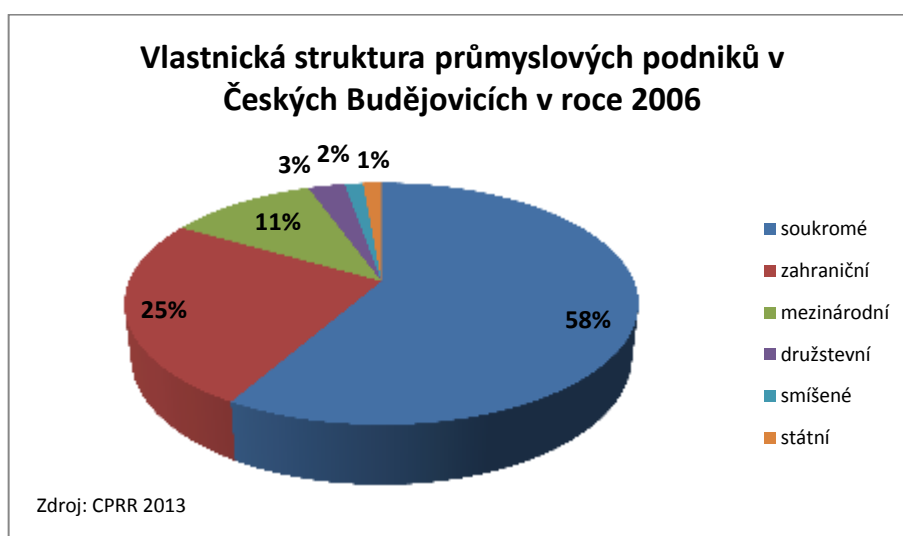

5.3.4 Vlastnická struktura průmyslových podniků města

Z hlediska vlastnické struktury nastaly od roku 1999 v Českých Budějovicích výrazné změny. Stále bylo nejvíce soukromých podniků. Jednalo se o 42 podniků,

což znamenalo 58% podíl. Na druhém místě však mezinárodní společnosti vystřídaly čistě zahraniční firmy. Zatímco v roce 1999 bylo zahraničních společností pouze 12 %, o sedm let později jejich podíl vzrostl na 25 %, tedy více než dvojnásobně. Tato skutečnost koresponduje s naší 2. hypotézou. Třetí místo patří s 11 % právě mezinárodním společnostem s českým i zahraničním kapitálem. Dva podniky byly pod družstevním vlastnictvím, které představovalo 3% podíl. Po jednom podniku bylo ve městě zastoupen státní a smíšený druh vlastnictví.

Graf 18

Graf 19

Strojírenské podniky v podstatě kopírovaly rozložení zpracovatelského průmyslu. 9 z 15 podniků bylo pod vedením soukromého vlastníka. Zahraniční a mezinárodní vlastníci ovládali po třech strojírenských firmách ve městě.

5.3.5 Srovnání průmyslu města a okresu České Budějovice v r. 2006

Ve zpracovatelském průmyslu přímo v Českých Budějovicích působilo 72 podniků, jež zaměstnávaly 11 330 lidí. Mimo město, v českbudějovickém okrese však působilo dalších 44 podniků s 2 884 pracovníky. Vyjádřeno v procentech byly výsledky naprosto stejné, jako v roce 1999. Celých 80 % obyvatel českbudějovického okresu pracovalo přímo v okresním městě. V počtu podniků však tak výrazný rozdíl nebyl. V Českých Budějovicích bylo v provozu pouze 62 % podniků.

Graf 20

Tabulka 5: Počet strojírenských podniků a zaměstnanců strojírenského průmyslu ve městě České Budějovice a českbudějovickém okrese v roce 2006

	počet strojírenských podniků		počet zaměstnanců strojírenského průmyslu	
	abs.	rel.	abs.	rel.
město České Budějovice	15	62,5	3586	80,8
zbytek českbudějovického okresu	9	37,5	853	19,2
celkem	24	100	4439	100

Zdroj: CPRR 2013

Co se týká strojírenského průmyslu. Situace byla v podstatě shodná se situací ve zpracovatelském průmyslu, avšak lišila se od předchozího sledovaného období. Zatímco v roce 1999 se ve městě nacházelo 73 % podniků, v roce 2006 to bylo jen 62 %. K podobnému poklesu došlo i v počtu zaměstnaných v Českých Budějovicích, který se snížil z 95 % na 81 %.

5.4 Stav průmyslové výroby v Českých Budějovicích v roce 2011

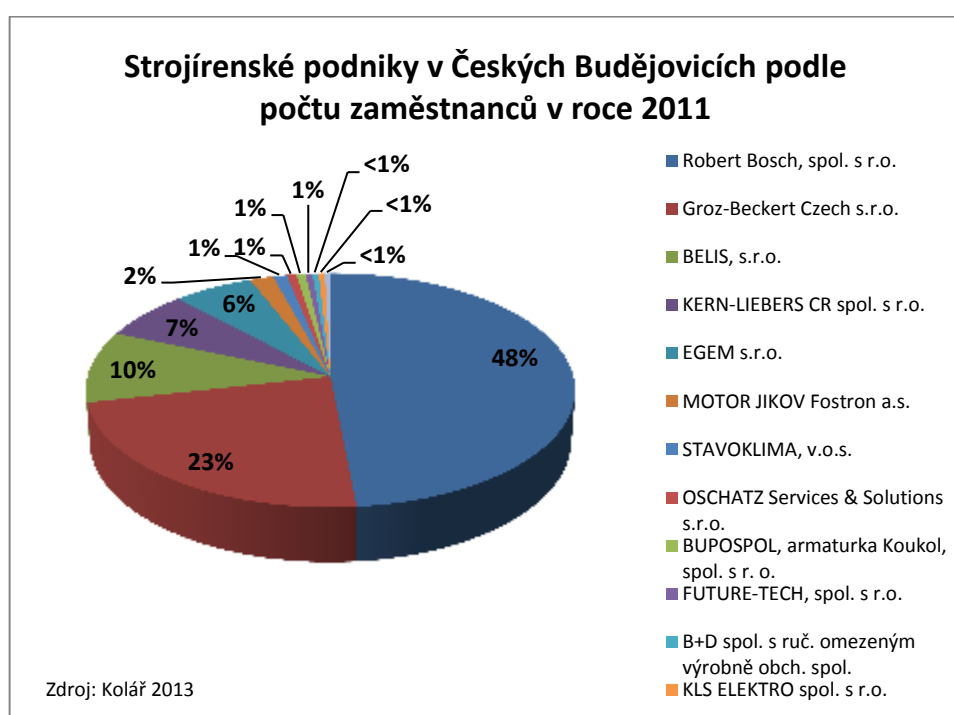
V roce 2011 došlo k mírnému nárůstu zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu. Počet zaměstnanců se zvýšil na 11 402. Naopak počet podniků zpracovatelského průmyslu působících ve městě se snížil ze 72 na 61. Nejvíce lidí zaměstnával stále strojírenský průmysl. Roku 2011 to bylo mírně přes 5 000 lidí, zaměstnaných v 13 podnicích.

5.4.1 Odvětvová struktura průmyslu města v r. 2011

V rámci zpracovatelského průmyslu v roce 2011 v Českých Budějovicích působilo 7 průmyslových odvětví. Jak již bylo uvedeno, nejsilnější pozici ve městě měl stále strojírenský průmysl. V roce 2011 se dokonce, v porovnání s předchozími sledovanými obdobími, jeho podíl na zaměstnanosti rapidně zvýšil. Ve strojírenském průmyslu bylo zaměstnáváno 5 053 lidí, kteří tvořili 44 % z celkové zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu. Tito lidé byli zaměstnáni v celkem 13 podnicích. V uvedeném období patřil mezi největší zaměstnavatele ve městě stále Robert Bosch s.r.o. Zatímco počet zaměstnanců působících v této firmě vzrostl o téměř 500 na 2 450, podíl Bosche na zaměstnanosti ve strojírenství klesl na 48 %. Velká změna ovšem nastala u druhého největšího strojírenského podniku, jímž byl Groz-Beckert Czech s.r.o. V roce 2006 měl Groz-Beckert pouze 384 zaměstnanců, ale o 5 let později se jejich počet zvýšil více než trojnásobně. S 1 161 zaměstnanci se firma vyrábějící stroje pro textilní a oděvní průmysl podílela na zaměstnanosti ve strojírenství 23 %. Dalším, poměrně velkým podnikem je Belis s.r.o. s 500 zaměstnanci. Jedná se o podnik na výrobu dílů pro motorová vozidla, ve kterém pracuje 10 % zaměstnanců strojírenského průmyslu.

Čtvrtým největším podnikem je Kern-Liebers CR s.r.o. a stejně jako Belis s.r.o. se zabývá výrobou dílů a příslušenství pro motorová vozidla. Podnik má 339 zaměstnanců a podílí se na zaměstnanosti ve strojírenství 7%. Podnik EGEM s.r.o. se se svými 300 zaměstnanci a 6% podílem nacházel na pátém místě. Posledním významnějším podnikem je Motor Jikov Fostron a.s. s 88 zaměstnanci. Počet zaměstnanců ve zbylých sedmi podnicích se pohybuje pouze v rozmezí 21 až 52. Jedná se tudíž o menší podniky, jež se zabývají převážně instalacemi průmyslových strojů a zařízení.

Graf 21

Druhým nejsilnějším průmyslovým odvětvím byl dřevozpracující, papírenský a ostatní průmysl (17 %). V 17 podnicích bylo zaměstnáno celkově 1 964 lidí. Nejvýznamnějším podnikem tohoto odvětví byl stále KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s. s téměř stejným počtem zaměstnanců, jako v roce 2006. 587 zaměstnanců tvořilo 30% podíl na zaměstnanosti v uvedeném odvětví. Mezi významnější podniky patřil také GAMA GROUP a.s. se 403 (21 %) pracovníky.

Na třetím místě se s 13% podílem zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu umístila elektrotechnika. Počet zaměstnanců se od roku 2006 rapidně snížil z 2 136 na 1 455. Nejvýznamnějším elektrotechnickým podnikem byl EGE s.r.o., jehož podíl na zaměstnanosti v elektrotechnickém průmyslu tvořil 37 %. EGE s.r.o. vystřídal na prvním místě Würth Elektronik iBE CZ s.r.o. Firma Würth Elektronik produkující elektrické motory a generátory spadla na druhé místo s 308 zaměstnanci.

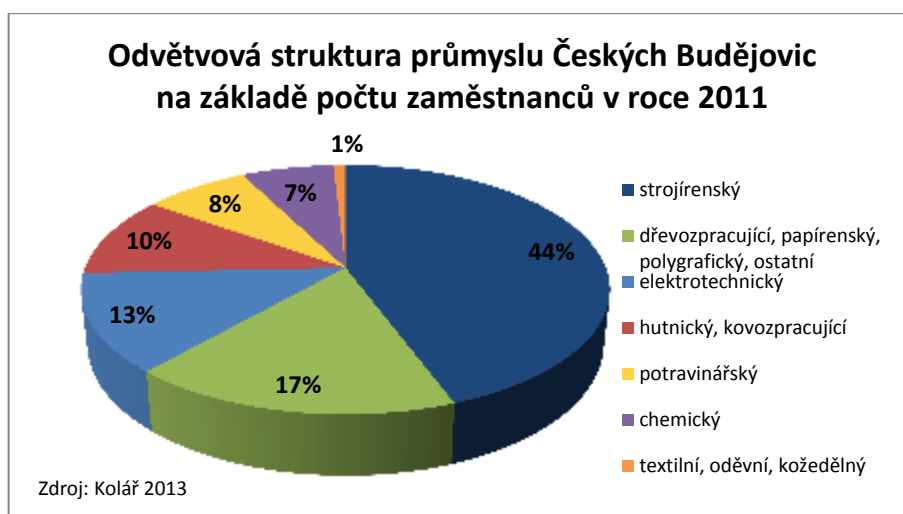
Hutnický a kovo zpracující průmysl obsadil s necelými 1 200 zaměstnanci a 11 podniky čtvrtou příčku (10 %). Mezi nejdůležitější podniky patří SCB Foundry a.s. a Motor Jikov Slévárna a.s. Obě zmíněné firmy se zabývají výrobou odlitků a mají mírně nad 300 zaměstnanců. Dohromady tvoří tyto dva podniky 55% podíl na zaměstnanosti v hutnictví a kovo zpracování.

Počet zaměstnanců v potravinářském průmyslu (8 %), který měl ve městě nejdelší tradici, se od roku 1999 soustavně snižuje. Zatímco v roce 1999 byl počet zaměstnanců 1 800, v roce 2006 poklesl na necelých 1 500 a v posledním sledovaném období dokonce na pouhých 873. Pokles byl způsoben především ukončením produkce významné českobudějovické firmy na výrobu másla, mléka a jogurtů MADETA a.s., která ještě v roce 2006 zaměstnávala 295 lidí. Nejsilnější pozici ve městě má stále Budějovický Budvar n.p., jež poskytuje pracovní místo 70% lidí zaměstnaných v potravinářství.

Předposlední místo obsadil se 763 zaměstnanci a 7% podílem chemický průmysl. Majoritní pozici v tomto odvětví měla firma Viscofan CZ s.r.o. vyrábějící plastové desky, trubky a jiné. Zmíněný podnik se na zaměstnanosti v chemickém průmyslu podílel 92 %.

Textilní, oděvní a kožedělný průmysl obsadil jako tradičně poslední místo. Ve dvou podnicích bylo zaměstnáno 100 pracovníků, což odpovídalo 1 % zaměstnanců zpracovatelského průmyslu.

Graf 22

5.4.2 Velikostní struktura průmyslových podniků města v r. 2011

Roku 2011 v Českých Budějovicích fungovaly dvě firmy s počtem zaměstnanců vyšším než 1 000, přičemž se oba podniky věnovaly strojírenské výrobě. Celkově se v žebříčku vyskytovalo 5 ze 13 strojírenských podniků.

Graf 23

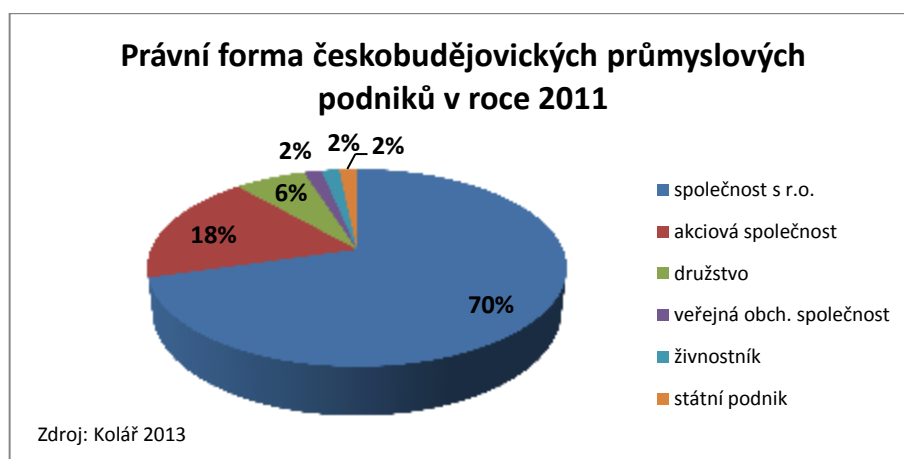

Pět podniků byl zastoupen také průmysl elektrotechnický. Dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní průmysl disponoval stále čtyřmi podniky. Naopak u potravinářského průmyslu došlo k dalšímu poklesu ze 3 na pouhé 2 podniky. Mezi dvacet největších podniků spadaly rovněž 3 hutnické a také jeden významný chemický podnik. Jednalo se o firmu Viscofan CZ, jež odkoupila právě v roce 2011 výrobní aktivity od společnosti Gamex (Viscofan CZ 2015). Jednalo se tudíž stále o třetí největší průmyslový podnik ve městě.

5.4.3 Právní forma průmyslových podniků města

Z hlediska právní formy se podniky v Českých Budějovicích dělily stále do 6 skupin. Nejpočetnější skupinou byly pochopitelně společnosti s ručením omezeným. Z 61 podniků jich 43 spadalo právě do této skupiny, což značilo 70% podíl.

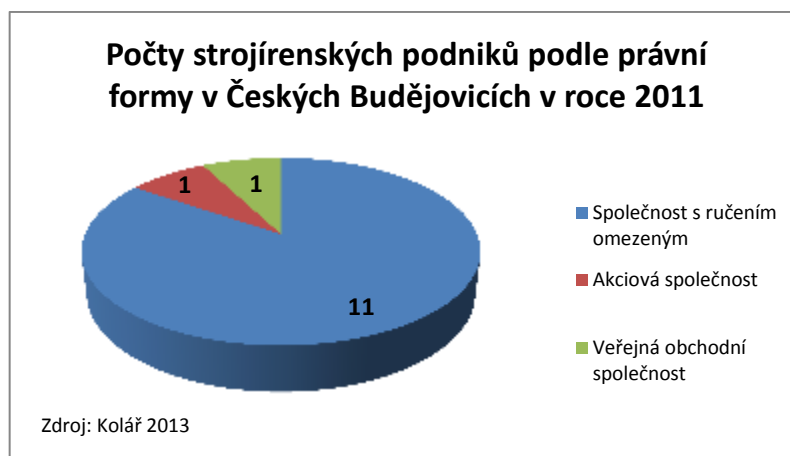
Graf 24

Mezi společnosti s ručením omezeným patřily i tři největší firmy v Českých Budějovicích (Robert Bosch, Groz-Beckert Czech a VISCOFAN CZ). Podíl akciových společností mírně poklesl na 18 %. Vyjádřeno absolutně se jednalo o 11 podniků. Poslední výrazněji zastoupenou formou bylo družstvo. Mezi družstvo patřily v roce 2011 4 podniky, což značilo 6% podíl. Pouze po jednom exempláři byly v Českých Budějovicích zastoupeny veřejná obchodní společnost, státní podnik a živnostník.

Pokud vezmeme v úvahu pouze strojírenské podniky, z 13 podniků jich 11 patří mezi společnosti s ručením omezeným. Společnosti s r.o. tudíž tvořily 84% podíl v rámci strojírenských podniků. Ačkoliv v roce 2006 byly akciové společnosti dvě, v roce 2011 byla akciová společnost už pouze jedna a to Motor Jikov. Jednou firmou (Stavoklima) byla zastoupena také veřejná obchodní společnost.

Graf 25

5.4.4 Vlastnická struktura průmyslových podniků města

61 % podniků bylo výhradně v rukách českých vlastníků. Konkrétně se jednalo o 37 z 61 firem. Na vedení zbylých 39 % podniků se již podílí zahraniční osoby. Ze zmíněných 39 % firem jich ve 29 % figurovali pouze zahraniční vlastníci a pouze v 10 % se jednalo o podniky s českým i zahraničním majetkem. Pokud však vezmeme do úvahy počty zaměstnanců v jednotlivých vlastnických strukturách, výsledky byly zcela odlišné.

Tabulka 6: Vlastnická forma českobudějovických podniků v roce 2011

Forma vlastnictví	podniky		zaměstnanci	
	abs.	rel. (%)	abs.	rel. (%)
pouze český	37	60,7	4150	36,4
pouze zahraniční	18	29,5	7014	61,5
kombinované	6	9,8	238	2,1
celkem	61	100	11402	100

Zdroj: Kolář 2013

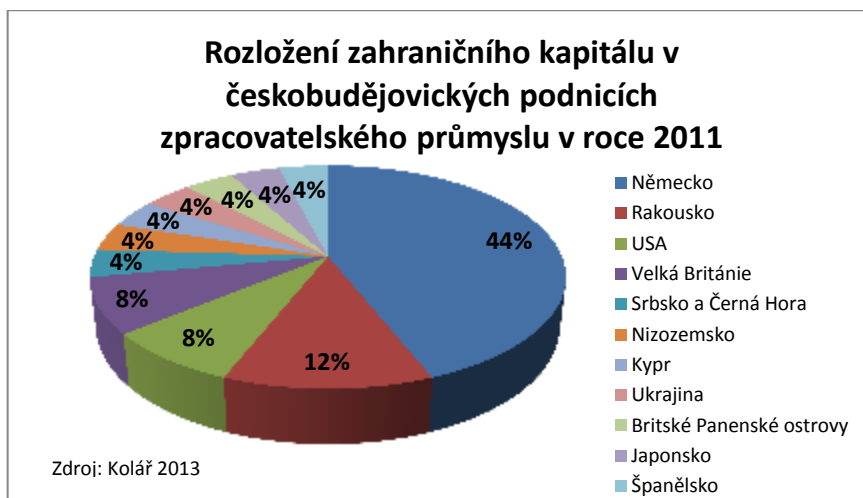
Z celkových 11 402 zaměstnanců zpracovatelského průmyslu jich více než 7 000 pracovalo ve firmách se zahraničním vlastníkem. Vyjádřeno relativně se jednalo o 62 % lidí. Ve firmách s čistě českými majiteli bylo zaměstnáno 4 150 (36 %) lidí. Pouhých 6 % (238) pracovníků bylo členy firem s českými i zahraničními vlastníky.

Graf 26

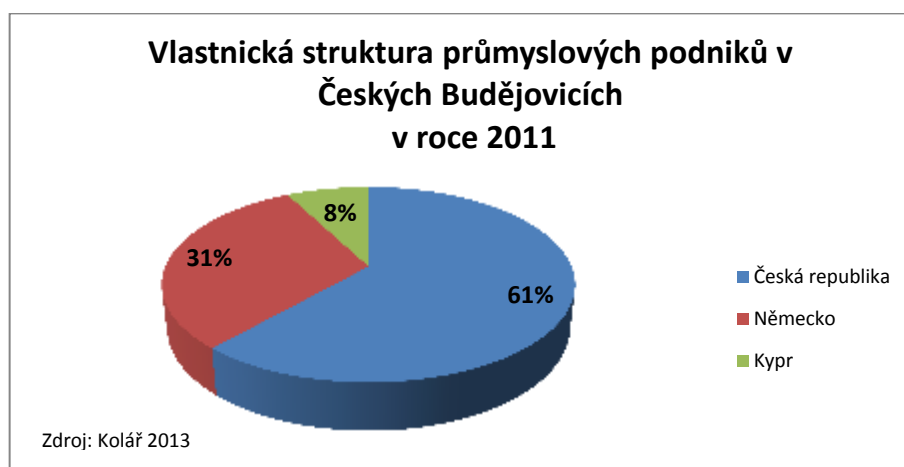
Podle očekávání byly v roce 2011 nejčastějšími vlastníky zahraničních podniků sousedé Jihočeského kraje. Ve 44 % zahraničních podniků byl zastoupen německý kapitál. Rakouští vlastníci působili pouze ve 3 podnicích a jednalo se tudíž o 12% podíl. Mezi zahraniční majitele, kteří vložili svůj kapitál do více než jedné firmy, patřili také Britové a Američané.

Graf 27

Ve vlastnické struktuře českobudějovických strojírenských podniků dominují české podniky, kterých je 8 ze 13. Němečtí vlastníci působí ve 4 podnicích a pouze jediný podnik byl vlastněn kyperským majitelem. Vzhledem k tomu, že dva největší strojírenské podniky: Robert Bosch s.r.o. a Groz-Beckert Czech s.r.o., vlastnili němečtí podnikatelé, byla vlastnická struktura podniků z hlediska počtu zaměstnanců zcela odlišná. Celých 79 % lidí pracovalo v podnicích hospodařících s německým kapitálem. V českých firmách bylo zaměstnáno pouhých 15 % osob.

Graf 28

Graf 29

5.5 Změny struktury průmyslu města mezi lety 1989 a 2011

V této kapitole budou popsány změny, které se udály na poli průmyslové výroby na konci 20. a začátku 21. století. Zaměříme se především na změny velikostí

struktury, počtu podniků a zaměstnanců jak v průmyslu celkově, tak především ve strojírenské výrobě.

5.5.1 Změna velikostní struktury průmyslové výroby

Na změny velikostní struktury měla zásadní vliv průmyslová transformace probíhající po listopadu 1989. Podniky, jež byly na přelomu 40. a 50. let 20. století sloučeny, byly hromadně rozdělčovány. V důsledku povolení soukromého podnikání se snížil počet velkých firem a naopak se výrazně zvýšil podíl středních a především malých podniků.

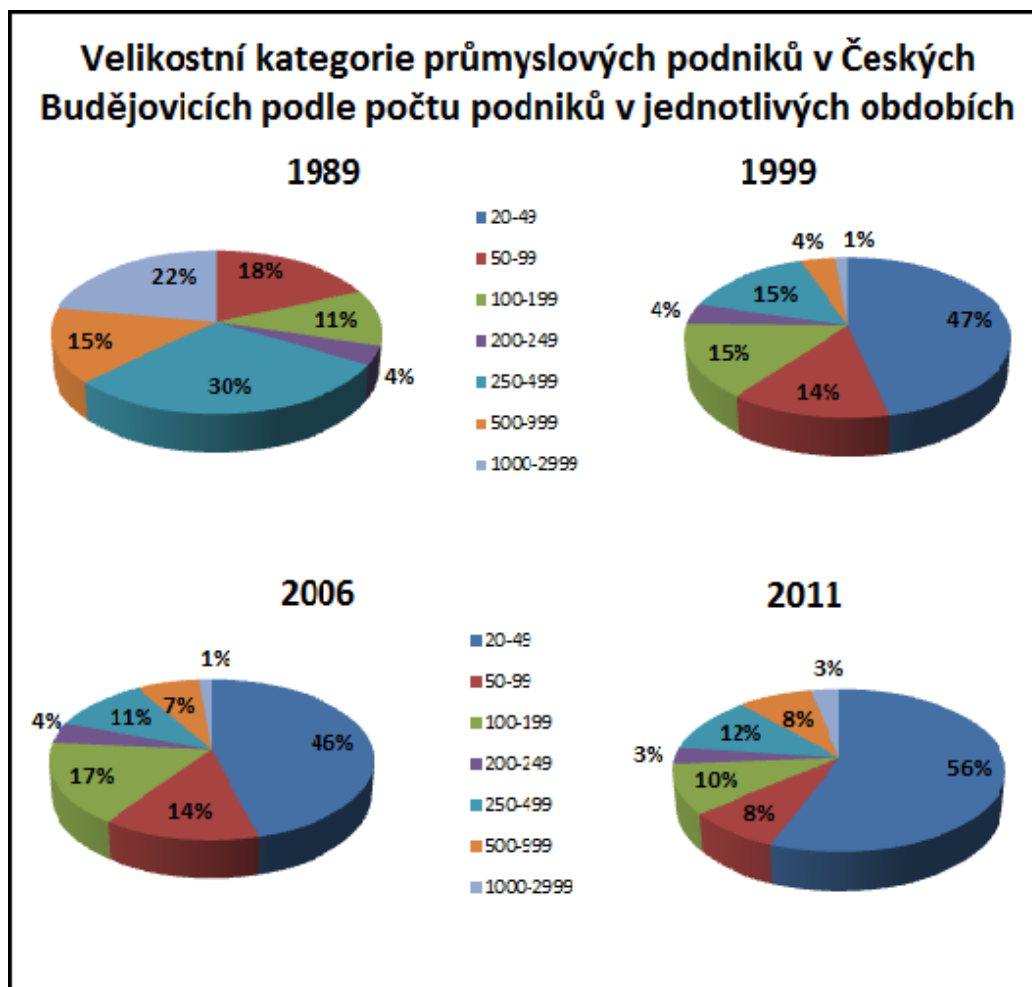
Tabulka 7: Změna velikostní struktury podle počtu podniků zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011

Velikostní kategorie	1989		1999		2006		2011		Koeficient růstu 1989- 2011 (%)
	počet subjektů	%	počet subjektů	%	počet subjektů	%	počet subjektů	%	
20-49	0	0,0	34	46,6	33	45,8	34	55,7	x
50-99	5	18,5	10	13,7	10	13,9	5	8,2	100
100-199	3	11,1	11	15,1	12	16,7	6	9,8	200
200-249	1	3,7	3	4,1	3	4,2	2	3,3	200
250-499	8	29,6	11	15,1	8	11,1	7	11,5	88
500-999	4	14,8	3	4,1	5	6,9	5	8,2	125
1000-2999	6	22,2	1	1,4	1	1,4	2	3,3	33
Celkem	27	100	73	100	72	100	61	100	x

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

V roce 1989 bylo ve městě činných 27 podniků, jež provozovaly svou výrobu na 62 pracovištích. Jednalo se tudíž o velké podniky. Není tedy překvapením, že ve velikostní kategorii 20-49 zaměstnanců nebyl na přelomu 80. a 90. let žádný podnik. Kategorie 50-99 a 100-199 byly zastoupeny 5 a 3 podniky, ve kterých pracovalo pouze okolo 2 % lidí. Nejvíce podniků se vyskytovalo v kategorii 250-499 a to 8. Bylo zde však zaměstnáno pouze 18 % lidí. Do kategorie 500-999 spadaly 4 firmy a do kategorie 1000-2999 dokonce 6 firem. Což značilo právě velké zastoupení podniků s velkým počtem zaměstnanců.

Graf 30

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

V největší kategorii (1000-2999) bylo celkem zaměstnáno 9 778 z 15 948 pracovníků zpracovatelského průmyslu. Jednalo se tudíž o nadpoloviční většinu (61 %).

Roku 1999 byly již vidět dramatické změny, kdy se nejvíce podniků (47 %) řadí do velikostní kategorie 20-49 zaměstnanců. V průměru 14 % podniků disponovalo počtem zaměstnanců odpovídajícím velikostním kategoriím 50-99 a 100-199. Kategorie 200-249 byla zastoupena pouze 3 podniky zaměstnávajícími 726 osob. Nejvíce lidí (33 %), bylo zaměstnáno v podnicích o velikosti 250-499. Naopak velkých firem ubylo. V kategorii 500-999 se nacházely pouze 3, ve kterých bylo zaměstnáno 20 % osob. Podniky o velikostní kategorii 1000-2999 utrpěly logicky

největší pokles. V roce 1999 ve městě fungoval pouze jediný s 1 645 (14 %) zaměstnanci.

Tabulka 8: Změna velikostní struktury podle počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011

Velikostní kategorie	1989		1999		2006		2011		Koeficient růstu 1989-2011 (%)
	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	
20 - 49	0	0,0	935	8,0	990	8,7	983	8,6	X
50 - 99	380	2,4	670	5,8	697	6,2	321	2,8	84
100 - 199	368	2,3	1504	12,9	1662	14,7	848	7,4	230
200 - 249	219	1,4	726	6,2	654	5,8	435	3,8	199
250-499	2862	17,9	3798	32,6	2663	23,5	2258	19,8	79
500-999	2341	14,7	2368	20,3	2744	24,2	2946	25,8	126
1000-2999	9778	61,3	1645	14,1	1920	16,9	3611	31,7	37
Celkem	15948	100	11646	100	11330	100	11402	100	X

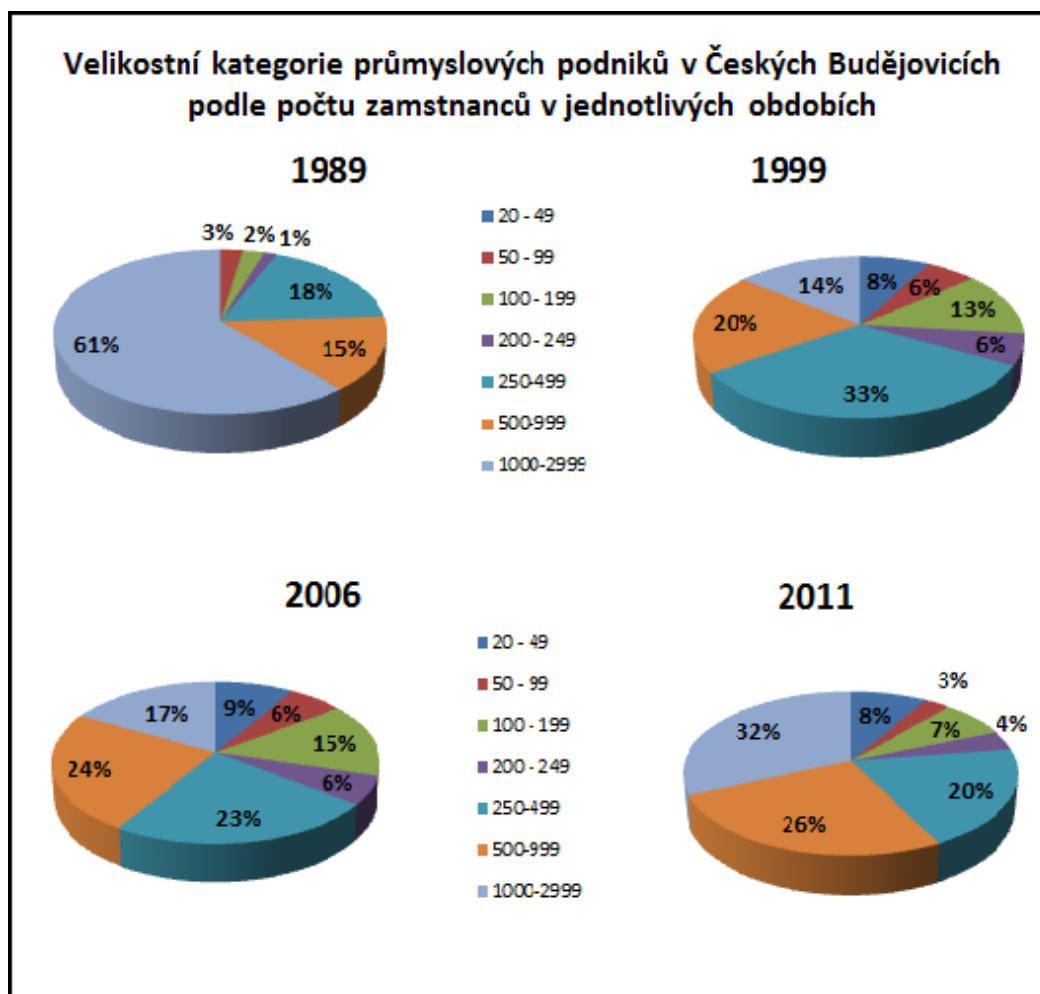
Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

Velikostní struktura průmyslových podniků následujícího sledovaného období se velmi podobala roku 1999. Celých 46 % podniků spadalo do kategorie 20-49 zaměstnanců. V kategorii 50-99 bylo činných 10 zaměstnávajících 6 % osob. 12 firem odpovídalo velikostní kategorii 100-199 zaměstnanců, kde pracovalo 15 % lidí. V kategorii 200-249 nenastala žádná změna. Stále zde figurovaly 3 podniky s 6% zaměstnanců. K výraznější změně došlo v kategorii 250-499. Počet podniků poklesl z 11 na 8. Stejně tak poklesl počet zaměstnanců a to o více než 1 000. V roce 2006 ve zpracovatelském průmyslu působilo celkem 5 podniků disponující počtem zaměstnanců 500-999 a pouze jeden podnik v kategorii 1000-2999. V tomto podniku pracovalo 1920 lidí, což odpovídalo 17% podílu.

Celkový úbytek firem v roce 2011 se samozřejmě odrazil i na jednotlivých velikostních kategoriích. Nejvíce (56 %) zpracovatelských podniků mělo 20-49 zaměstnanců. Bylo zde však zaměstnáno pouze 9 % lidí. Ovšem do následujících kategorií 50-99 a 100-199 spadal pouze poloviční počet firem ve srovnání s předešlými dvěma obdobími a to 5 a 6. Z hlediska počtu zaměstnanců byla kategorie 50-99 nejslabší, jelikož zde byla zaměstnaná pouhá 3 % (321) lidí.

Pouze 2 podniky zaměstnávající 4 % osob se řadily do kategorie 200-249. Kategorii 250-499 zastupovalo 7 podniků, ve kterých pracovalo 20 % lidí. V kategorii 500-999 bylo stejně jako v roce 2006 činných 5 podniků zaměstnávajících 26 % lidí. Nejvíce lidí (32 %) bylo zaměstnaných ve 2 největších podnicích o velikosti 1000-2999.

Graf 31

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

Změna velikostní struktury strojírenských podniků

Pro porovnání změn velikosti podniků, jež proběhly ve strojírenském průmyslu, byly pro možnost objektivního srovnání s celkovým stavem průmyslu v jednotlivých obdobích, vytvořeny stejné velikostní kategorie.

Tabulka 9: Změna velikostní struktury podle počtu zaměstnanců strojírenského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011

velikostní kategorie	1989		1999		2006		2011		Koeficient růstu 1989-2011 (%)
	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	počet zaměstnanců	%	
20 - 49	0	0,0	120	4,0	309	8,6	163	3,2	X
50 - 99	149	3,4	0	0,0	0	0,0	140	2,8	94
100 - 199	0	0,0	0	0,0	106	3,0	0	0,0	X
200 - 249	0	0,0	248	8,2	0	0,0	0	0,0	X
250-499	389	8,76	0	0	740	20,6	639	12,6	164
500-999	534	12,0	999	33,2	511	14,2	500	9,9	94
1000-2999	3368	75,9	1645	54,6	1920	53,5	3611	71,5	107
Celkem	4440	100	3012	100	3586	100	5053	100	X

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

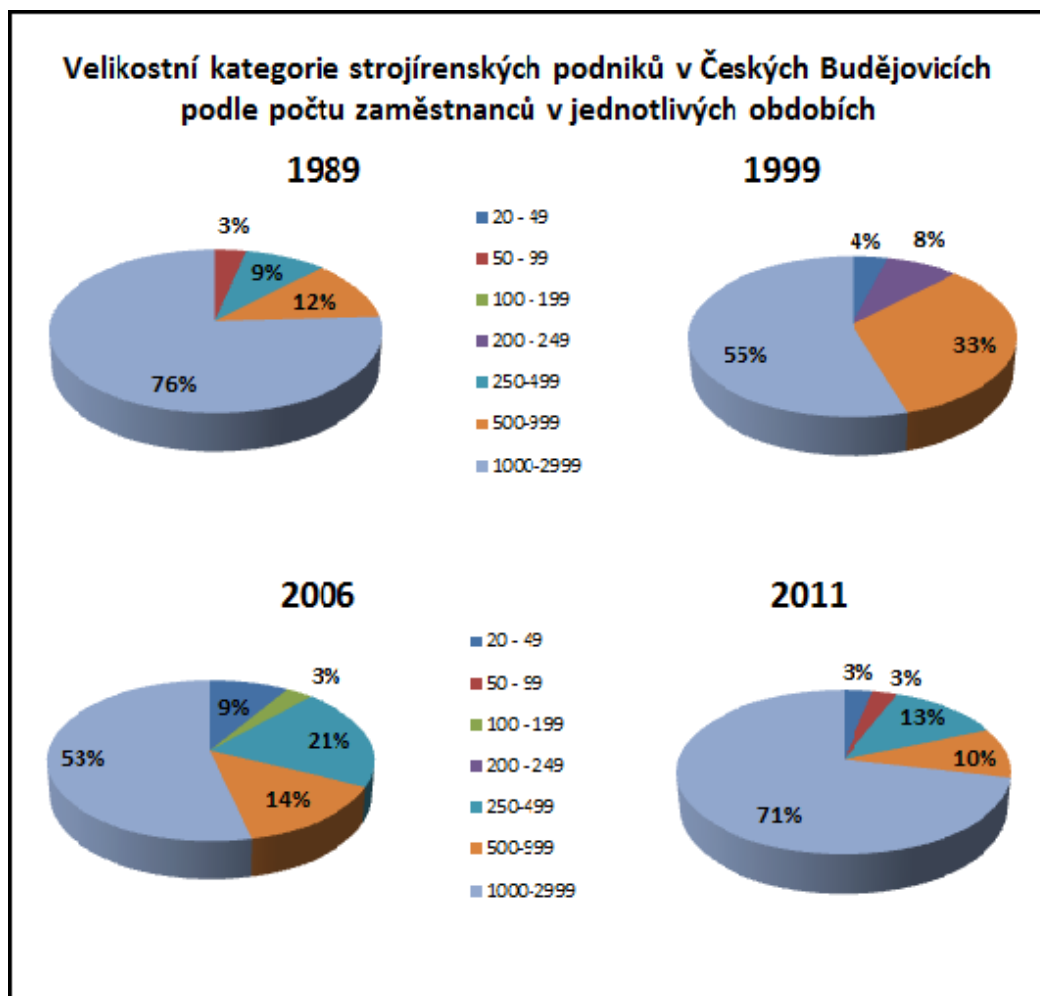
Koncem 80. let neexistoval v Českých Budějovicích žádný průmyslový, tudíž ani strojírenský podnik s 20-49 zaměstnanci. V kategorii 50-99 se již nacházely dva podniky se 149 (3 %) zaměstnanci. Po jedné firmě byly zastoupeny kategorie 250-499 a 500-999, kde pracovalo 9 a 12 % lidí. Poslední zastoupenou kategorií byla kategorie o velikosti 1000-2999 zaměstnanců. Zde fungovaly 2 podniky, které zaměstnávaly tři čtvrtiny všech lidí pracujících ve strojírenství.

V roce 1999 bylo již v kategorii 20-49 nejvíce firem a to 4 z celkových 7. Zaměstnaných zde však bylo pouze 4 % lidí. Následující dvě velikostní kategorie nebyly zastoupeny žádným podnikem. Po jednom podniku bylo v kategoriích 200-249, 500-999 a 1000-2999. V první zmíněné kategorii pracovalo pouhých 8 % lidí, zatímco v druhé to již byl čtyřnásobek. Více než polovina lidí (55 %) byla zaměstnána v největší velikostní kategorii.

Roku 2006 působilo v Českých Budějovicích ze všech námi sledovaných období nejvíce (15) strojírenských podniků. Dvě třetiny těchto podniků spadaly do nejmenší kategorie (20-49). Pouze jediný podnik patřil do kategorie 100-199. Kategorie 250-499 je zastoupena dvěma strojírenskými firmami, které zaměstnávaly přes 20 % lidí. Kategorie 500-999 disponovala jediným podnikem

se 14% zaměstnanců. Stále nejvíce lidí ve strojírenství pracovalo v kategorii 1000-2999 a to 54 %.

Graf 32

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

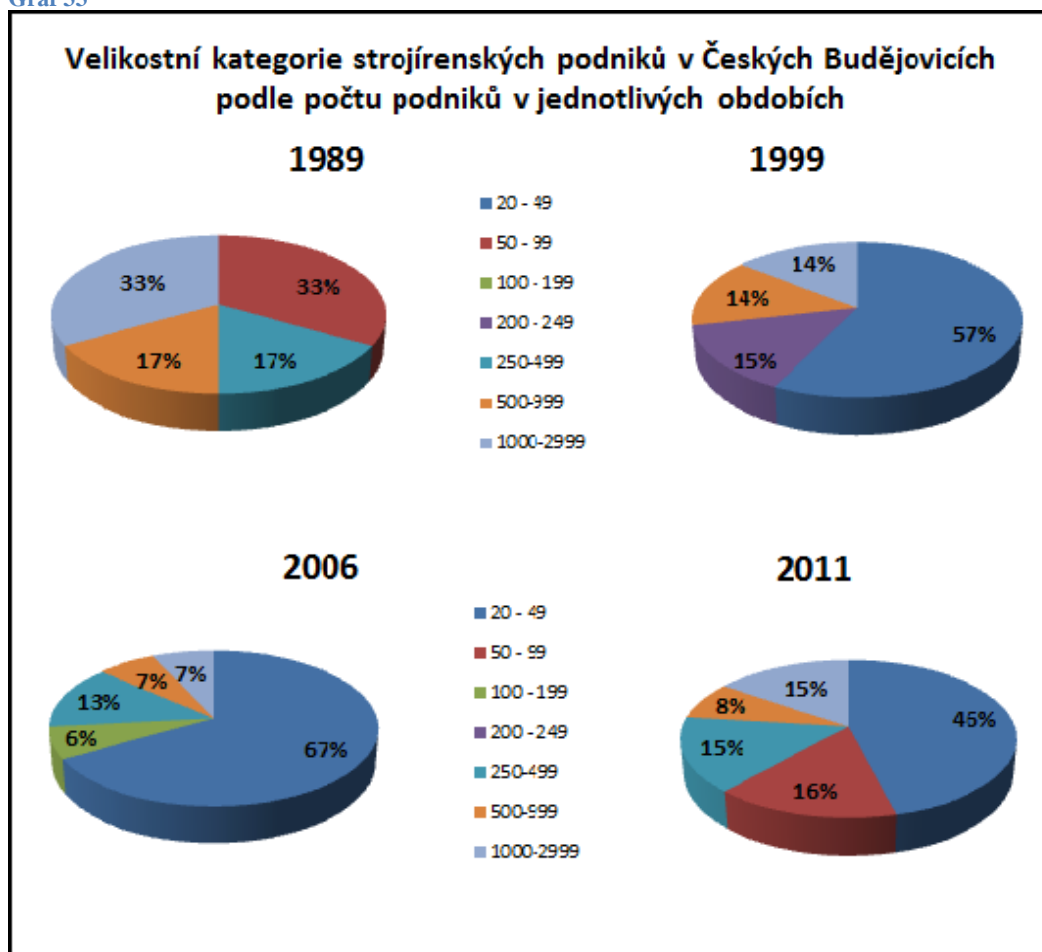
Roku 2011 byla situace podobná. 3 % lidí pracovalo v 6 podnicích spadajících do kategorie 20-49. Po dvou podnicích byly zastoupeny kategorie 50-99 a 250-499. V první kategorii pracovaly 3 % lidí a v druhé již 13 %. Pouze jediná firma disponovala počtem zaměstnanců v rozmezí 500-999. Tato firma se na zaměstnanosti ve strojírenství v roce 2011 podílela 8 %. Poslední dva podniky patřily do kategorie 1000-2999 a zaměstnávaly více než 70 % lidí.

Tabulka 10: Změna velikostní struktury podle počtu podniků strojírenského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011

Velikostní kategorie	1989		1999		2006		2011		Koefficient růstu (%)
	počet subjektů	%	počet subjektů	%	počet subjektů	%	počet subjektů	%	
20 - 49	0	0,0	4	57,1	10	66,7	6	46,2	X
50 - 99	2	33,3	0	0,0	0	0,0	2	15,4	100
100 - 199	0	0,0	0	0,0	1	6,7	0	0,0	X
200 - 249	0	0,0	1	14,3	0	0,0	0	0,0	X
250-499	1	16,7	0	0	2	13,3	2	15,4	200
500-999	1	16,7	1	14,3	1	6,7	1	7,7	100
1000-2999	2	33,3	1	14,3	1	6,7	2	15,4	100
Celkem	6	100	7	100	15	100	13	100	X

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

Graf 33

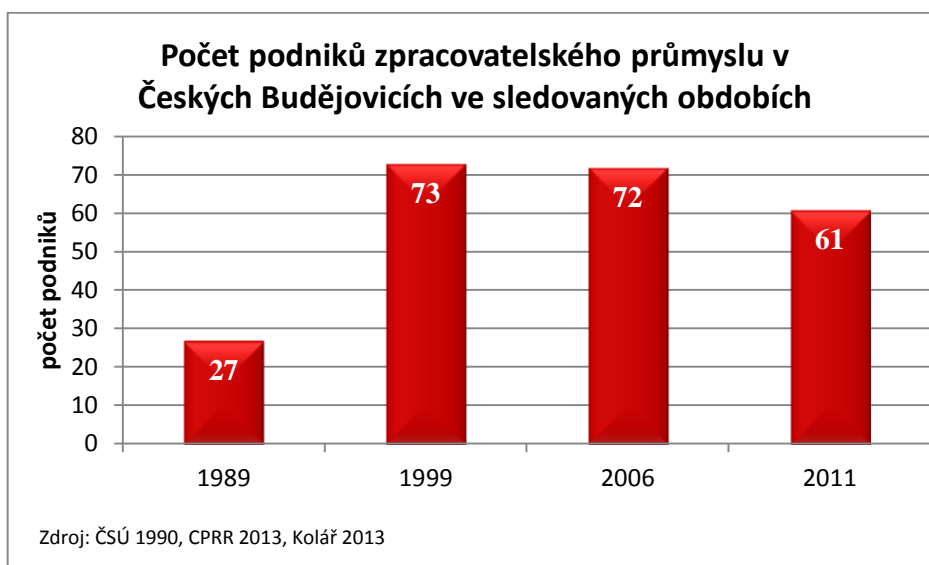

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

5.5.2 Změny počtu průmyslových podniků

Nejnižší počet průmyslových podniků byl podle očekávání v roce 1989. Důvodem bylo, již několikrát zmiňované, slučování podobně zaměřených podniků do národních, v období socialismu. Po revoluci došlo k velmi výraznému nárůstu v počtu podniků z 27 na 73 firem v průběhu deseti let. Tento markantní nárůst byl zapříčiněn umožněním soukromého vlastnictví a podnikání, a také zpětným rozdělováním podniků již existujících. Ačkoli po roce 1989 ukončilo několik socialistických podniků svou výrobu, rozmach soukromého podnikání byl tak velký, že nově vznikající firmy nejen nahradily tyto zaniklé socialistické, ale jejich počet vzrostl více než 2,5krát. Od roku 1999 počet podniků zpracovatelského průmyslu v důsledku deindustrializačního procesu klesal. Zatímco pokles k roku 2006 činil pouze jedinou firmu, v roce 2011 došlo k poklesu o dalších 11 podniků.

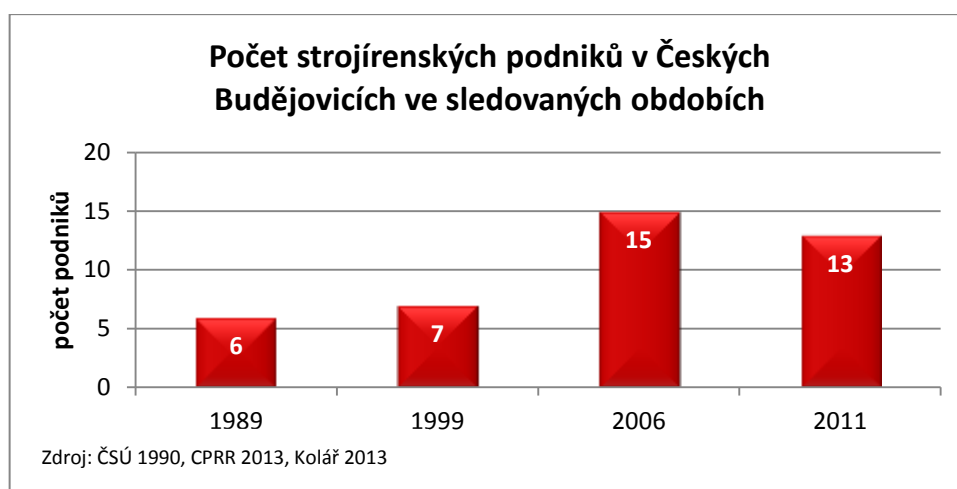
Graf 34

U strojírenského průmyslu byla situace odlišná. Počet strojírenských podniků se mezi lety 1989 a 1999 zvýšil pouze o jediný. Naopak velký nárůst počtu podniků se projevil k roku 2006. Strojírenských podniků v tento rok fungovalo více než dvakrát tolik, co v předchozím období. Právě mezi léty 1999 a 2006 vzniklo ve městě velké množství nových strojírenských podniků. Jednalo se především o

menší podniky. 10 z 15 podniků disponovalo počtem zaměstnanců nižším než 45. Tento fakt se samozřejmě silně odrazil na změně v počtu firem, avšak na zaměstnanost ve strojírenství neměl výraznější vliv. Mezi posledními dvěma sledovanými obdobími nenastala velká změna. Došlo pouze k mírnému úbytku, a to o dva podniky. Můžeme tedy říci, že proces deindustrializace ve zdejších strojírenském průmyslu nebyl natolik patrný.

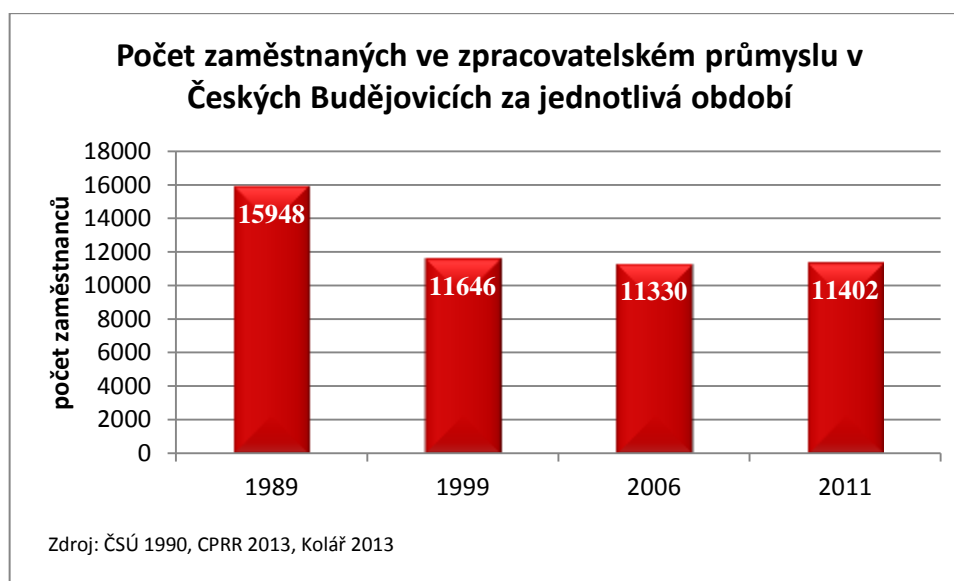
Graf 35

5.5.3 Změny zaměstnanosti v průmyslu

Silné upřednostňování sekundárního sektoru s velkým důrazem na těžký průmysl a podceňování terciárního sektoru v období socialismu, se značně projevilo ještě na zaměstnanosti v roce 1989 (Kopačka 1992). Ze všech, námi sledovaných období, pracovalo nejvíce lidí v průmyslu právě v roce 1989. Jak můžeme vidět v grafu 36, pracovalo na konci 80. let ve zpracovatelském průmyslu necelých 16 000 lidí. Takto vysoké hodnoty se poté ve městě již nikdy nevyskytovaly. Deset let po revoluci pracovalo ve zpracovatelském průmyslu o téměř 4,5 tisíce lidí méně a to 11 646. Podobné výsledky byly patrné i v následujících dvou sledovaných obdobích. K roku 2006 došlo k poklesu o dalších 316 pracovníků, zatímco v roce 2011 počet zaměstnaných mírně vzrostl (z 11 330 na 11 402).

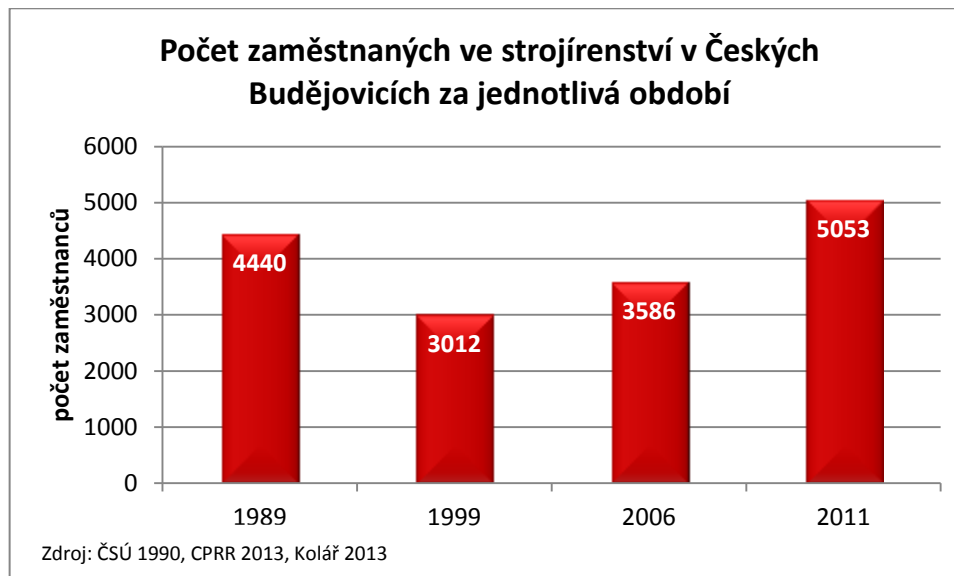
Graf 36

Ačkoliv jsou rozdíly v zaměstnanosti mezi lety 1989 a 2011 značné, po všechna čtyři sledovaná období si strojírenství udrželo vedoucí pozici s předstihem. Strojírenský průmysl je specifický v tom, že nejvyššího počtu zaměstnanců nedosahoval v roce 1989, ale až v posledním námi sledovaném období. Právě roku 1989 pracovalo v nejvýznamnějším průmyslovém odvětví necelých čtyři a půl tisíce lidí (4 440). Během následujících deseti let došlo k velkému poklesu. V roce 1999 bylo ve městě evidováno pouhých 3 012 zaměstnanců ve strojírenství. Tento poměrně dramatický pokles si vysvětlujeme nejen celkovým poklesem zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, ale také změnou klasifikace průmyslových odvětví v roce 1994. Podnik Igla, České Budějovice, který se v roce 1989 řadil mezi strojírenské podniky, v roce 1999 patřil již mezi podniky s hutním zaměřením. Vzhledem k tomu, že zmíněný podnik disponoval v roce 1989 1 305 zaměstnanci, jednalo se o výraznou změnu. Mezi lety 1999 a 2006 je ve strojírenství patrný nárůst o 544 pracovníků. Právě v tomto období se téměř zdvojnásobil počet strojírenských podniků. Především v důsledku rozšiřování výroby, výstavbě nových hal a tím pádem zvyšování pracovních míst ve dvou největších českobudějovických firmách došlo mezi roky 2006 a 2011 k výraznému nárůstu počtu zaměstnanců (o téměř 1 500 lidí). V podniku Robert Bosch s.r.o. se během zmíněných pěti let zvýšil počet zaměstnanců z 1 920 na

2 450. Groz-Beckert Czech s.r.o. posílil svou výrobu ještě výrazněji a to o rovných 650 pracovních míst.

Graf 37

5.5.4 Změny odvětvové struktury průmyslu

Během zkoumaných období nastaly samozřejmě i změny v jednotlivých průmyslových odvětvích. Změny v nejvýznamnějším českobudějovickém průmyslovém odvětví (strojírenství) jsou uvedeny v předchozí kapitole, proto je následující kapitola věnována změnám v ostatních odvětvích zpracovatelského průmyslu.

V odvětví dřezpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního průmyslu se během 22 let projevil značný úbytek zaměstnanců. K nejmarkantnějšímu změně došlo mezi lety 1989 a 1999. Zatímco počet podniků vzrostl ze 7 na 23, počet zaměstnanců poklesl o více než 1 400. Rozdíl mezi prvním a posledním sledovaným obdobím ukazuje, že počet podniků je nadále poměrně vysoký (17), ale počet zaměstnanců tvoří pouze polovinu ve srovnání s rokem 1989.

Tabulka 11: Počet zaměstnanců zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích za jednotlivá období

Odvětví	1989		1999		2006		2011		Koeficient růstu (1989-2011)
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
strojírenský	4440	27,8	3012	25,9	3586	31,7	5053	44,3	114
dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní	3927	24,6	2496	21,4	1958	17,3	1964	17,2	50
hutnický, kovozpracující	3529	22,1	1697	14,6	1005	8,9	1194	10,5	34
potravinářský	2312	14,5	1800	15,5	1458	12,9	873	7,7	38
elektrotechnický	1143	7,2	1430	12,3	2136	18,9	1455	12,8	127
chemický	73	0,5	748	6,4	953	8,4	763	6,7	1045
sklářský, keramický, stav. hmot	305	1,9	299	2,6	105	0,9	0	0,0	X
textilní, oděvní, kožedělný	219	1,4	164	1,4	129	1,1	100	0,9	46
celkem	15948	100	11646	100	11330	100	11402	100	

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

Největší pokles v počtu zaměstnanců zaznamenalo hutnictví a kovovýroba. Od roku 1989 do roku 2011 se sice zvýšil počet podniků (o 9), ale počet zaměstnanců poklesl o celých 66 %.

Také potravinářství, jakožto odvětví s nejdelsí tradicí, utrpělo velké ztráty v počtu zaměstnanců. V potravinářství docházelo k postupnému úbytku pracovníků z 2 312 (roku 1989) až na pouhých 873 (roku 2011). Počet podniků zůstal téměř beze změny, nejprve mírně vzrostl a poté došlo opět k úbytku (z 8 na konečných 7).

Naopak u elektrotechnického průmyslu byl patrný mírný nárůst zaměstnanosti. Počet pracovníků od roku 1989 do roku 2006 postupně rostl z 1 143 na 2 136, avšak k roku 2011 došlo k poklesu na 1 455. Celková zaměstnanost v elektrotechnice se tedy mezi lety 1989 a 2011 zvýšila o 27 %. Co se týká počtu podniků, vzrostl o celých 7 firem (800 %).

Největší nárůst zaznamenal průmysl chemický. Ačkoliv v roce 1989 v něm bylo zaměstnáno pouze 73 osob, v roce 2006 to bylo již 953 osob. I přesto, že k roku 2011 došlo k mírnému poklesu na 763 zaměstnanců, koeficient růstu (mezi lety

1989 a 2011) ukazuje navýšení o 1 045 %. Z hlediska počtu podniků došlo k nárůstu o 300 %.

Tabulka 12: Počet podniků zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích za jednotlivá období

Odvětví	1989		1999		2006		2011		Koeficient růstu (1989-2011)
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
potravinářský	8	29,6	11	15,1	9	12,5	7	11,5	88
textilní, oděvní, kožedělný	1	3,7	3	4,1	4	5,6	2	3,3	200
dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní	7	25,9	23	31,5	17	23,6	17	27,9	243
chemický	1	3,7	5	6,8	4	5,6	3	4,9	300
sklářský, keramický, stav. hmot	1	3,7	2	2,7	2	2,8	0	0,0	X
hutnický, kovozpracující	2	7,4	14	19,2	9	12,5	11	18,0	550
strojírenský	6	22,2	7	9,6	15	20,8	13	21,3	217
elektrotechnický	1	3,7	8	11,0	12	16,7	8	13,1	800
celkem	27	100	73	100	72	100	61	100	

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013

Poslední dvě odvětví (sklářský a textilní průmysl) nikdy neměla ve městě silnou pozici. Sklářský, keramický a průmysl stavebních hmot disponoval v roce 1989 305 zaměstnanci. Zaměstnanost v tomto odvětví postupně klesala a v roce 2011 se zmíněnému odvětví v Českých Budějovicích nevěnoval ani jeden pracovník. V textilním, oděvním a kožedělném průmyslu změna nebyla tak markantní, ale k poklesu zde došlo také (z 219 na 100 zaměstnanců). Ačkoliv počet zaměstnanců poklesl o 119 osob, počet podniků se o jeden zvýšil.

Indexy specializace

Indexy specializace doplňují informaci o odvětvové struktuře průmyslu a jejích změnách mezi sledovanými lety. Vypovídají o významnosti jednotlivých průmyslových odvětví v Českých Budějovicích ve srovnání postavením stejných průmyslových odvětvích v České republice (Toušek a kol. 2008). Podle očekávání byla specializace strojírenského průmyslu v roce 1989 podprůměrná ve srovnání s celorepublikovými výsledky a to 0,92. V průběhu následujících zhruba dvaceti let však došlo k výraznému zvýšení specializace strojírenského průmyslu a to

postupně až na hodnotu 1,65, což značí značně nadprůměrnou specializaci. Situace u specializace hutnického a kovozpracujícího průmyslu byla opačná. Nejvyšší specializace dosáhlo zmíněné odvětví právě v roce 1989 (1,56), avšak do roku 2011 specializace poklesla až na hodnotu 0,6. Jednu z nejnižších hodnot vykazoval na konci 80. let chemický průmysl. Specializace chemického průmyslu v Českých Budějovicích nikdy nebyla nadprůměrná ve srovnání s ČR, ale během let narůstala a vrcholu dosáhla v roce 1999, kdy nabývala hodnot 0,77. Během zbylých sledovaných období však specializace opět mírně klesala. Pouze dvě průmyslová odvětví vykazovala po všechna sledovaná období nadprůměrné hodnoty. Jednalo se o elektrotechnický průmysl a o průmysl dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní. Zatímco specializace elektrotechnického průmyslu se mezi lety 1989 a 2011 téměř nezměnila, u druhého zmíněného odvětví došlo k velice výraznému poklesu. Specializace dřevozpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního průmyslu byla v roce 1989 více než dvojnásobná v porovnání s celorepublikovými výsledky, ale v roce 2011 již nabývala pouze hodnoty 1,4. Významným průmyslovým odvětvím s dlouholetou tradicí bylo v Českých Budějovicích samozřejmě potravinářství. Specializace potravinářského průmyslu v prvním sledovaném období byla značně nadprůměrná (1,75). V dalších sledovaných obdobích však docházelo k soustavnému poklesu specializace, která v roce 2011 dosáhla dokonce podprůměrných výsledků v porovnání s ČR. Nejnižší a silně podprůměrné hodnoty specializace vykazuje průmysl textilní, oděvní a kožedělní spolu se sklářstvím a průmyslem keramickým a stavebních hmot.

Téměř ve všech sledovaných obdobích byl vyrovnaný počet nadprůměrně a podprůměrně specializovaných průmyslových odvětví v porovnání s průměrem ČR. Na konci 80. let nejvyšší specializaci vykazoval dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní průmysl (2,57) v závěsu s potravinářským průmyslem (1,75). Naopak nejnižší specializace dosahoval v totéž období chemický a textilní, oděvní a kožedělný průmysl. Na přelomu tisíciletí byla situace podobná, avšak za potravinářství se již s nadprůměrnými hodnotami řadilo strojírenství. Nejnižší

specializace se projevovale stále u textilního průmyslu, avšak chemický průmysl byl vystřídán průmyslem sklářským, keramickým a stavebních hmot. Rok 2006 je charakteristický značným poklesem specializace ve všech průmyslových odvětvích. Průmyslová odvětví s nadprůměrnou i podprůměrnou specializací zůstávají bez větších změn. V posledním sledovaném období dosahuje nejvyšší hodnoty právě strojírenství (1,65). Jedná se o značně nadprůměrnou specializaci ve srovnání s ČR. Naopak průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot vykazuje zcela nulovou hodnotu, neboť se v Českých Budějovicích v roce 2011 nenacházela žádná firma působící v tomto průmyslovém odvětví.

Tabulka 13: Indexy specializace průmyslových odvětví v Českých Budějovicích a České republice mezi lety 1989 a 2011

Strojírenský				Hutnický, kovozpracující			
1989	1999	2006	2011	1989	1999	2006	2011
0,92	1,21	1,03	1,65	1,56	0,81	0,47	0,60
Chemický				Elektrotechnický			
1989	1999	2006	2011	1989	1999	2006	2011
0,09	0,77	0,65	0,60	1,16	1,16	1,07	1,09
Potravinářský				Textilní, oděvní, kožedělný			
1989	1999	2006	2011	1989	1999	2006	2011
1,75	1,24	1,04	0,75	0,08	0,12	0,14	0,19
Sklářský, keramický, stav. hmot				Dřevozprac., papírenský, polygraf., ostatní			
1989	1999	2006	2011	1989	1999	2006	2011
0,25	0,37	0,13	0	2,57	1,68	1,22	1,41

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013, ČSÚ 1990a, ČSÚ 2000, ČSÚ 2007, ČSÚ 2012

5.5.5 Změny prostorové diferenciacie průmyslu města

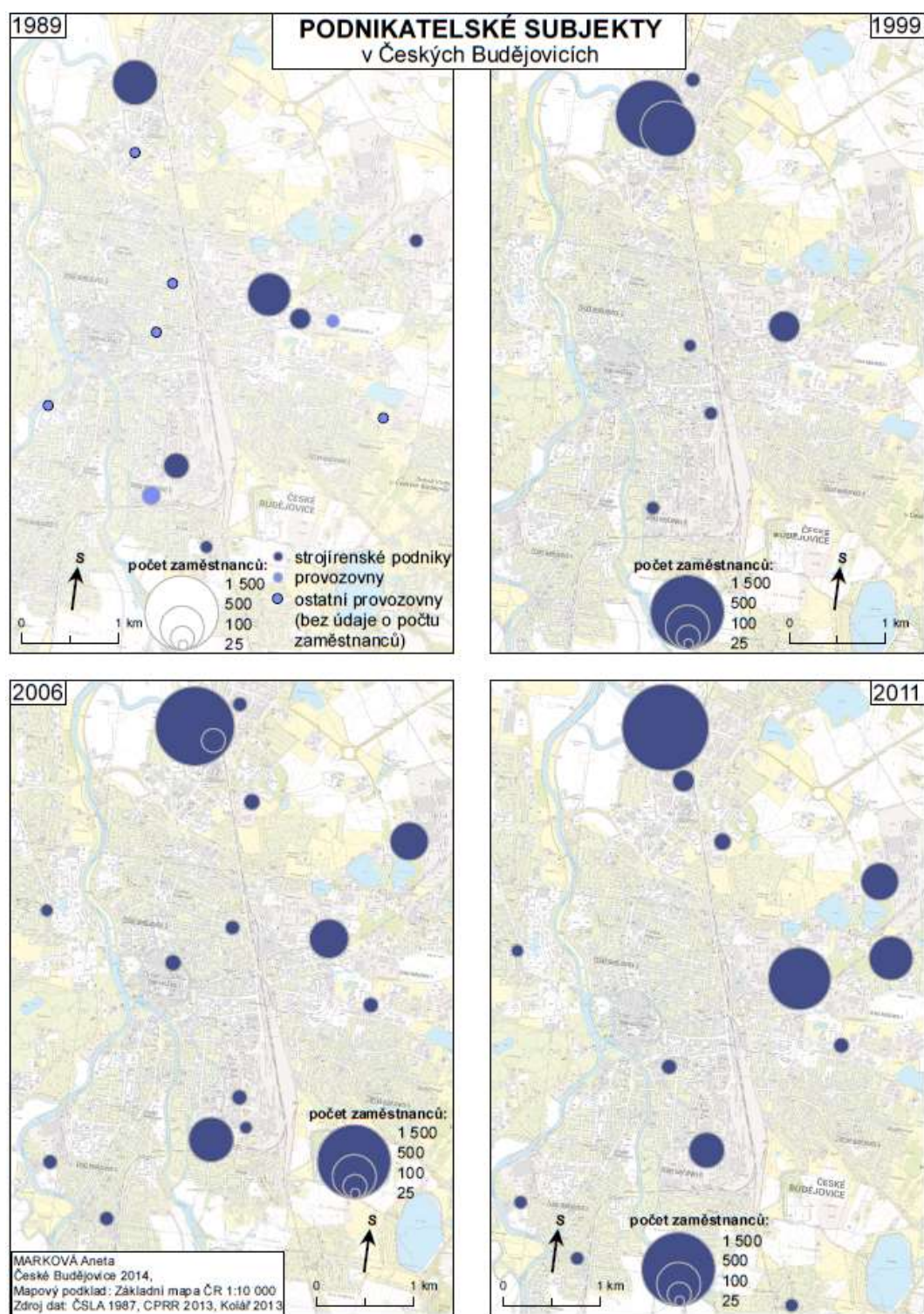
V následující mapě (obrázek 2, str. 85) je znázorněna velikost a rozmístění strojírenských podniků v Českých Budějovicích za jednotlivá sledovaná období, jež disponují alespoň dvaceti zaměstnanci. Hlavní tři českobudějovické průmyslové zóny, jež se dotvořily ve druhé polovině 20. století, se výrazně nezměnily ani po roce 1989 (Dvořák, Kubeš 2009). Za první průmyslovou zónu můžeme označit oblast rozprostírající se podél Pražské silnice směrem na Kněžské Dvory a Nemanice. Druhá, poměrně rozsáhlá, průmyslová zóna se nachází v blízkosti Rudolfovske třídy směrem od nádraží na Vrátu. Poslední zóna

se rozkládá poblíž Novohradské ulice směrem od lokomotivního depa na Mladé a Havlíčkovu kolonii.

Roku 1989 působilo ve městě 7 strojírenských podniků, které provozovaly svou činnost v 15 lokalitách. V mapě jsou znázorněny tmavě modrými kartodiagramy hlavní strojírenské podniky a světle modrými kartodiagramy jejich provozovny. Světle modré kartodiagramy s černým ohraničením navíc označují provozovny strojírenských podniků, u nichž nelze určit přesný počet zaměstnanců. Jak si můžeme všimnout na mapě, nejvíce strojírenských podniků se nacházelo v zóně podél Rudolfovské silnice. Jednalo se o druhý největší strojírenský podnik Igla (1 305 zaměstnanců), dále pak podnik Stavební stroje a dvě pobočky ČSAO. Zóna rozkládající se za nádražím poskytovala útočiště podnikům Energovod, Chirana a jedné z provozoven českobudějovického Motoru. V poslední průmyslové zóně (okolo Pražské silnice) bylo již pouze hlavní sídlo a jedna z provozoven Motoru. Podniky, ležící mimo průmyslové zóny se nachází v blízkosti centra. Jedná se však pouze o menší provozovny podniků Motor a ČSAO.

Dva největší strojírenské podniky byly v roce 1999 situovány v zóně přiléhající k Pražské třídě (Kněžskodvorská ulice). Jednalo se samozřejmě o Robert Bosch s.r.o. a Motor Jikov a.s. Severně od uvedených podniků se ve stejné zóně nacházel ještě podnik Carrier Transicold s.r.o. Pouze jediný strojírenský podnik (KERN-LIBERS CR s.r.o.) se vyskytoval v zóně podél Rudolfovské silnice a dva menší podniky v zóně za lokomotivním depem. Strojírenský podnik ROB k.s. ležel mimo průmyslové zóny a to v Riegrově ulici v blízkosti centra.

Obrázek 2: Lokalizace strojírenských podniků v Českých Budějovicích mezi léty 1989 a 2011

Na třetí mapě (rok 1999) můžeme vidět, že se značně zvýšila koncentrace strojírenských podniků na území města. Nejvyšší počet podniků byl stejně jako v roce 2006 lokalizován v okolí Pražské třídy a to Robert Bosch s.r.o., Fostron a.s., Stavoklima v.o.s. a Autoplast s.r.o. Velké českobudějovické podniky Groz-Beckert Czech s.r.o. a KERN-LIBERS CR s.r.o. se nacházely poblíž Rudolfovské silnice. Jižním směrem od této zóny ležel navíc také podnik Bupospol s.r.o. V zóně za nádražím byly lokalizovány firmy EGE s.r.o., HASBU s.r.o. a MOTOCO a.s., jež byl druhým největším strojírenským podnikem v roce 2006. Mimo tyto průmyslové zóny působily ve městě ještě čtyři strojírenské podniky, přičemž dva byly umístěny poblíž centra (Wienerberger euroform s.r.o. a HCS-Bohemia s.r.o.) a dva v jihozápadní části města směrem na Včelnou (FUTURE-TECH s.r.o., B+D s.r.o.).

Na mapě z roku 2011 je patrné, že průmyslová zóna za nádražím podél Novohradské silnice ztrácí z hlediska strojírenského průmyslu na významnosti. V posledním sledovaném roce byl v této zóně činný pouze jediný strojírenský podnik a to EGEM s.r.o. (300 zaměstnanců). Naopak zóna rozkládající se v blízkosti Rudolfovské silnice nabyla oproti předešlým letům na významnosti. K podnikům Groz-Beckert Czech s.r.o., KERN-LIBERS CZ s.r.o. a Bupospol s.r.o. přibyla ještě firma BELIS s.r.o. s pěti sty zaměstnanci. V poslední průmyslové zóně západně od Pražské třídy byl stále lokalizován největší českobudějovický podnik Robert Bosch s.r.o. a Motor Jikov Fostron a.s. Východně od Pražské třídy se nacházel také podnik Stavoklima v.o.s. Zbylých pět podniků bylo rozptýleno mimo vytyčené průmyslové zóny. FUTURE-TECH s.r.o. a B+D s.r.o. své působiště v jihozápadní části města nezměnily. Podnik OSCHATZ Services & Solutions s.r.o. byl umístěn téměř v centru města, zatímco firma KLS ELEKTRO s.r.o. se rozkládala jihovýchodně od města v Nových Hodějovicích. Posledním subjektem podnikajícím ve strojírenské výrobě byl INKOMO s.r.o. v Branišovské ulici.

Koncentrace českobudějovického průmyslu

Podle očekávání byla nejvyšší hustota průmyslu v Českých Budějovicích zaznamenaná v roce 1989, kdy činila 317 zaměstnanců na 1 km². Naopak nejnižších hodnot dosahovala v posledním sledovaném období a to o celých 82 zaměstnanců na km² méně.

Koeficient koncentrace nabývá ve všech sledovaných obdobích hodnot větších než jedna, což značí nadprůměrnou koncentraci průmyslu v Českých Budějovicích ve srovnání se stavem v ČR na základě počtu ekonomicky aktivních obyvatel. Nejvyšších hodnot dosahoval koeficient koncentrace v roce 2006 a 1989. Nejnižší byl patrný na přelomu tisíciletí (1,1) a poté v roce 2011.

Tabulka 14: Hustota průmyslu a koeficienty koncentrace v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011

	1989	1999	2006	2011
hustota průmyslu*	317	242	272	235
koeficient koncentrace	1,3	1,1	1,4	1,2

Zdroj: ČSÚ 1990, CPRR 2013, Kolář 2013; Vysvětlivky: */ počet zaměstnanců/1 km²

Závěr

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce byla analýza změn, jež se projevily jak celkově ve zpracovatelském, tak především ve strojírenském průmyslu na území města České Budějovice. Průmyslová výroba a její změny byly zkoumány za čtyři období a to před započítáním průmyslové transformace (1989), dále pak v letech 1999, 2006 a 2011.

České Budějovice se nikdy neřadily mezi významné průmyslové regiony České republiky. Pomalý rozvoj průmyslové výroby byl způsoben především velmi omezenými zdroji nerostných surovin v blízkosti města, ale také nedostatečnou hustotou silniční sítě. Markantnější rozvoj českobudějovického průmyslu nastal až na přelomu 19. a 20. století s rozmachem výroby tužek či smaltovaného nádobí. Naopak mezi útlumové fáze z hlediska průmyslového rozvoje, můžeme považovat obě světové války a centrálně plánované hospodářství v období socialismu.

První hypotéza vztahující se ke změnám v zaměstnanosti jak celkové ve zpracovatelském průmyslu, tak i jednotlivých průmyslových odvětvích se výrazně potvrdila. Ve sledovaných obdobích je patrný z počátku dosti markantní, později spíše pomalejší úbytek zaměstnanců. Značné upřednostňování sekundárního sektoru před sektorem terciárním v období socialismu se projevovalo v počtu zaměstnanců za rok 1989, který činil 15 948 osob. K roku 1999 došlo k poklesu o téměř 4,5 tisíce zaměstnanců a k roku 2011 ubylo dalších 244 osob. Příčinou silného úbytku průmyslových pracovníků byl právě přesun pracovníků do sektoru služeb, který probíhá postupně od revoluce až do současnosti.

Výrazné změny nastaly i na úrovni jednotlivých průmyslových odvětví. Většina odvětví utrpěla v průběhu dvaadvaceti let výrazné ztráty v počtu zaměstnanců. Zřejmě nejmarkantnější úbytek nastal v hutnickém a kovozpracujícím průmyslu, kde se počet zaměstnanců snížil o téměř 2,5 tisíce osob. Ani odvětví se silnou tradicí se neubránílo úpadku. Zatímco v roce 1989 pracovalo v potravinářství 2 312 zaměstnanců, v roce 2011 to bylo pouhých 873 osob. Pokles nastal i u odvětví zahrnující dřevozpracující, papírenskou, polygrafickou a ostatní výrobu a

to z 3 927 na 1 964 pracovníků. Ačkoliv sklářská a textilní výroba neměly nikdy v Českých Budějovicích v minulosti silnou pozici, k roku 2011 pracovalo v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu pouhých 100 osob a průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot již nebyl ve městě zastoupen ani jedinou firmou (počet zaměstnanců byl tedy 0). Naopak nejmarkantnější nárůst zaměstnanců se projevil v chemickém průmyslu a to o necelých 700 osob. Vzrostl i význam elektrotechnického průmyslu, který v roce 2011 zaměstnával o 312 osob více než před revolucí.

Strojírenský průmysl si po všechna čtyři sledovaná období udržel dominantní postavení. Oproti očekávání nedosahoval strojírenský průmysl nejvyššího počtu zaměstnanců v roce 1989, ale naopak v až v roce 2011. Mezi lety 2006 a 2011 došlo k rozšíření výroby a tím pádem zvýšení počtu pracovních míst v největším českobudějovickém podniku Robert Bosch s.r.o., jenž se zabývá výrobou automobilových součástí. Tento fakt potvrzuje i druhou část první hypotézy.

Změny nastaly i ve velikostní a prostorové struktuře průmyslu. Období centrálně plánované ekonomiky se vyznačuje upřednostňováním podniků s velkým počtem zaměstnanců, což dokazují i výsledky naší analýzy. V roce 1989 dvě třetiny podniků (18) spadaly do tří největších velikostních kategorií dle počtu zaměstnanců, zahrnující velikosti 250-2999. Šest z nich bylo dokonce v kategorii 1000-2999. Naopak v nejmenší velikostní kategorii se v tento rok nenacházel ani jediný podnik. Již v roce 1999 jsou však patrné změny způsobené přechodem na tržní ekonomiku, který s sebou přinesl především možnost soukromého podnikání a tím pádem rozmach podniků malé velikosti (20-49 zaměstnanců). Deset let po revoluci spadala téměř polovina podniků právě do kategorie s počtem zaměstnanců 20-49. Největší kategorie naopak disponovala pouze jediným podnikem. Tento trend se výrazněji nezměnil ani v letech 2006 či 2011. Nezměnila se však pouze velikostní struktura, ale i počet podniků jako takových. Díky rozdělení dříve sloučených podniků a vzniku mnoha dalších došlo k jejich výraznému nárůstu. Zatímco v roce 1989 bylo ve městě činných pouze 27 podniků, v roce 1999 to bylo již 73. Nárůst počtu subjektů byl patrný ve všech

průmyslových odvětvích. Co se týká strojírenského průmyslu, situace byla mírně odlišná. Mezi lety 1989 a 1999 se jejich počet zvýšil pouze o 1 podnik, avšak v období 1999 až 2006 došlo k nárůstu strojírenských podniků ze 7 na 15. Takto došlo k potvrzení i druhé hypotézy.

Literatura

- BAŠTOVÁ, M. (2011): Transformace průmyslu města Plzně. Disertační práce. Brno: PřF MU, 134 s.
- BOLEK, J. (2014): Identifikace klastrů v průmyslu Českých Budějovic. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 109 s.
- BURSA, M. (2006): Geografie průmyslu Česka. 1. část. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Přírodovědecká fakulta, 51 s.
- BURSA, M. (2008): Geografie průmyslu Česka. 2. část. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Přírodovědecká fakulta, 56 s.
- BURSA, M. (2009): Geografie průmyslu Česka. 3. část. Ústí nad Labem, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Přírodovědecká fakulta, 34 s.
- DVOŘÁK, J., KUBEŠ, J., (2009): Vývoj průmyslu na území Českých Budějovic od počátku 19. století do 80. let 20. století. In: KUBEŠ, J. a kol.: Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II. Banská Bystrica: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela, s. 87-104.
- FILÍPKOVÁ, D. (1973): Strojírenský průmysl okresu České Budějovice. Diplomová práce. České Budějovice: PF JU, 34 s.
- JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M. eds. (2003): The Dictionary of Human Geography. Oxford: Blackwell Publishing, s. 697-699.
- KOLÁŘ, M. (2013). Průmyslová výroba města České Budějovice. Bakalářská práce. České Budějovice: PF JU, 91 s.
- KOPAČKA, L. (1992): Změny v geografickém rozmístění čs. průmyslu 1962-1988. Praha: Sborník České geografické společnosti, 97, č. 3, Academia, s. 152-172.

KOPAČKA, L. (2010): Geografické aspekty politické, hospodářské a průmyslové transformace po roce 1989 I. Geografické rozhledy, 20, č. 2, s. 24-25.

KOPÁČEK, J. a kol. (2006): Encyklopedie Českých Budějovic. České Budějovice: Nebe, 672 s.

KRAFT, S. (2009): Doprava v Českých Budějovicích a jejich zázemí. In: Kubeš, J. a kol.: Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II. Banská Bystrica: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela, s. 59-72.

KRAJÍČEK, L. (1982): Geografie průmyslu. Praha: SPN, 125 s.

KUBEŠ, J. (2009a): Poloha, struktura, infrastruktura a obraz Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace. In: KUBEŠ, J. a kol.: Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I. Banská Bystrica: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela, s. 51-113.

KUBEŠ, J., (2009b): Populační vývoj v typech sídelních jednotek Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace mezi lety 1850-2005. In: KUBEŠ, J. a kol.: Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I. Banská Bystrica: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela, s. 31-50.

KUBEŠ, J. (2012): České Budějovice - metropole jižních Čech (geografické charakteristiky s implikacemi pro rozvoj). Geografické rozhledy, 21, č. 3, s. 8-9.

KUNC, J. (2004): Historické souvislosti rozvoje průmyslu a železnic v českých zemích. Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica, Bratislava: Univerzita Komenského, s. 327-335.

MAREŠ, J. (1988): Industrializace Československa – její klady a zápory. Praha, Sborník Československé geografické společnosti, 93, 183-198.

MLÁDEK, J. (1972): Niektoré miery teritoriálnej špecializácie priemyslu Slovenska. Geografický časopis 24, č. 3, s. 213-234.

MLÁDEK, J. (1995): Procesy transformácie priemyslu Slovenska. *Geographia Slovaca*, 10, s. 163-172.

PAVLÍNEK, P. (2002): Teoretické interpretace transformace ve střední a východní Evropě. *Politická ekonomie*, 50, č. 5, s. 717-732.

PAVLÍNEK, P. (2003): Transformation of the Czech Automotive Components Industry through Foreign Direct Investment. *Eurasian Geography and Economics*, 44, č. 3, s. 184-209.

PAVLÍNEK, P. (2012): The Internationalization of Corporate R&D and the Automotive Industry R&D of East-Central Europe. *Economic Geography*, 88, č. 3, s. 279-310.

POPJAKOVÁ, D. (1997): Základné kapitoly z geografie priemyslu. Prešov: Prešovská univerzita, 141 s.

POPJAKOVÁ, D. (1998): Socioekonomická transformácia. In *Folia Geographica 1. Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis XXIX, Prírodné vedy*. Prešov: Prešovská univerzita, s. 317-340.

POPJAKOVÁ, D. (1999): Štrukturálne a priestorové zmeny priemyslu pod vplyvom socioeconomickej transformácie. *Folia Geographica 3. Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis XXXII, Prírodné vedy*. Prešov: Prešovská univerzita, s. 116-123.

POPJAKOVÁ, D. (2001): Transformácia priemyslu v regióne Šariša. *Geografické práce IX*. Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied, 241 s.

POPJAKOVÁ, D. (2008): Globálna verzus postsocialistická transformácia priemyslu (na príklade Slovenska). *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 51, s. 3-25.

ŠERÝ, O. (2010): Český průmysl po roce 1989. Diplomová práce. Brno: PpF MU, 118 s.

ŠKODOVÁ-PARMOVÁ, D. (2006): Historický vývoj vybraných odvětví hospodářství ČR a jeho dopady na její úlohu v integračním procesu v Evropě. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 224 s.

ŠVIK, T. (2014): Geografický výzkum automobilového průmyslu. Příspěvek z konference. Brno: PřF MU, 17 s.

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., a kol., (2008): Ekonomická a sociální geografie: Geografie průmyslu. Plzeň: Vykladatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 177-229.

VANČURA, M. (2002): Transformace průmyslové výroby v České republice v 90. letech. Disertační práce. Brno: PřF MU, 160 s.

VONDRA, V. (2006): Průmysl (v Českých Budějovicích). In: Kopáček, J., a kol.: „Encyklopedie Českých Budějovic“, České Budějovice, Nebe s.r.o., s. 439-446.

ZWETTLER, O. (1984): Historicko-geografický obraz Jižních Čech v letech 1900-1914 (1. vyd.). Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně.

Zdroje

- CPRR – Centrum pro regionální rozvoj (2013): Informační systém o průmyslu ČR. Geografický ústav. Přírodovědecká fakulta Masarykovi Univerzity v Brně.
- ČB (2014a): Město České Budějovice – oficiální stránky města. Historie města České Budějovice. Dostupné z WWW: <http://www.inbudejovice.cz/historie/> [cit. 29.10.2014]
- ČB (2014b): Město České Budějovice – oficiální stránky města. Letiště České Budějovice. Dostupné z WWW: <http://www.c-budejovice.cz/cz/zivotni-prostredi-bydleni-doprava/stranky/letiste.aspx> [cit. 27.10.2014]
- ČSÚ (1990): Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989. ČSÚ, Praha. (počítačová databáze).
- ČSÚ (1990a): Statistická ročenka České a Slovenské federativní republiky 1990. 1. vyd. Praha : SNTL - Nakladatelství technické literatury, n.p., 740 s.
- ČSÚ (2000): Statistická ročenka České republiky 2000. 1. vyd. Praha: Scientia, 759 s.
- ČSÚ (2007): Statistická ročenka České republiky 2007. 1. vyd. Praha: Scientia, 783 s.
- ČSÚ (2012): Statistická ročenka České republiky 2012. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 823 s.
- ČSÚ (2014a): Databáze demografických údajů za obce ČR. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm [cit. 2.3.2014]
- ČSÚ (2014b): Charakteristika obcí a podnikatelská sféra. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_ceske_budejovice/\\$File/3102_2.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_ceske_budejovice/$File/3102_2.pdf) [cit. 18.7.2014]

ČSÚ (2014c): Retrospektivní přehled o počtu obyvatel v letech 1869 - 2011 v krajích a městech s 10 000 a více obyvateli v roce 2011. Dostupné z WWW: [http://www.scitani.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/0D0030F52D/\\$File/41161302b.pdf](http://www.scitani.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/0D0030F52D/$File/41161302b.pdf) [cit. 18.7.2014]

ČSÚ (2014d): Územně analytické podklady. Aktuální údaje za všechny obce ČR. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady [cit. 5.5.2014]

ČSÚ (2014e): Demografické údaje za vybraná města Jihočeského kraje – časová řada 2002 až 2011 – České Budějovice. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/B4003AB2D0/\\$File/401813065.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/B4003AB2D0/$File/401813065.pdf) [cit. 8.6.2014]

ČSÚ (2014f): Průměrný podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA6010PC_KR&&kapitola_id=924 [cit. 27.10.2014]

ČSÚ (2014g): Meziokresní srovnání. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/meziokresni_srovnani [cit. 27.10.2014]

ČSÚ (2014h): Nezaměstnanost a její strukturální složky, volná pracovní místa. Dostupné z WWW: [http://www.cbudejovice.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41d0daa3aad1c1256c6e00499152/56aeff7208ceb5d1c1257c6e0045b9ab/\\$FILE/cb140710.pdf](http://www.cbudejovice.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41d0daa3aad1c1256c6e00499152/56aeff7208ceb5d1c1257c6e0045b9ab/$FILE/cb140710.pdf) [cit. 25.10.2014]

ČSÚ (2014i): Průměrná hrubá měsíční mzda ve 2. čtvrtletí 2014. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/prumerna_hrub_a_mesicni_mzda_ve_2_ctvrtleti_2014 [cit. 25.10.2014]

Geology (2014): Geologická mapa 1 : 500 000. Dostupné z WWW:
http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g500&y=751438&x=1164423&r=40000 [cit. 5.5.2014]

GŠ ČSLA (1987): MAPA České Budějovice (M-33-113) 1 : 10 000 + Abecední seznam ulic + Seznam důležitých a orientačních objektů.

Kolař, M., Bolek, J., Popjaková, D. (2013). Databáze průmyslových podniků města České Budějovice. České Budějovice: KGE PF JU.

Průvodce (2014): Místopisný průvodce po České republice. České Budějovice - Současnost obce a občanská vybavenost. Dostupné z WWW:
http://www.mistopisy.cz/soucasnost_ceske-budejovice_2942.html [cit. 18.7.2014]

ŘSD (2013): Ředitelství silnic a dálnic. Dálnice D3, Rychlostní silnice R3. Dostupné z WWW:
[http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/119DD903BD5393F7C1257BB300555E94/\\$file/RSD_D3_2013.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/119DD903BD5393F7C1257BB300555E94/$file/RSD_D3_2013.pdf) [cit. 27.10.2014]

SCFM (2014a): Středoevropské centrum pro finance a management. Společnost s ručením omezeným. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Spolecnost+s+rucenim+omezenym&IdPojPass=35> [cit. 9.12.2014]

SCFM (2014b): Středoevropské centrum pro finance a management. Akciová společnost. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Akciova+spolecnost&IdPojPass=34> [cit. 12.12.2014]

SCFM (2014c): Středoevropské centrum pro finance a management. Družstvo. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Druzstvo&IdPojPass=32> [cit. 12.12.2014]

SCFM (2014d): Středoevropské centrum pro finance a management. Komanditní společnost. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Komanditni+spolecnost&IdPojPass=33> [cit. 15.12.2014]

SCFM (2014e): Středoevropské centrum pro finance a management. Veřejná obchodní společnost. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Verejna+obchodni+spolecnost&IdPojPass=31> [cit. 9.12.2014]

Viscofan CZ (2015): O nás. Dostupné z WWW: <http://www.viscofan.cz/> [cit. 5.2.2014]

Seznam obrázků

Obrázek 1: Lorenzova křivka.....	19
Obrázek 2: Lokalizace strojírenských podniků v Českých Budějovicích mezi léty 1989 a 2011	85

Seznam grafů

Graf 1: Průměrná měsíční mzda v krajích ČR ve 2. čtvrtletí 2014.....	34
Graf 2: Strojírenské podniky podle počtu zaměstnanců v Českých Budějovicích v roce 1989.....	43
Graf 3: Odvětvová struktura průmyslu Českých Budějovic na základě počtu zaměstnanců v roce 1989	43
Graf 4: Největší podniky v Českých Budějovicích z hlediska počtu zaměstnanců v roce 1989.....	45
Graf 5: Strojírenské podniky v Českých Budějovicích podle počtu zaměstnanců v roce 1999.....	47
Graf 6: Odvětvová struktura průmyslu Českých Budějovic na základě počtu zaměstnanců v roce 1999	48
Graf 7: Největší podniky v Českých Budějovicích z hlediska počtu zaměstnanců v roce 1999.....	49
Graf 8: Právní forma českobudějovických průmyslových podniků v roce 1999..	50
Graf 9: Počty strojírenských podniků podle právní formy v Českých Budějovicích v roce 1999.....	51
Graf 10: Vlastnická struktura průmyslových podniků v Českých Budějovicích v roce 1999.....	51
Graf 11: Počty strojírenských podniků z hlediska vlastnické struktury v Českých Budějovicích v roce 1999.....	52
Graf 12: Průmyslová výroba v okrese a ve městě České Budějovice podle počtu zaměstnanců roku 1999.....	53
Graf 13: Strojírenské podniky v Českých Budějovicích podle počtu zaměstnanců v roce 2006.....	55

Graf 14: Odvětvová struktura průmyslu Českých Budějovic na základě počtu zaměstnanců v roce 2006	56
Graf 15: Největší podniky v Českých Budějovicích z hlediska počtu zaměstnanců v roce 2006.....	57
Graf 16: Právní forma českobudějovických průmyslových podniků v roce 2006	58
Graf 17: Počty strojírenských podniků podle právní formy v Českých Budějovicích v roce 2006.....	58
Graf 18: Vlastnická struktura průmyslových podniků v Českých Budějovicích v roce 2006.....	59
Graf 19: Počty strojírenských podniků z hlediska vlastnické struktury v Českých Budějovicích v roce 2006.....	59
Graf 20: Průmyslová výroba v okrese a ve městě České Budějovice podle počtu zaměstnanců roku 2006.....	60
Graf 21: Strojírenské podniky v Českých Budějovicích podle počtu zaměstnanců v roce 2011	62
Graf 22: Odvětvová struktura průmyslu Českých Budějovic na základě počtu zaměstnanců v roce 2011	64
Graf 23: Největší podniky v Českých Budějovicích z hlediska počtu zaměstnanců v roce 2011	64
Graf 24: Právní forma českobudějovických průmyslových podniků v roce 2011	65
Graf 25: Počty strojírenských podniků podle právní formy v Českých Budějovicích v roce 2011.....	66
Graf 26: Zastoupení českého a zahraničního kapitálu v českobudějovických průmyslových podnicích v roce 2011	67
Graf 27: Rozložení zahraničního kapitálu v českobudějovických podnicích zpracovatelského průmyslu v roce 2011	67
Graf 28: Vlastnická struktura průmyslových podniků v Českých Budějovicích v roce 2011	68
Graf 29: Počty strojírenských podniků z hlediska vlastnické struktury v Českých Budějovicích v roce 2011.....	68

Graf 30: Velikostní kategorie průmyslových podniků v Českých Budějovicích podle počtu podniků v jednotlivých obdobích	70
Graf 31: Velikostní kategorie průmyslových podniků v Českých Budějovicích podle počtu zaměstnanců v jednotlivých obdobích	72
Graf 32: Velikostní kategorie strojírenských podniků v Českých Budějovicích podle počtu zaměstnanců v jednotlivých obdobích	74
Graf 33: Velikostní kategorie strojírenských podniků v Českých Budějovicích podle počtu podniků v jednotlivých obdobích	75
Graf 34: Počet podniků zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích ve sledovaných obdobích.....	76
Graf 35: Počet strojírenských podniků v Českých Budějovicích ve sledovaných obdobích.....	77
Graf 36: Počet zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu v Českých Budějovicích za jednotlivá období.....	78
Graf 37: Počet zaměstnaných ve strojírenství v Českých Budějovicích za jednotlivá období.....	79

Seznam tabulek

Tabulka 1: Agregovaná odvětví průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ A CZ-NACE	11
Tabulka 2: Odvětví strojírenského průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ a CZ-NACE.....	15
Tabulka 3: Počty podniků, pracovišť a zaměstnanců v odvětvích zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích	44
Tabulka 4: Počet strojírenských podniků a zaměstnanců strojírenského průmyslu ve městě České Budějovice a českobudějovickém okrese v roce 1999.....	53
Tabulka 5: Počet strojírenských podniků a zaměstnanců strojírenského průmyslu ve městě České Budějovice a českobudějovickém okrese v roce 2006.....	60
Tabulka 6: Vlastnická forma českobudějovických podniků v roce 2011	66
Tabulka 7: Změna velikostní struktury podle počtu podniků zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011	69
Tabulka 8: Změna velikostní struktury podle počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011	71
Tabulka 9: Změna velikostní struktury podle počtu zaměstnanců strojírenského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011	73
Tabulka 10: Změna velikostní struktury podle počtu podniků strojírenského průmyslu v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011	75
Tabulka 11: Počet zaměstnanců zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích za jednotlivá období.....	80
Tabulka 12: Počet podniků zpracovatelského průmyslu v Českých Budějovicích za jednotlivá období	81
Tabulka 13: Indexy specializace průmyslových odvětví v Českých Budějovicích a České republice mezi lety 1989 a 2011.....	83
Tabulka 14: Hustota průmyslu a koeficienty koncentrace v Českých Budějovicích mezi lety 1989 a 2011	87

Přílohy

Příloha 1: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 1989

NÁZEV	OBEC	ZAMĚSTNANC I	JKON H	ODVĚTVÍ
CSAO, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	534	265	Strojírenský p.
ENERGOVOD, PRAHA	České Budějovice	389	261	Strojírenský p.
GAMA, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	566	396	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
CHIRANA, PRAHA	České Budějovice	68	267	Strojírenský p.
IGLA, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	1305	303	Strojírenský p.
JC CIHEL., C.BUDEJOVICE	České Budějovice	305	286	Sklářský, keramický, stav. hmot p.
JC DREV.ZAV., C.BUDEJOVICE	České Budějovice	309	292	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
JC DRUB.ZAV, VODNANY	České Budějovice	119	371	Potravinářský p.
JC FRUTA, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	281	372	Potravinářský p.
JC PEKARNÝ, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	378	375	Potravinářský p.
JC PEKARNÝ, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	61	372	Potravinářský p.
JC PIVOV., C.BUDEJOVICE	České Budějovice	560	378	Potravinářský p.
JC PRUM.MASNY, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	390	371	Potravinářský p.
JHC.MLEK., C.BUDEJOVICE	České Budějovice	396	373	Potravinářský p.
JIHOC.PAPIRNY, VETRNI	České Budějovice	681	311	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
JIHOES.TISK., C.BUDEJOVICE	České Budějovice	414	361	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
JITONA, SOBESLAV	České Budějovice	122	293	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
KOH-I-NOOR HARDTMUTH	České Budějovice	1738	396	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
KOVOSROT, PRAHA	České Budějovice	97	393	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
MOTOR, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	2063	265	Strojírenský p.
MRAZIRNY, PRAHA	České Budějovice	127	371	Potravinářský p.
OTAVAN, TREBON	České Budějovice	219	341	Textilní, oděvní, kožedělný p.
SFINX, C.BUDEJOVICE	České Budějovice	1722	304	Hutnický, kovozpracující p.
SKODA, PLZEN	České Budějovice	1807	232	Hutnický, kovozpracující p.
STAVEBNI STROJE, ZLIC	České Budějovice	81	262	Strojírenský p.
TECHNOPLYN, PRAHA	České Budějovice	73	252	Chemický p.
TESLA, KARLIN	České Budějovice	1143	273	Elektrotechnický p.

Příloha 2: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 1999 (1/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚSTNANCI	OKEČ	ODVĚTVÍ
48033570	ACAMP s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 2180	Společnost s r.o.	Zahraniční	110	361400	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45023221	AGROTREND České Budějovice s.r.o.	České Budějovice	nám. Maxe Švab	Společnost s r.o.	Soukromé	28	252400	Chemický p.
25179811	AKRA s.r.o.	České Budějovice	U Sirkámy 252	Společnost s r.o.	Zahraniční	374	287500	Hutnický, kovozpracující p.
60826975	ALFA PRINT - POLYFLEX s.r.o.	České Budějovice	Smetanova 67a	Společnost s r.o.	Soukromé	25	221100	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15769984	ATYPO - truhlářská s.r.o.	České Budějovice	H. Kvapilové 1	Společnost s r.o.	Soukromé	20	361000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45022470	B+D s.r.o.	České Budějovice	Papírenská 41	Společnost s r.o.	Soukromé	32	287000	Hutnický, kovozpracující p.
40615464	BAK s.r.o.	České Budějovice	Lannova třída	Společnost s r.o.	Soukromé	61	158100	Potravinářský p.
47217332	BBH-štitkárna s.r.o.	České Budějovice	Průmyslová 13	Společnost s r.o.	Soukromé	108	212500	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00514152	Budějovický Budvar n.p.	České Budějovice	Karoliny Světl	Státní podnik	Státní	525	159600	Potravinářský p.
45022534	Bupak Obaly a.s.	České Budějovice	Papírenská 41	Akciová společnost	Soukromé	364	212100	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15771229	BUPOSPOL s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 25/1	Společnost s r.o.	Soukromé	36	285100	Hutnický, kovozpracující p.
14500744	C.B.A. S.R.O. Č.BUDĚJOVICE s.r.o.	České Budějovice	Lannova 53	Společnost s r.o.	Soukromé	22	366330	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
14500035	CARRIER TRANSICOLD ČESKÁ REPUBLIKA s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 7	Společnost s r.o.	Mezinárodní	33	292300	Strojírenský p.
15769097	CENTES s.r.o.	České Budějovice	Rošického 30	Společnost s r.o.	Soukromé	126	287500	Hutnický, kovozpracující p.
25184687	DMS CB s.r.o.	České Budějovice	Okružní 1	Společnost s r.o.	Mezinárodní	35	285200	Hutnický, kovozpracující p.
62525000	DONAU SERVIS s.r.o.	České Budějovice	Čechova 1622	Společnost s r.o.	Soukromé	30	295200	Strojírenský p.
62497430	DŘEVEIVO s.r.o.	České Budějovice	Školní 4	Společnost s r.o.	Soukromé	21	203020	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
48244350	DŘEVO UM s.r.o.	České Budějovice	nám. M. Švabin	Společnost s r.o.	Soukromé	32	201000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15771695	EGE s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 34	Společnost s r.o.	Soukromé	431	313000	Elektrotechnický p.
49023977	ENERGIE České Budějovice s.r.o.	České Budějovice	Dobrovodská 81	Společnost s r.o.	Mezinárodní	27	332000	Elektrotechnický p.
48208191	EUROLUX s.r.o.	České Budějovice	U Tří lvů 4	Společnost s r.o.	Soukromé	27	203010	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
63910489	FOSTRON s.r.o.	České Budějovice	Kněžskodvorská	Společnost s r.o.	Soukromé	105	286200	Hutnický, kovozpracující p.
25158732	Freudenberg Mektex CZ s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Mezinárodní	139	322020	Elektrotechnický p.
00130036	Gama a.s.	České Budějovice	Průmyslová 2a	Akciová společnost	Smišené	160	331000	Elektrotechnický p.
00172162	GAMEX a.s.	České Budějovice	Průmyslová 2	Akciová společnost	Soukromé	473	252100	Chemický p.
60850574	HASAG Möbel s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 2/3	Společnost s r.o.	Zahraniční	24	175450	Textilní, oděvní, kožedělný p.
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	České Budějovice	Okružní 526	Společnost s r.o.	Mezinárodní	21	315000	Elektrotechnický p.
63907739	HERBIAPRINT s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 16	Společnost s r.o.	Soukromé	24	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
63908531	Holboj - AKUTERM s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 15	Společnost s r.o.	Soukromé	60	261200	Sklářský, keramický, stav. hmot p.
15769208	IBECO s.r.o.	České Budějovice	U jeslí 1	Společnost s r.o.	Mezinárodní	239	316200	Elektrotechnický p.
12937789	INPRESS-Ivan Nadberežný	České Budějovice	Husova 65	Živnostník zaps. v OR	Soukromé	66	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00013854	Jč.tiskárny a.s.	České Budějovice	Vrbenská 23	Akciová společnost	Soukromé	179	222000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25161814	Jihočeská masna s.r.o.	České Budějovice	Pražská 530	Společnost s r.o.	Soukromé	54	151000	Potravinářský p.
49019091	Jihočeská Rybena, společnost s r.o.	České Budějovice	Rudolfovská 89	Společnost s r.o.	Mezinárodní	90	152000	Potravinářský p.
00014028	Jihočeské dřevařské závody a.s.	České Budějovice	Kubatova 6	Akciová společnost	Státní	65	201000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15777774	Jihočeské mlékárny a.s.	České Budějovice	Rudolfovská 83	Akciová společnost	Soukromé	340	155100	Potravinářský p.
46678158	Jihočeské pivovary a.s.	České Budějovice	K. Světlé 4	Akciová společnost	Smišené	263	159600	Potravinářský p.

Příloha 3: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 1999 (2/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚŠTNANCI	OKEČ	ODVĚTVÍ
00028568	Jihokov, výrobní družstvo	České Budějovice	Senovážné nám.	Družstvo	Družstevní	22	364000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15770613	K III s.r.o.	České Budějovice	Lipenská 35	Společnost s r.o.	Soukromé	24	158100	Potravinářský p.
10268863	Karel Mimra - FALCAO	České Budějovice	Vrbenská 10	Živnostník nezaps. v OR	Soukromé	22	158100	Potravinářský p.
60849827	KERN-LIEBERS CR s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny 252	Společnost s r.o.	Zahraniční	248	343000	Strojirenský p.
25155261	KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	České Budějovice	F. A. Gerstner	Akciová společnost	Smíšené	844	366330	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45793450	KOV.GALANTERIE s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny 252	Společnost s r.o.	Zahraniční	255	287500	Hutnický, kovozpracující p.
46682261	KOVOCENTRUM s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 7	Společnost s r.o.	Soukromé	26	286300	Hutnický, kovozpracující p.
46678409	KOVOPODNIK Č.Budějovice a.s.	České Budějovice	Česká 66	Akciová společnost	Soukromé	32	295300	Strojirenský p.
00477265	Kovotex, výrobní družstvo invalidů	České Budějovice	H.Kvapilové 12	Družstvo	Družstevní	43	286300	Hutnický, kovozpracující p.
11352205	Libor Novák	České Budějovice	HUSOVA TR.93	Živnostník nezaps. v OR	Soukromé	25	151100	Potravinářský p.
13497634	LIBRA Electronics s.r.o.	České Budějovice	Chelčického 13	Společnost s r.o.	Soukromé	77	300100	Elektrotechnický p.
00028606	Lišovský nábytek v.d.	České Budějovice	Hlinská 3	Družstvo	Družstevní	28	361400	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
46969705	Martin Miller, CS-Třebíč s.r.o.	České Budějovice	Antonína Slaví	Společnost s r.o.	Soukromé	23	287500	Hutnický, kovozpracující p.
25182340	MAZIVA Týn s.r.o.	České Budějovice	Hroznová 13	Společnost s r.o.	Mezinárodní	43	246690	Chemický p.
00211214	Motor Jikov a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská	Akciová společnost	Smíšené	999	343000	Strojirenský p.
25169777	MOTOR JIKOV Slévárna litiny a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská	Akciová společnost	Soukromé	156	275100	Hutnický, kovozpracující p.
25169769	MOTOR JIKOV Tlaková slévárna a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská	Akciová společnost	Soukromé	135	275400	Hutnický, kovozpracující p.
63249944	NÁBYTEK KITZBERGER s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny 523	Společnost s r.o.	Zahraniční	25	361000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25186639	NÁBYTEK LIŠOV Ing. Zdeňka Svatošová s.r.o.	České Budějovice	U tří lvů 14	Společnost s r.o.	Soukromé	29	361000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
49822934	NADA UNO s.r.o.	České Budějovice	Okružní 485	Společnost s r.o.	Smíšené	72	193000	Textilní, oděvní, kožedělný p.
14501180	PEKAST s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 10	Společnost s r.o.	Soukromé	357	158100	Potravinářský p.
60875895	PHILIPS MECOMA Česká s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Mezinárodní	175	252400	Chemický p.
63250381	Postl - NÁBYTEK s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny 532	Společnost s r.o.	Soukromé	21	361000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25152017	QUARTA-STM s.r.o.	České Budějovice	Hraniční 8	Společnost s r.o.	Soukromé	21	361000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00515191	ROB, k.s.	České Budějovice	Riegrova 65	Komanditní společnost	Soukromé	25	291200	Strojirenský p.
46678735	Robert Bosch s.r.o.	České Budějovice	Kněžskodvorská	Společnost s r.o.	Zahraniční	1645	343000	Strojirenský p.
62526405	SATRIA s.r.o.	České Budějovice	J. Š. Baara 9	Společnost s r.o.	Soukromé	29	252000	Chemický p.
46678280	SFINX a.s.	České Budějovice	U smaltovny 2	Akciová společnost	Smíšené	330	287500	Hutnický, kovozpracující p.
46679944	SCHWAB s.r.o.	České Budějovice	U pily - Nové	Společnost s r.o.	Zahraniční	57	212000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
10266089	SOUKUP Jiří - ROLLO České Budějovice	České Budějovice	J.Hůlky 13	Živnostník zaps. v OR	Soukromé	39	158100	Potravinářský p.
48204382	TEMR METAL s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 15	Společnost s r.o.	Soukromé	21	281100	Hutnický, kovozpracující p.
15771946	TSE s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Soukromé	336	322020	Elektrotechnický p.
46682201	TVST s.r.o.	České Budějovice	Dobrovodská 14	Společnost s r.o.	Mezinárodní	275	364000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00028681	Typ oděvní družstvo	České Budějovice	Kanovnická 9	Družstvo	Družstevní	68	182100	Textilní, oděvní, kožedělný p.
13497723	Vydavatelství Vltava s.r.o.	České Budějovice	nám. Přemysla	Společnost s r.o.	Zahraniční	111	222100	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00015253	WIENERBERGER a.s.	České Budějovice	Plachého 28	Akciová společnost	Smíšené	239	264000	Sklářský, keramický, stav. hmot p.

Příloha 4: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 2006 (1/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚŠTNANCI	OKEČ	ODVĚTVÍ
48033570	ACAMP s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 2180/3	Společnost s r.o.	Zahraniční	88	361400	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26041812	Achilles CZ s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 97/16	Společnost s r.o.	Zahraniční	50	212100	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
14499967	Autoplast s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 1798	Společnost s r.o.	Soukromé	30	353000	Strojírenský p.
45022470	B + D s.r.o.	České Budějovice	Papírenská 41	Společnost s r.o.	Soukromé	27	295500	Strojírenský p.
47217332	BBH Tsuchiya s.r.o.	České Budějovice	Průmyslová 13	Společnost s r.o.	Mezinárodní	164	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25197177	Belis CZ s.r.o.	České Budějovice	Rudolfovská 111	Společnost s r.o.	Soukromé	136	284000	Hutnický, kovozpracující p.
00514152	Budějovický Budvar, národní podnik	České Budějovice	Karolíny Světlé 4	Státní podnik	Státní	535	159600	Potravinářský p.
46678158	BUDEJOVICKÝ MĚŠŤANSKÝ PIVOVAR a.s.	České Budějovice	K. Světlé 4	Akciová společnost	Smišené	134	159600	Potravinářský p.
15771229	BUPOSPOL s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 25/1	Společnost s r.o.	Soukromé	35	295300	Strojírenský p.
26089921	CEBS s.r.o.	České Budějovice	U Smaltovny 115/2	Společnost s r.o.	Soukromé	36	285200	Hutnický, kovozpracující p.
15769097	CENTES s.r.o.	České Budějovice	E. Rošického 30	Společnost s r.o.	Soukromé	44	285200	Hutnický, kovozpracující p.
25154761	CZ NORD s.r.o.	České Budějovice	ř.28.října 6	Společnost s r.o.	Mezinárodní	21	266100	Sklářský, keramický, stav. hmot p.
25177656	DELNET s.r.o.	České Budějovice	Branišovská 16	Společnost s r.o.	Soukromé	24	312000	Elektrotechnický p.
00476641	DELTA výrobní družstvo	České Budějovice	Plzeňská 2219/44	Družstvo	Družstevní	46	205220	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
48244350	DŘEVO UM s.r.o.	České Budějovice	nám. M. Švabinského 4	Společnost s r.o.	Soukromé	20	201000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45022534	Duropack Bupak Obaly a.s.	České Budějovice	Papírenská 41	Akciová společnost	Zahraniční	242	212100	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26036941	Duropack Bupak Papírna s.r.o.	České Budějovice	Papírenská 41	Společnost s r.o.	Soukromé	89	211200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26068818	EGE - GASTROTECHNIKA s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 397/34	Společnost s r.o.	Soukromé	35	295300	Strojírenský p.
15771695	EGE s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 34/397	Společnost s r.o.	Soukromé	470	313000	Elektrotechnický p.
63886464	EGE-montáže s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 34	Společnost s r.o.	Soukromé	195	312000	Elektrotechnický p.
25192990	FN s.r.o.	České Budějovice	kpt. Nálepky 1489/8	Společnost s r.o.	Mezinárodní	60	182200	Textilní, oděvní, kožedělný p.
26024501	FOSTRON a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská 26	Akciová společnost	Soukromé	106	295600	Strojírenský p.
25158732	Freudenberg Mektec CZ s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Mezinárodní	298	322020	Elektrotechnický p.
48201502	FUTURE-TECH s.r.o.	České Budějovice	A. Staška 27	Společnost s r.o.	Soukromé	30	342000	Strojírenský p.
26099403	GALILEO Production s.r.o.	České Budějovice	České Vrbné 1916	Společnost s r.o.	Soukromé	26	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45797463	GAMA GROUP a.s.	České Budějovice	Mánesova 3/11	Akciová společnost	Soukromé	35	331000	Elektrotechnický p.
63996332	Gamex CB s. r. o.	České Budějovice	Průmyslová 2	Společnost s r.o.	Zahraniční	576	252100	Chemický p.
25179811	Groz-Beckert Czech s.r.o.	České Budějovice	U Sirkámy 252	Společnost s r.o.	Zahraniční	384	295400	Strojírenský p.
14500655	HASBU s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 21	Společnost s r.o.	Mezinárodní	20	292400	Strojírenský p.
25166506	HCS - Bohemia s.r.o.	České Budějovice	Lipenská 2592	Společnost s r.o.	Soukromé	30	292200	Strojírenský p.
46682201	Head Sport s.r.o.	České Budějovice	Dobrovodská 14/1	Společnost s r.o.	Zahraniční	204	364000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	České Budějovice	Okružní 526	Společnost s r.o.	Zahraniční	25	315000	Elektrotechnický p.
13497791	HERBIA s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 16	Společnost s r.o.	Soukromé	21	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26057646	Hoch a synové 1899 s.r.o.	České Budějovice	Vltavské nábř. 688/3	Společnost s r.o.	Soukromé	22	315000	Elektrotechnický p.
48204641	INKOMO s.r.o.	České Budějovice	Husova 61	Společnost s r.o.	Soukromé	21	292300	Strojírenský p.

Příloha 5: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 2006 (2/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚSTNANCI	OKEČ	ODVĚTVÍ
26020360	INPRESS a.s.	České Budějovice	Husova tř. 65	Akciová společnost	Soukromé	52	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25161814	Jihočeská masna s.r.o.	České Budějovice	Pražská 530	Společnost s r.o.	Soukromé	64	151100	Potravinářský p.
00013854	Jihočeské tiskárny a.s.	České Budějovice	Vrbenská 23	Akciová společnost	Soukromé	132	212500	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15770613	K III s.r.o.	České Budějovice	Lipenská 35	Společnost s r.o.	Soukromé	34	158100	Potravinářský p.
60849827	KERN-LIEBERS CR s.r.o.	České Budějovice	Okružní 607	Společnost s r.o.	Zahraniční	356	343000	Strojrenský p.
60875895	KeyTec České Budějovice s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Zahraniční	341	285200	Hutnický, kovozpracující p.
45023166	KLS ELEKTRO s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 99	Společnost s r.o.	Soukromé	44	316200	Elektrotechnický p.
26055996	KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	České Budějovice	F.A.Gerstnera 21/3	Akciová společnost	Soukromé	595	366330	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00477265	KOVOTEX výrobní družstvo	České Budějovice	H. Kvapilové 12	Družstvo	Družstevní	58	285100	Hutnický, kovozpracující p.
26072351	KVD CZ s.r.o.	České Budějovice	Lidická 270/1368	Společnost s r.o.	Zahraniční	21	174000	Textilní, oděvní, kožedělný p.
45018278	LD INVEST a.s.	České Budějovice	Kubatova 6	Akciová společnost	Soukromé	101	252300	Chemický p.
26097591	LEFF CZ s.r.o.	České Budějovice	Skuherského 1291/7	Společnost s r.o.	Zahraniční	20	251000	Chemický p.
63275635	MADETA a.s.	České Budějovice	Rudolfovská tř. 246/83	Akciová společnost	Zahraniční	295	155100	Potravinářský p.
60746564	M-art kovo s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 36	Společnost s r.o.	Soukromé	20	287300	Hutnický, kovozpracující p.
26037866	Memco Česká republika	České Budějovice	Mánesova 390/74	Zahraniční osoba	Zahraniční	125	322020	Elektrotechnický p.
26024845	MK CETR s.r.o.	České Budějovice	Rudolfovská 84	Společnost s r.o.	Soukromé	28	182400	Textilní, oděvní, kožedělný p.
26016966	MOTOCO a.s.	České Budějovice	Křížkova 1	Akciová společnost	Mezinárodní	511	343000	Strojrenský p.
25169777	MOTOR JIKOV Slévárna litiny a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská 26	Akciová společnost	Soukromé	102	275100	Hutnický, kovozpracující p.
25169769	MOTOR JIKOV Tlaková slévárna a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská 26	Akciová společnost	Soukromé	176	275400	Hutnický, kovozpracující p.
26041251	MP JET s.r.o.	České Budějovice	Rudolfovská 244/87	Společnost s r.o.	Soukromé	33	365000	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
14501180	PEKAST s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 10	Společnost s r.o.	Soukromé	263	158100	Potravinářský p.
45793450	PRYM CONSUMER CZ s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny 252	Společnost s r.o.	Zahraniční	92	287500	Hutnický, kovozpracující p.
46678735	ROBERT BOSCH s.r.o.	České Budějovice	Kněžskodvorská 1260/28	Společnost s r.o.	Zahraniční	1920	343000	Strojrenský p.
26075091	ROLLO České Budějovice s.r.o.	České Budějovice	J.Hůlky 1932/11	Společnost s r.o.	Soukromé	42	158100	Potravinářský p.
26070588	Sokar Gastro s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 6	Společnost s r.o.	Soukromé	31	158990	Potravinářský p.
60827980	STAVOKLIMA v.o.s.	České Budějovice	Horní 22	Veřejná obch. spol.	Soukromé	43	292300	Strojrenský p.
62522582	SWENS PLUS s.r.o.	České Budějovice	Fr.Šrámka 36	Společnost s r.o.	Soukromé	20	182300	Textilní, oděvní, kožedělný p.
47252138	TESIMA s.r.o.	České Budějovice	Nemanická 14/440	Společnost s r.o.	Soukromé	26	203010	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15771946	TSE s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	Soukromé	208	321000	Elektrotechnický p.
63278871	Typodesign s.r.o.	České Budějovice	Hany Kvapilové 10	Společnost s r.o.	Soukromé	42	222200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26020971	UMDASCH Shop - Concept s.r.o.	České Budějovice	Rudolfovská 204	Společnost s r.o.	Zahraniční	128	361200	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25190687	UNIWORKS CB s.r.o.	České Budějovice	Fráni Šrámka 49	Společnost s r.o.	Soukromé	163	316200	Elektrotechnický p.
26021145	VISCOFAN CZ s.r.o.	České Budějovice	Průmyslová 2	Společnost s r.o.	Zahraniční	256	252100	Chemický p.
00015253	Wienerberger cihlářský průmysl a. s.	České Budějovice	Plachého 28	Akciová společnost	Mezinárodní	84	264000	Sklářský, keramický, stav. hmot p.
41694392	Wienerberger euroform s.r.o.	České Budějovice	Plachého 388/28	Společnost s r.o.	Mezinárodní	38	295690	Strojrenský p.
15769208	Würth Elektronik iBE CZ s.r.o.	České Budějovice	U vodárny 25/1	Společnost s r.o.	Zahraniční	527	311000	Elektrotechnický p.
25154371	ZÁRUBA M&K a.s.	České Budějovice	Vrbenská 27	Akciová společnost	Soukromé	60	158700	Potravinářský p.

Příloha 6: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 2011 (1/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚŠTNANCI	CZ-NACE	ODVĚTVÍ
62497308	ALIMPEK s.r.o.	České Budějovice	U sirkárny čp. 582	Společnost s r.o.	CZ a A	23	10610	Potravinářský p.
45022470	B+D s.r.o.	České Budějovice	Papírenská 41	Společnost s r.o.	CZ	23	33120	Strojírenský p.
47217332	BBH Tsuchiya s.r.o.	České Budějovice	Průmyslová 160/13	Společnost s r.o.	JAP	110	18120	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25167707	BELIS s.r.o.	České Budějovice	Rudolfovská tř. 111	Společnost s r.o.	CZ	500	29320	Strojírenský p.
26023024	BENTEX-Plast s.r.o.	České Budějovice	Hlinská 579	Společnost s r.o.	CZ a D	24	22230	Chemický p.
62526472	BIOGENA CB s.r.o.	České Budějovice	U Pily 702	Společnost s r.o.	CZ	34	10830	Potravinářský p.
00514152	Budějovický Budvar, národní podnik	České Budějovice	Karolíny Světlé 4	Státní podnik	CZ	614	11050	Potravinářský p.
46678158	BUĎJOVICKÝ MĚŠTANSKÝ PIVOVAR a.s.	České Budějovice	Lidická 458/51	Akciová společnost	USA	114	11050	Potravinářský p.
15771229	BUPOSPOL s.r.o.	České Budějovice	Vrbenská 25/1	Společnost s r.o.	CZ	34	28930	Strojírenský p.
26107074	CB PROFIL a.s.	České Budějovice	Křížkova 1762	Akciová společnost	CZ	24	25500	Hutnický, kovozpracující p.
26089921	CEBS s.r.o.	České Budějovice	U Smaltovny 115/2	Společnost s r.o.	CZ		25990	Hutnický, kovozpracující p.
15769097	CENTES s.r.o.	České Budějovice	Rošického 30	Společnost s r.o.	CZ	40	25620	Hutnický, kovozpracující p.
62618440	Centrum technické ortopedie s.r.o.	České Budějovice	Riegrova 3	Společnost s r.o.	CZ	22	32500	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00476641	DELTA výrobní družstvo	České Budějovice	Plzeňská 2219/44	Družstvo	CZ	29	16290	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26044331	Dentamechanik s.r.o.	České Budějovice	U pily 581	Společnost s r.o.	CZ a Srbsko a Černá Hora	39	32500	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
48244350	Dřevo UM s.r.o.	České Budějovice	Nám. Švabinského 4	Společnost s r.o.	CZ	33	16230	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45022534	Duropack Bupak Obaly s.r.o.	České Budějovice	Papírenská 41	Společnost s r.o.	NL	193	17210	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15771695	EGE s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 397/34	Společnost s r.o.	CZ	541	27320	Elektrotechnický p.
63886464	EGEM s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 736/36	Společnost s r.o.	CY	300	33200	Strojírenský p.
63911949	ENERGETIKA SERVIS s.r.o.	České Budějovice	Křížkova 1690	Společnost s r.o.	D a CZ	39	25110	Hutnický, kovozpracující p.
25192990	FN s.r.o.	České Budějovice	Riegrova 1745/59	Společnost s r.o.	CZ, D, USA	70	14130	Textilní, oděvní, kožedělný p.
48201502	FUTURE-TECH s.r.o.	České Budějovice	Antala Staška 1966	Společnost s r.o.	CZ	26	29200	Strojírenský p.
26099403	GALILEO Production s.r.o.	České Budějovice	České Vrbné 1916	Společnost s r.o.	CZ	46	18120	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
45797463	GAMA GROUP a.s.	České Budějovice	Mánesova 11/3b	Akciová společnost	CZ	403	32500	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25179811	Groz-Beckert Czech s.r.o.	České Budějovice	U Sirkárny 252	Společnost s r.o.	D	1161	28940	Strojírenský p.
46682201	Head Sport s.r.o.	České Budějovice	Dobrovodská 2107	Společnost s r.o.	A	256	32300	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	České Budějovice	Okružní 526	Společnost s r.o.	D	22	27400	Elektrotechnický p.
26057646	Hoch a synové 1899 s.r.o.	České Budějovice	Vltavské nábř. 688/3	Společnost s r.o.	CZ	20	27400	Elektrotechnický p.
26048523	INFOCENTR SERVIS družstvo	České Budějovice	Zavadilka 2076	Družstvo	CZ		26110	Elektrotechnický p.
48204641	INKOMO s.r.o.	České Budějovice	Husova 61	Společnost s r.o.	CZ	21	33200	Strojírenský p.

Příloha 7: Seznam podniků zpracovatelského průmyslu s více než 20 zaměstnanci v Českých Budějovicích v roce 2011 (2/2)

IČO	NÁZEV	OBEC	ADRESA	PRÁVNÍ FORMA	VLASTNICKÁ STRUKTURA	ZAMĚSTNANCI	CZ-NACE	ODVĚTVÍ
26020360	INPRESS a.s.	České Budějovice	Žerotínova 554/5	Akciová společnost	CZ	20	18120	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26076098	J.F.C. CZ a.s.	České Budějovice	Hlinská 579	Akciová společnost	CZ	44	25110	Hutnický, kovozpracující p.
12933881	Jaroslav Karmášek	České Budějovice	K. Weise 2619	Živnostník nezaps. v OR	CZ	20	18130	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
25161814	Jihočeská masna s.r.o.	České Budějovice	Pražská 530	Společnost s r.o.	CZ	45	10110	Potravinářský p.
00028568	JIHOKOV výrobní družstvo	České Budějovice	Senovážné nám. 9	Družstvo	CZ a UKR	43	25990	Hutnický, kovozpracující p.
28093097	JIVATEX s.r.o.	České Budějovice	Okružní 593	Společnost s r.o.	CZ	30	141	Textilní, oděvní, kožedělný p.
60849827	KERN-LIEBERS CR s.r.o.	České Budějovice	Okružní 607	Společnost s r.o.	D	339	29320	Strojírenský p.
60875895	KeyTec České Budějovice s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 1764	Společnost s r.o.	Britské Panenské ostrovy	202	25620	Hutnický, kovozpracující p.
45023166	KLS ELEKTRO s.r.o.	České Budějovice	Novohradská 99	Společnost s r.o.	CZ	23	33200	Strojírenský p.
26055996	KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s.	České Budějovice	F.A.Gerstnera 21/3	Akciová společnost	CZ	587	32990	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
00477265	KOVOTEX výrobní družstvo	České Budějovice	H. Kvapilové 12	Družstvo	CZ	50	25610	Hutnický, kovozpracující p.
28113209	MARCIPÁNEK s.r.o.	České Budějovice	Pražská tř. 492/54	Společnost s r.o.	CZ		10710	Potravinářský p.
25158732	Mektec CZ s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 74	Společnost s r.o.	D	233	26120	Elektrotechnický p.
28136161	Memco s.r.o.	České Budějovice	Okružní 2615	Společnost s r.o.	GBR	180	27900	Elektrotechnický p.
26020645	META skladovací technika s.r.o.	České Budějovice	U smaltovny 115/2	Společnost s r.o.	D	38	31010	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26044595	MOSLED s.r.o.	České Budějovice	Slévárenská 657	Společnost s r.o.	CZ	100	25730	Hutnický, kovozpracující p.
26024501	MOTOR JIKOV Fostron a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská 2277	Akciová společnost	CZ	88	28990	Strojírenský p.
25169777	MOTOR JIKOV Slévárna a.s.	České Budějovice	Kněžskodvorská 2277	Akciová společnost	CZ	321	2451	Hutnický, kovozpracující p.
28106423	OSCHATZ Services & Solutions s.r.o.	České Budějovice	U Tří lvů 298/12	Společnost s r.o.	D	36	33200	Strojírenský p.
26069997	Plojhar s.r.o.	České Budějovice	J.Hůlky 1947	Společnost s r.o.	CZ	61	17210	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
63250381	Postl - NÁBYTEK s.r.o.	České Budějovice	U Sirkárny 532	Společnost s r.o.	CZ	26	31020	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
46678735	Robert Bosch s.r.o.	České Budějovice	Roberta Bosche 2678	Společnost s r.o.	D	2450	29320	Strojírenský p.
26114861	SCB Foundry a.s.	České Budějovice	Okružní 1	Akciová společnost	GBR	331	2452	Hutnický, kovozpracující p.
60827980	STAVOKLIMA v.o.s.	České Budějovice	Horní 22	Veřejná obch.spol.	CZ	52	28250	Strojírenský p.
14498928	TETRAGON CB s.r.o.	České Budějovice	Antala Staška 1951	Společnost s r.o.	CZ	35	22230	Chemický p.
15771946	TSE s.r.o.	České Budějovice	Mánesova 390/74	Společnost s r.o.	CZ	151	26120	Elektrotechnický p.
63278871	Typodesign s.r.o.	České Budějovice	H. Kvapilové 2440/10	Společnost s r.o.	CZ	44	18120	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
26021145	VISCOFAN CZ s.r.o.	České Budějovice	Průmyslová 2	Společnost s r.o.	ESP	704	22210	Chemický p.
61860981	VLTAVA-LABE-PRESS a.s.	České Budějovice	VRBENSKÁ 197/23	Akciová společnost	A	37	18110	Dřevozpracující, papírenský, polygrafický, ostatní p.
15769208	Würth Elektronik iBE CZ s.r.o.	České Budějovice	U vodárny 25/1	Společnost s r.o.	D	308	27110	Elektrotechnický p.
25154371	ZÁRUBA M&K a. s.	České Budějovice	Vrbenská 27	Akciová společnost	CZ	43	10840	Potravinářský p.